

“Compilatio Assisiensis” degli scritti di fr. Leone e compagni

1 – Neka se “zapovijed pod poslušnost” lakoumno ne primjenjuje

Franjo je bio mišljenja da rijetko kada treba zapovijedati “pod poslušnost”. Ne smije se najprije izbaciti koplje, jer to treba da bude ono posljednje. O tome je rekao: “Ruka ne smije odviše brzo posegnuti za mačem!” Onaj koji se ne žuri poslušati zapovijed, ne boji se Boga a za ljude ne mari. Od tih riječi ništa nije istinitije. Ta što je drugo vlast u nepromišljena poglavara nego mač u ruci mahnita čovjeka? A što je bjednije od redovnika koji omalovažava poslušnost?

2 – Franjo pretkazuje budućnost Reda

Sveti je Franjo običavao kazati: “Doći će vrijeme, kad će ovaj Bogu tako dragi Red po zlim primjerima biti toliko ozloglašen da će malu braću biti sram pokazivati se u javnosti. Koji u to vrijeme zatraže da budu primljeni u Red, bit će vođeni samo Duhom Svetim, a tijelo i krv im neće utisnuti nikakve mrlje. Gospodin će ih zaista blagosloviti. Kad ohlade od ljubavi, koja svecima pomaže da rade gorljivo, djela im neće biti zaslužna. Snaći će ih strahovite napasti. Koji u to vrijeme nadvladaju kušnju, bit će bolji od svojih prethodnika. Teško onima koji se diče samo prividnim redovničkim životom; od nerada će omlitaviti i neće se postojano suprotstavljati napastima koje Bog pripušta i na izabrane da bi se prokušali. Samo će, naime, oni koji budu prokušani, koji podnesu zloću opakih, primiti vijenac života.”

3 – Objavljeno mu je kada je “sluga Božji”

Zatim je nadodao: “Molio sam, braćo, Gospodina da se udostoji pokazati mi kada sam njegov sluga a kada to nisam. Ne bih htio – rekao je – biti ništa drugo nego samo njegov sluga. Sam mi se predobri Gospodin tada udostojao odgovoriti: ‘Smatraj da si onda doista moj sluga, kad misliš, govoriš i činiš svete stvari.’ Zato sam vas, braćo, sazvaio jer se pred vama želim postidjeti ako nešto od tih triju stvari nisam izvršio.”

4 – Tijelo će mu nakon smrti biti čašćeno

Kad je blaženi Franjo ležao bolestan u dvoru asiškog biskupa, jednoga mu je dana neki brat, duhovan i svet čovjek, u šali smiješeći se rekao: “Pošto ćeš ove svoje dronjke prodati Gospodinu? Na tvoje će tijelo, koje je sada obučeno u kostrijet, biti stavljeni mnogi baldahini i svilene tkanine.” Tada je sveti Franjo zbog bolesti imao na glavi šubaru koja bijaše presvučena istom kostrijeću od kakve mu bijaše i odjeća. – Blaženi je Franjo odgovorio, ali ne on nego Duh Sveti po njemu. S velikom je gorljivošću duha i radosno rekao: “Pravo si rekao, jer će biti tako kako si rekao!”

5 – Kad je prenošen u Sv. Mariju Porcijunkulsku, blagoslovio je Asiz

Kad je blaženi Franjo, boraveći u biskupskom dvoru, uvidio kako mu bolest danomice postaje sve teža, zaželio je da ga na nosilima prenesu k crkvi Sv. Marije u Porcijunkuli, jer zbog teškoća što mu ih je zadavala njegova bolest nije više mogao jahati. Kad su nosači putem stigli do bolnice, rekao im je neka nosiljku spuste na zemlju. Budući da zbog teške i dugotrajne bolesti očiju gotovo nije mogao gledati, dao je nosila okrenuti tako da bi mu lice bilo usmjereno prema gradu Asizu. Na nosilima se malo uspravio te je blagoslovio grad Asiz rekavši: “Gospodine, kao što vjerujem da je ovaj grad u staro doba bio mjesto i prebivalište opakih i pokvarenih ljudi te bio ozloglašen u svim ovim krajevima, tako sada vidim kako ćeš po svom obilnom milosrđu, u vrijeme koje ti se sviđa, na njemu pokazati veličinu svoga smilovanja da tako postane mjesto i boravište onih koji će te priznavati i slaviti tvoje ime, koji će širiti miris čestita života, nauka i dobra glasa kršćanskome puku. Zato te molim, Gospodine Isuse Kriste, Oče milosrđa, da ne gledaš na našu nezahvalnost, nego se uvijek sjećaj svoga obilnog milosrđa što si ga pokazao prema njemu da uvijek bude mjesto i prebivalište onih koji će te priznavati i slaviti tvoje blagoslovljeno i slavno Ime u vijeke vjekova. Amen.” Nakon toga je prenesen k Sv. Mariji u Porcijunkulu.

6 – Pretkazuje svoj skorašnji svršetak, želi da mu se pjeva Pjesma brata Sunca

Blaženi je Franjo od vremena svoga obraćenja pa do dana svoje smrti – i kad je bio zdrav i u vrijeme svoje bolesti – nastojao upoznati i slijediti volju Božju. 7 – Jednoga je dana jedan između braće rekao blaženome Franji: “Oče, tvoj život i tvoje ponašanje bilo je i jest svjetlo i ogledalo ne samo tvojoj braći, nego i cijeloj Crkvi Božjoj, a to će isto biti i tvoja smrt. Premda će tvoja smrt tvojoj braći i mnogim drugima nanijeti veliku bol i žalost, ipak će tebi samome donijeti najveću utjehu i beskrajnu radost, jer ćeš iz velika napora prijeći u najveći spokoj. Iz mnogih ćeš boli i kušnja prijeći u neizrecivu radost. Od svoga velikog siromaštva, koje si uvijek ljubio i dragovoljno podnosio od početka svoga obraćenja pa sve do dana smrti, stići ćeš do najvećega, pravog i beskrajnog bogatstva, od vremenite smrti u vječni život, gdje ćeš uvijek licem u lice gledati Gospodina Boga svoga koga si na ovome svijetu promatrao s tolikim žarom, željom i ljubavlju.” Nakon tih riječi brat mu je otvoreno rekao: “Oče, kazat ću ti istinu. Ako Gospodin tvome tijelu ne pošalje lijek, još ćeš samo malo živjeti. Tvoja je bolest, kao što su već izjavili i liječnici, neizlječiva. To sam ti rekao da ti ohrabrim duh pa da bi se iznutra i izvana radovao u Gospodinu, a napose da bi te tvoja braća i ostali, koji dolaze da te posjete, zatekli radosna u Gospodinu. Oni znaju i vjeruju da ćeš brzo umrijeti. Neka bi tako onima koji će to doživjeti i ostalima koji će nakon tvoje smrti čuti tvoja smrt bila dragocjena uspomena kao što su tvoj život i tvoje ponašanje svima bili uzorom.” Premda je blaženi Franjo bio strahovito pritiješnjen bolestima, s velikim je žarom duha i s radošću duše i tijela hvalio Gospodina i tome bratu rekao: “Ako, dakle, moram brzo umrijeti, pozovite mi brata Andela i brata Leona da mi pjevaju o sestri smrti.” Spomenuta braća dođoše i uz obilje suza zapjevaše Pjesmu brata Sunca i ostalih stvorova Gospodnjih. Sam ju je svetac sastavio u svojoj bolesti na hvalu Gospodinu, na utjehu svojoj duši i drugima. Ispred posljednjega retka dodao je redak o “sestri Smrti” koji glasi:

“Hvaljen budi, Gospodine moj, po sestri nam tjelesnoj Smrti kojoj nijedan smrtnik izmaći neće. Jao onima koji u smrtnom umiru grijehu. A blaženi koje ti nađeš po volji presvetoj svojoj, jer druga smrt im nauditi neće.”

8 – Gospođa Jakoba dolazi iz Rima s potrepštinama za Svečevu sahranu

Jednoga je dana blaženi Franjo k sebi pozvao svoje drugove i rekao im: “Poznato vam je kako je gospođa Jakoba de Settesoli 1 bila, a i sada je, privržena i odana i meni i našem Redu. Stoga, ako je obavijestite o mome sadašnjem stanju, uvjeren sam da će to smatrati velikom milošću i utjehom. Napose joj javite da vam pošalje redovničkoga sukna za jednu tuniku pepeljaste boje poput onoga sukna kojim se služe cisterciti u prekomorskim krajevima. Neka mi također pošalje onih kolača kakve mi je više puta znala načiniti kad sam boravio u Rimu.” Rimljani te kolače zovu “mortariolum”, a prave se od badema, šećera ili meda i drugih dodataka. Bijaše to pobožna žena, Bogu posvećena udovica, jedna od plemenitijih i bogatijih u cijelome Rimu. Od Boga je primila toliku milost po zaslugama i propovijedanju blaženoga Franje te se činilo kao da je druga Magdalena, jer je iz ljubavi prema Bogu uvijek bila zaplakana i s Bogom sjedinjena. Kad je pismo napisano, kao što je rekao sveti Otac, jedan je između braće nastojao pronaći brata koji bi odnio pismo. U taj čas je zakucalo na vratima. Kad je jedan od braće otvorio vrata, ugledao je gospođu Jakobu koja je žurno stigla iz Rima da vidi blaženoga Franju. Jedan je brat, silno obradovan, odmah otišao k blaženome Franji i obavijestio ga da je gospođa Jakoba stigla sa svojim sinom i s mnogim drugima da ga posjeti. Zatim ga je upitao: “Oče, što da učinimo? Hoćemo li je pustiti da uniđe i dođe k tebi?” Prema odredbi blaženoga Franje bilo je već u ono doba iz poštovanja prema onome mjestu i poradi njegove svetosti zabranjeno da ženske osobe ulaze u onaj zatvoreni prostor. 2 Blaženi je Franjo odgovorio: “Tu odredbu ne treba održavati kad se radi o toj gospođi koju je velika vjera i pobožnost potakla da dođe ovamo iz tolike udaljenosti.” Tako je gospođa unišla k blaženome Franji i pred njim počela prolijevati obilne suze. I začudo, sa sobom je donijela mrtvačku tkaninu pepeljaste boje za tuniku, a donijela je i sve ostalo što je naznačeno u pismu. Zato su se braća vrlo čudila promatrajući svetost dobrog Franje. Štoviše, spomenuta gospođa Jakoba je rekla braći: “Dok sam molila, u duhu mi je rečeno: ‘Pođi i posjeti svoga oca, blaženoga Franju. Požuri i nemoj oklijevati jer, budeš li mnogo oklijevala, nećeš ga više naći živa. Osim toga ćeš ponijeti takvu i takvu tkaninu i ostalo što je potrebno da mu načiniš one kolače. Isto tako ponesi za rasvjetu veliku količinu voska i dosta tamjana.’” Blaženi Franjo nije u pismu spomenuo tamjana. No, Gospodin je gospođi i to nadahnuo da bi to bila kao neka nagrada i utjeha njezinoj duši, a i zato da bismo bolje upoznali koliku je svetost posjedovao taj svetac koga je nebeski Otac, tako siromašna, na dan njegove smrti htio toliko počastiti. Isti onaj koji je nadahnuo “kraljeve” da pođu s darovima i da počaste siromašno rođenje njegova ljubljenoga Sina, jednako je tako nadahnuo tu plemenitu

Rimljanka odlična roda, pobožna udovica, vrlo odana Franji i njegovoj mladoj ustanovi. Zbog te velike odanosti ju je Franjo u svome stilu običavao familijarno zvati “brat Jakoba”. U ovom našem izboru se uvijek zove samo gospođa Jakoba. Imala je dva sina: Giovannija i Graziana. Potkraj života se preselila u Asiz i ondje umrla u visokoj starosti. Sahranjena je u kripti bazilike S. Francesco posve blizu groba sv. Franje. 2 U ono doba još nije postojala tzv. “kanonska klauzura” – strogo zatvoreni prostor, pridržan samo za redovnike. Franjo ju je uveo slijedeći duboko uvriježeni običaj. U strogom smislu je uzakonjena u vrijeme pape Bonifacija VIII. (1294-1303).

1

3

gospodu u dalekome kraju da pođe s darovima i iskaže štovanje i čast slavnome i svetom tijelu njegova svetog sluga koji je s tolikom ljubavlju i žarom, i za života i na samrti, ljubio i nasljedovao siromaštvo njegova ljubljenoga Sina. 3

9 – Franjo hoće da braća dvore gubavce i tako posvjedoče svoju poniznost i siromaštvo Blaženi je Franjo od početka svoga obraćenja uz Božju pomoć kao mudar čovjek i samoga sebe i svoju kuću – svoj, naime, Red – utemeljio na čvrstoj stijeni, tj. na najvećoj poniznosti i siromaštvu Sina Božjega, a svoj Red je nazvao: Red manje braće. Utemeljio ga je na najdubljoj poniznosti. Zato je u početku Reda, kad su se braća počela množiti, htio da borave u skloništima gubavaca i da ih poslužuju. Zato je u ono vrijeme, kad su u Red ulazili i plemići i pučani, između ostaloga braći govorio da moraju posluživati gubavce i boraviti u njihovim kućama. Franjo je svoj Red utemeljio na najvećem siromaštvu kao što je rečeno u Pravilu. Želio je da braća u kućama borave kao pridošlice i stranci, neka ništa nemaju pod nebom, osim svetoga siromaštva. Po njemu ih Gospodin na ovome svijetu uzdržava hranom i krepostima, a na drugom će primiti nebesku baštinu. I samoga sebe je utemeljio na najvećem siromaštvu i poniznosti jer, kao što bijaše vrlo ugledan u Crkvi Božjoj, tako je htio i to je izabrao da bude prezren ne samo u Crkvi nego i među svojom braćom.

10 – Ponizuje se pred biskupom Ternija

Kad je jednom zgodom propovijedao u gradu Terniju, na trgu pred biskupskim dvorom, biskup je toga grada, čovjek uman i duhovan, bio nazočan. Kad je Franjo dovršio propovijed, biskup je ustao te je među ostalim rekao narodu: “Gospodin je svoju Crkvu od početka, otkako ju je utemeljio i sagradio, uvijek prosvjetljivao po svetim ljudima koji su je pridizali svojom riječju i životom. Sada ju je, međutim, u ovo posljednje vrijeme prosvjetlio ovim siromašnim i neukim čovjekom – pritom je svemu narodu prstom pokazao blaženoga Franju – zato morate Gospodina ljubiti i štovati i morate se čuvati grijeha, jer nešto takvo nije učinio nijednome narodu.” Kad je Franjo nakon propovijedi sišao s mjesta na kojem je propovijedao, gospodin biskup i blaženi Franjo uniđoše u biskupsku crkvu. Tada se blaženi Franjo pred biskupom naklonio i bacio na koljena rekavši: “Uistinu vam kažem, gospodine biskupe, do sada mi nijedan čovjek nije iskazao toliku čast na ovome svijetu kao što ste mi je danas iskazali vi, jer ljudi govore: 'To je svet čovjek!' Iskazuju slavu i pridaju svetost stvorenju a ne Stvoritelju. Vi ste kao razborit čovjek odvojili ono dragocjeno od bezvrijednoga.” Kad su blaženome Franji iskazivali počasti i govorili da je svet čovjek, on bi na to odgovarao ovim riječima: “Još nisam siguran, a da ne bih još mogao imati sinove i kćeri.” I dodao bi: “Kad bi Gospodin bilo kojega časa htio oduzeti svoje blago što ga je posudio meni, što bi mi drugo preostalo nego samo duša i tijelo, a to imaju i nevjernici. Štoviše, moram biti uvjeren: da je Gospodin kojem razbojniku ili nevjerniku udijelio tolika dobra

Anonimni pisac u ovome vidi sličnost između Krista i Franje koji je bio vjerna slika Kristova. No, ovdje se aludira na Franjino rođenje za nebo.

3

4

kolika je udijelio meni, oni bi bili Gospodinu vjerniji.” I nadodao je: “Kao što se slikom Gospodina i blažene Djevice Marije naslikanom na drvetu časti Bog i blažena Djevica, i u pamet se doziva Bog i blažena Djevica, a to drvo ili slika sebi ipak ništa ne pripisuje, jer, kao što su drvo ili slika, tako je i sluga Božji neke vrsti slika, naime, stvorenje Božje kojom se časti Bog zbog dobročinstava; a sluga Božji samome sebi ne smije ništa pripisati, kao što drvo ili slika ne pripisuju sebi. On mora jedinome Bogu iskazivati čast i slavu, a sebi mora pripisivati sram i bijedu, dok je živ, jer se tijelo uvijek, dok je živo, suprotstavlja Božjim dobročinstvima.”

11 – Franjo daje ostavku na upravi Reda – uvijek želi biti ovisan o “svom gvardijanu”
Franjo je među svojom braćom htio biti ponizan. Da bi sačuvao što veću poniznost, nekoliko godina nakon svoga obraćenja na jednom se kapitolu kod Svete Marije u Porcijunkuli pred svom braćom odrekao poglavarske vlasti rekavši: “Od sada sam za vas mrtav. Evo nam brata Petra Katanskoga kome ćemo se i ja i vi pokoravati.” Nato su sva braća počela na sav glas plakati i naricati. Blaženi se Franjo naklonio pred bratom Petrom i obećao mu poslušnost i poštovanje. I otada je sve do svoje smrti ostao podložnikom kao jedan od ostale braće. Štoviše, nije htio biti podložan samo generalnim i provincijalnim ministrima, nego se, u kojoj god bi provinciji boravio ili bi išao samo propovijedati, pokoravao ministru one provincije. Također je poradi većega savršenstva i poniznosti mnogo vremena prije svoje smrti jednom zgodom rekao generalnome ministru: “Hoću da svoju vlast s obzirom na mene uvijek povjeriš jednome od mojih drugova. Njemu ću se pokoravati umjesto tebi. Poradi veće koristi i kreposti poslušnosti, naime, hoću da uvijek za života i na samrti budeš sa mnom.” I otada je uvijek sve do smrti imao jednoga od svojih drugova kao svoga gvardijana 4 kojemu se pokoravao umjesto generalnome ministru. Jednom je, štoviše, rekao svojim drugovima: “Sam Svevišnji mi je udijelio tu milost, da bih se tako vjerno pokoravao i novaku koji je danas ušao u Red, ako bi mi bio gvardijanom, kao i onome koji je prvi i najstariji po godinama života i u Redu. Podložnik ne smije svoga poglavara promatrati kao čovjeka, nego u njemu treba gledati Boga kojemu se za ljubav podlaže svome poglavaru.” Jednom je zgodom rekao nešto slično tome: “Na cijelome svijetu nema nijednoga poglavara kojeg bi se njegovi podložnici i braća toliko bojali, koliko bi Gospodin bio spreman dati da se moja braća boje mene, kad bih to htio. Tu milost mi je udijelio sam Svevišnji, da želim biti zadovoljan sa svime kao onaj koji je u Redu posljednji.” Mnogo smo puta svojim očima vidjeli to isto i mi koji smo boravili s njim, kao što i sam svjedoči. Kad mu koji brat u njegovim potrebama ne bi učinio uslugu ili bi rekao kakvu riječ koja čovjeka običaje uzbuditi, odmah bi otišao na molitvu, a kad bi se vratio, nije se toga više htio sjećati niti bi rekao: “Taj mi brat nije učinio uslugu” ili: “Grubo mi je odgovorio.” Što se više približavao smrti, to se više brinuo za to kako bi u svemu bio savršen, da bi mogao živjeti i umrijeti u najvećoj poniznosti i siromaštvu.

Taj Franjin osobni gvardijan je njegov pronalazak. Na taj ne način htio sebi osigurati neprestani rast u poniznosti i već nadnaravnu zaslužnost svojih čina.

4

5

12 – Umirući blagoslivlje brata Bernarda i pretkazuje mu svetu smrt

Onoga dana kad je gospođa Jakoba blaženome Franji načinila one slatkiše, Otac se sjetio brata Bernarda te je rekao svojim drugovima: “Ovo je jelo korisno za brata Bernarda.” Pozvao je jednoga od svojih drugova i rekao mu: “Idi i kaži bratu Bernardu da odmah dođe k meni.” Taj je brat odmah otišao i brata doveo blaženome Franji. Sjedeći pokraj kreveta na kojem je ležao blaženi Franjo, brat Bernardo mu je rekao: “Oče, molim te da me blagosloviš i da mi iskažeš ljubav; jer ako mi očinskom nježnošću iskažeš ljubav, vjerujem da će me i sam Bog i ostala braća veoma ljubiti.” Blaženi ga Franjo nije mogao vidjeti, jer je prije mnogo dana izgubio vid očiju. No, ispružio je ruku i stavio je na glavu brata Egidija koji bijaše treći brat po redu, a tada je sjedio pokraj brata Bernarda. Vjerujući da je ruku stavio na glavu brata Bernarda, a doticao je glavu brata Egidija, kao slijep čovjek je odmah spoznao po Duhu Svetom i rekao: “Ovo nije glava moga brata Bernarda.” Brat Bernardo mu se odmah više približio. Kad je blaženi Franjo stavio ruku na njegovu glavu, blagoslovio ga je. Osim toga je rekao jednome od svojih drugova: “Piši, kako ću ti kazati: Prvi brat koga mi je Bog dao bio je brat Bernardo. On je prvi započeo i najsavršenije ostvario evandeosko savršenstvo; svoja je dobra razdijelio siromasima. Zbog toga i zbog mnogih drugih odlika dužan sam ga veoma ljubiti nego bilo kojega brata u cijelome Redu. Zato hoću i naređujem, kako mogu, da ga svaki generalni ministar, koji god on bio, ljubi i štuje kao mene samoga, a također neka ga i ostali provincijalni ministri i braća cijeloga Reda smatraju mojim zamjenikom.” Brat Bernardo se zbog toga mnogo utješio, a utješila su se i druga braća koja su to promatrala. Blaženi je Franjo jednom zgodom, promatrajući veliko savršenstvo brata Bernarda, pred nekolicinom braće o njemu prorekao: “Kažem vam da su bratu Bernardu dodijeljeni neki između velikih i najlukavijih zloduha koji će mu nanijeti mnoge nevolje te unutrašnje i vanjske kušnje, ali će ga milosrdni Gospodin potkraj života osloboditi od svake nevolje i svake unutarne i vanjske kušnje i u njegov će duh i tijelo uliti toliki mir, spokoj i utjehu da će se sva braća, koja to budu vidjela i čula, zbog toga silno diviti i smatrat će to velikim čudom. U tom miru, spokoju i utjesi duše i tijela preselit će se s ovoga svijeta Gospodinu.” Braća, koja su to od blaženoga Franje čula, mnogo su se tome divila, jer se doslovno od riječi do riječi obistinilo sve što je o njemu pretkazao po Duhu Svetome. Brat Bernardo je u smrtnoj bolesti posjedovao toliki mir i spokoj da nije htio ni ležati. Ako je pak ležao, bilo je to u sjedećem položaju da mu ne bi ni najmanja količina tjelesnih sokova dospjela u glavu i prouzročila maštanja, 5 tlapnju i sanjarenje, odakle nešto drugo što je različito od onoga što je razmišljao o Bogu. A ako bi se to ipak koji put dogodilo, odmah bi ustao i pitao se: “Što je to bilo? Zašto sam tako mislio?” Inače je rado u nos stavljao ružinu vodicu poradi lakšega disanja, a kad se približio smrti, nije više htio to uzimati da bi mogao neprestano razmatrati o Bogu. Zato je onome koji mu je to ponudio rekao: “Nemoj me smetati!” Da bi mogao što slobodnije i što smirenije umrijeti, povjerio je brigu za svoje tijelo jendome bratu koji bijaše liječnik i koji ga je liječio. Rekao mu je: “Ništa se neću brinuti za jelo i pilo, nego to prepuštam tebi. Dadeš li mi što, primit ću, a ako ne daš, neću.” Otkako je počeo pobolijevati, želio je da uvijek uza se ima brata svećenika sve do časa

Radi se o tzv. endokrinim sekrecijama organizma. Ta unutrašnja izlučivanja mogu utjecati i na našu psihu, a napose na maštu.

5

6

smrti. Kad bi mu što palo na pamet, zbog čega bi mu se uznemirila savjest, odmah bi se ispovjedio i priznao svoj grijeh. Nakon smrti mu je tijelo pobijelilo. Bilo je gipko i izgledao je kao da se smiješi. Zato se činilo da je nakon smrti bio ljepši nego prije. Koji su ga promatrali mrtva, većma su se radovali promatrajući ga nego dok bijaše živ, jer je izgledao kao svetac koji se smiješi.

13 – Pred smrt upravlja pismo sv. Klari i uvjerava je da će ga ponovno vidjeti

Onoga tjedna u kojem je blaženi Franjo preminuo, gospođa Klara, prva biljčica Reda sestara, opatica samostana siromašnih sestara Svetoga Damjana iz Asiza, koja se s Franjom takmičila u neprestanom opsluživanju siromaštva Sina Božjega, bijaše tada vrlo bolesna i bojala se da će umrijeti prije blaženoga Franje. Gorko je plakala i nije se mogla utješiti, jer prije smrti nije mogala vidjeti svoga jedinog Oca nakon Boga, tj. blaženoga Franju, tješitelja duše i tijela koji ju je prvi učvrstio u Božjoj milosti. Zato je o tome po nekom bratu obavijestila blaženoga Franju. Kad je blaženi Franjo to čuo, jer je i nju i njezine sestre ljubio očinskom nježnošću zbog njihova sveta života, bio je ganut napose zato što se nakon nekoliko godina, otkako su mu počela pristizati braća, uz pomoć Gospodinove milosti njegovim poticajem i ona obratila Gospodinu. Njezino je obraćenje mnogo koristilo ne samo izgradnji Reda braće, nego i cijeloj Crkvi Božjoj. Pošto je blaženi Franjo odvagunuo Klarinu želju, koja se tada nije mogala ostvariti jer su oboje bili teško bolesni, da je utješi, u svom joj je pismu napisao blagoslov i odriješio je od svakoga nedostatka ako je nešto takvo imala s obzirom na njegove odredbe i volju, kao i s obzirom na zapovijedi Sina Božjega. Osim toga joj je svjetovao da potisne svaku žalost i da se tješi u Gospodinu. Nije on, nego je Duh Božji po njemu istom bratu, koga mu je poslala, kazao ove riječi: “Idi i ovo pismo odnesi gospođi Klari te joj reci da odbaci svaku bol i žalost što me sada ne može vidjeti. No, neka zna da će me ipak prije svoje smrti vidjeti, kako ona tako i njezine sestre, i uvelike će se utješiti.” Dogodilo se, kad je malo nakon toga blaženi Franjo noću umro i kad je svanulo: svi su stanovnici grada Asiza, muškarci i žene sa svim klerom, noseći sveto tijelo iz mjesta gdje je Franjo preminuo, s himnima i hvalospjevima, noseći u rukama grančice drveća, po Božjoj volji odnijeli ga k Svetom Damjanu. Tako se ispunila riječ što ju je Gospodin izrekao na Svečeva usta a na utjehu svojim kćerima i službenicama. S prozora je maknuta željezna rešetka kroz koju se Kristove službenice običaju pričesćivati i kroz koju prigodice slušaju riječ Božju. Braća su sveto tijelo digla s nosila i rukama su ga dobar sat vremena držala pokraj prozora, dok se gospođa Klara i njezine sestre nisu doista utješile. Bile su oblivene obilnim suzama i satrvene od bola, jer im je on na ovome svijetu nakon Boga bio jedina utjeha.

14 – Dok je Franjo umirao, jato je ševa pjevalo povrh zvonika

U subotu uvečer nakon Večernje, kad se blaženi Franjo preselio Gospodinu, prije nego što se spustila noć, mnoštvo je ševa doletjelo iznad krova kuće u kojoj je ležao blaženi Franjo, ali nisu visoko letjele, nego su naokolo lijetale i pjevale.

Mi koji smo živjeli s blaženim Franjom i koji smo ovo o njemu napisali, 6 svjedočimo da smo više puta čuli kako govori: “Budem li razgovarao s carem, molit ću ga da iz ljubavi prema Bogu i na moju molbu izda pisanu naredbu: Neka nijedan čovjek ne ubija sestre ševe i neka im ne čini nikakvo zlo. Isto tako neka bi odredio da svi upravljači gradova i gospodari tvrđava i sela imaju svake godine na Božić narediti ljudima da po putovima izvan gradova i tvrđava nabacaju pšenice i drugoga zrnja, da bi napose sestre ševe i druge ptice imale hrane na dan tolike svetkovine. I neka iz poštovanja prema Sinu Božjemu koga je blažena Djevica, njegova Majka, položila u jasle između vola i magarca, te noći svaki čovjek stavi obilno krme braći volovima i magarcima. Isto tako neka bogataši na Božić nahrane sve siromahe.” Blaženi je Franjo svečanije slavio Rođenje Gospodinovo negoli ostale Gospodinove blagdane, jer, iako je Gospodin i po otajstvima ostalih svetkovina izveo djelo našega spasenja, ipak kad nam bijaše rođen, kao što je govorio blaženi Franjo, on nas je spasio. Zato je htio da svaki kršćanin toga dana radosno kliče u Gospodinu i da svaki čovjek za ljubav njemu koji nam je dao samoga sebe bude radosno darežljiv ne samo prema siromasima, nego također i prema domaćim životinjama i prema pticama. Blaženi je Franjo o ševi govorio: “Sestra ševa ima kapucu poput redovnika; ona je ponizna ptica, rado skakuće putem ne bi li sebi našla pšeničnoga zrnja. Pronađe li ga čak i među životinjskim izmetinama, izvlači ga i jede. Leteći hvali Gospodina poput dobrih redovnika koji, prezirući zemaljska dobra, neprestano borave u nebesima. Osim toga, i njezina je odjeća slična boji zemlje. Njezino perje pruža primjer redovnicima da ne nose upadnu i mekušnu odjeću, nego neka ona bude kao izblijedjela, kao što je boja zemlje. Budući da je blaženi Franjo sve to opažao na sestrama ševama, zato ih je vrlo volio i rado promatrao.”

15 – Primanje milostinje preko potrebe smatra krađom

Često je blaženi Franjo ponavljao ove riječi: “Nikada nisam bio kradljivac. Od milostinje koja je baština siromaha uvijek sam uzimao manje nego što mi je trebalo da ne bi ostali siromasi bili prikraćeni u svome dijelu, jer bi, što je tome protivno, bila krađa.”

16 – Ništa posjedovati – ni zajednički ni pojedinačno

Kad su mu braća ministri predlagali neka bi dopustio da mogu nešto imati barem kao zajedničko, da bi se toliko mnoštvo braće moglo na nešto osloniti, sveti je Franjo za vrijeme molitve zazvao Krista i o tome ga je upitao za savjet. On mu je odmah rekao da odbaci sve: i pojedinačno i zajedničko. Rekao je da je Red njegova obitelj za koju je on sam uvijek spreman brinuti se pa ma koliko se ona povećala; uvijek će je zaštićivati, dokle god se bude u njega pouzdavala.

Anonimni pisac ovoga spisa nastupa kao svjedok-očevdac (testis oculatus) koji svojim autentičnim svjedočenjem želi potvrditi Franjinu svetost. – Izjava je osim toga izrečena u množini pa nas podsjeća i upućuje na “Legendu trojice drugova”.

17 – Kako je odgovorio bratu Iliji i drugima koji se ne htjedoše obvezati na Pravilo napisano u Fontecolombu

Kad je blaženi Franjo boravio na nekoj gori 7 s bratom Leonom iz Asiza i s bratom Bonicijem iz Bologne da bi sastavio Pravilo, jer se prijašnje izgubilo, dao ga je napisati po Kristovoj uputi. Kod brata Ilije koji bijaše zamjenik blaženoga Franje sakupilo se više ministara koji mu rekoše: “Čuli smo da taj brat Franjo sastavlja neko novo Pravilo. Bojimo se da će biti odviše strogo da ga nećemo moći opsluživati. Želimo da odeš k njemu i da mu rekneš da se mi na to Pravilo nećemo obvezivati; neka ga sastavlja za sebe, a ne za nas.” Brat Ilija im je rekao da neće ići, jer se bojao Franjina ukora. A kad su oni i dalje navaljivali da bi ipak išao, rekao je da bez njih neće ići. I tada pođoše svi zajedno. Kad se brat Ilija sa spomenutim ministrima našao blizu mjesta gdje je Franjo boravio, pozvao ga je. Kad se blaženi Franjo odazvao i ugledao spomenute ministre, rekao im je: “Što hoće ta braća?” Brat Ilija mu je odgovorio: “To su ministri koji se, kad su čuli da sastavljaš novo Pravilo, pobojaše da ćeš ga vrlo pooštriti; oni izjavljuju i kažu da se na nj ne žele vezati. Načini ga za sebe, a ne za njih.” Tada je blaženi Franjo svoje lice upravio prema nebu i Kristu rekao: “Gospodine, nisam li ti dobro rekao da ti neće vjerovati?” Nato se iz visine čuo Kristov glas koji je rekao: “Franjo, u Pravilu ništa nije tvoje, nego je sve moje što god se u njemu nalazi. Hoću da se Pravilo opslužuje: doslovno, doslovno, doslovno, bez objašnjavanja, bez objašnjavanja, bez objašnjavanja!” I nadodao je: “Znam koliko može ljudska slabost i koliko sam im spreman pomagati. Koji ga neće obdržavati, neka iz Reda iziđu!” Tada se blaženi Franjo okrenuo braći i rekao im: “Jeste li čuli? Jeste li čuli? Hoćete li da ponovno kaže?” Tada ministri zburnjeni priznaše svoju krivnju i otiđoše.

18 – Kako je odgovorio kardinalu Hugolinu i braći koja su predlagala da preuzme jedno od monaških Pravila

Dok je blaženi Franjo boravio na generalnom kapitulu kod Svete Marije u Porcijunkuli, koji je prozvan “kapitul pod rogožinama”, a bilo je ondje pet tisuća braće, mnogi su od njih bili poznati po svojoj mudrosti i učenosti. Oni rekoše gospodinu kardinalu koji je poslije postao papa Grgur, a na kapitul je bio nazočan, neka bi nagovorio blaženoga Franju da poslušava savjete spomenute učene braće pa da gdjekada dopusti da ga oni vode. Navodili su Pravila blaženoga Benedikta, blaženog Augustina i blaženoga Bernarda koja upućuju da se tako i tako živi. Tada je blaženi Franjo, saslušavši o toj stvari kardinalovo upozorenje, uhvatio ga za ruku i odveo k braći sakupljenoj na kapitul te im je progovorio ovako: “Braćo moja, braćo moja, Bog me je pozvao da idem putem jednostavnosti. Neću da mi spominjete bilo koje Pravilo: ni Pravilo svetog Augustina, ni svetog Bernarda, ni svetog Benedikta. Gospodin mi je rekao ono što je htio, a to je da budem nova budala na svijetu. Gospodin nas nije htio voditi drugim putem, nego ovim. Bog će vas u vašoj mudrosti i učenosti

Franjo je svoje II. Pravilo napisao u samotištu Fontecolombo nedaleko od grada Rietija. Zato je franjevačka predaja Fontecolombo nazvala “franjevačkim Sinajem.”

pomutiti. Pouzdajem se u Gospodinove oružnike 8 pomoću kojih će vas kazniti i tako ćete se, htjeli – ne htjeli, povratiti na svoju sramotu.” Kardinal je ostao zadivljen i na to nije ništa rekao, a sva su braća mukom umuknula.

19 – Objašnjava kako treba da se braća odnose prema svjetovnom kleru

Premda je blaženi Franjo htio da mu sinovi sa svim ljudima žive u miru i da se prema svima odnose kao maleni, ipak ih je učio riječju da se prema klericima odnose ponizno, a to im je pokazivao i svojim primjerom. Rekao im je: “U pomoć smo poslani svećenicima za spasenje duša da ono što njima nedostaje mi nadopunimo. Svatko će primiti svoju nagradu, ali ne po vlasti, nego po radu. Znajte, braćo, rekao je, da je Bogu najdraža korist duša; a to se može bolje postići slogom negoli neslogom klera. Ako li oni sami sprečavaju spasenje naroda, osveta je Božja i Bog će im u svoje vrijeme naplatiti. Zato budite podložni crkvenim starješinama da se ne bi, koliko je do vas, porodila kakva zavist. Budete li sinovi mira, za Boga ćete osvojiti i kler i narod, a to je Gospodinu draže nego što mu je drag sam narod, kad ga se pridobije po sablazni klera. Pokrivajte – rekao je – njihove padove, nadoknađujte njihove mnoge nedostatke, a kad to učinite, budite još ponizniji!”

20 – Ne prihvaća da se u Rimskoj kuriji traže povlastice

Neka su se braća ponovno tužila blaženome Franji: “Oče, zar ne vidiš da nam biskupi gdjekada ne dopuštaju propovijedati i tako nas puštaju da u jednom kraju budemo besposleni prije nego što mognemo narodu propovijedati? Bilo bi bolje da od gospodina pape ishodiš povlasticu za propovijedanje, i to bi bilo korisno za spasenje duša.” Ozbiljno ih je ukorio i rekao im: “Vi mala braćo, ne poznate volju Božju i ne dopuštate mi da obratim cijeli svijet kao što to Bog hoće. Hoću, naime, najprije poniznošću i poštovanjem obratiti prelate, a kad oni vide naš sveti život i poštovanje prema njima, molit će vas da propovijedate i obraćate narod. Privući će vam ga bolje nego povlastice koje želite i koje će vas dovesti do oholosti. Budete li slobodni od svake pohlepe i budete li poticali narod da Crkvi prizna njezina prava, molit će vas da im ispovijedate narod. Zato se ne morate brinuti, jer, ako se obrate, lako će naći ispovjednika.” “Od Gospodina želim sebi ovu povlasticu: da, naime, nemam nikakve povlastice, osim da svima iskazujem poštovanje i da po poslušnosti svom svetom Pravilu sve obratim više svojim primjerom negoli riječju.”

21 – S bratom Leonom se žali Kristu zbog nezahvalnosti braće

Gospodin Isus Krist je jednom zgodom rekao bratu Leonu, drugu blaženoga Franje:

“Nezadovoljan sam s braćom.” Brat Leon ga je upitao: “Zbog čega, Gospodine?”

Izvornik ima izraz “castaldi Domini”. U Franjino su se, naime, vrijeme tako nazivali čuvari javnoga reda i poretka. Bili su to gradski službenici koji se danas u svijetu obično zovu “policija”. Franjo se ovdje izražava metaforički: “castaldi Domini” – oružnici Gospodnji jesu demoni

8

10

Gospodin mu je odgovorio: “Zbog tri stvari: što ne priznaju mojih dobročinstava koja im, kako ti je poznato, danomice pružam, a oni niti siju niti žanju; što cijeli dan mrmljaju i provode u besposlici i što često jedni druge izazivaju na srdžbu, a ne izmiruju se i ne opraštaju nanješenu im nepravdu.”

22 – Uvjeren da će uskoro umrijeti blagoslivlje braću i dijeli im blagoslovljeni kruh
Blaženi je Franjo jedne noći toliko bio pritiješnjen bolima od svojih bolesti da te noći nije mogao ni počivati a kamoli spavati. Ujutro, kad je bol donekle jenjala, dao je sazvati svu braću koja su se nalazila u tome mjestu. Dok su oni pred njim sjedili, promatrao ih je i gledao kao predstavnike svekolike svoje braće. Počevši od jednoga brata, blagoslivljao ih je stavljajući svoju desnicu na glave pojedinaca i blagoslovio je sve koji su tada bili u Redu i koji će u nj stupiti do svršetka svijeta. A vidjelo se i da trpi što prije svoje smrti nije mogao vidjeti sve svoje sinove i braću. Nakon toga je naredio da se preda nj donesu hljebovi pa ih je blagoslovio, a jer ih zbog bolesti nije mogao lomiti, dao je da ih jedan od braće izlomi, a tada je, uzimajući po komadić, svakom bratu pružio i naredio da ga pojede. Kao što je, naime, Gospodin na Veliki četvrtak prije svoje smrti htio blagovati s apostolima, tako se na neki način onaj braći činilo da je blaženi Franjo prije svoje smrti htio blagosloviti njih i u njima ostalu braću, a jer su jeli onaj blagoslovljeni kruh, činilo se kao da blaguju i sa svojom ostalom braćom. I ovo možemo pripomenuti. Budući da je to bio neki drugi dan, a nije bio četvrtak, rekao je braći kako je uvjeren da je četvrtak. Jedan je od one braće sačuvao komadić onoga kruha. I nakon smrti blaženoga Franje su neki, koji su od toga jeli, odmah bili izliječeni od svojih bolesti.

23 - Kakva je prebivališta i kakav namještaj htio za svoju braću
Svojoj je braći preporučivao da grade siromašna boravišta, kućice da budu od drva a ne od kamena. Nije htio da se braća nastane na nekome mjestu ako nije bilo jasno tko mu je vlasnik i gospodar. Od svojih je sinova uvijek zahtijevao da se ponašaju kao stranci. 24 – Franji nije bila mrska samo otmjenost kuća, nego je mnogo zazirao također od brojnih i biranih kućnih potrepština. Na stolovima nije volio vidjeti ništa od posuđa, što bi ga podsjećalo na svijet, da bi tako sve upravo pjevalo o putovanju i izgnanstvu. 25 – Preporučivao je da se u knjigama traži svjedočanstvo Gospodnje a ne vrijednost, dobrota a ne ljepota. Htio je da imaju malo knjiga koje će biti na raspolaganje siromašnoj braći. 26 – U posteljama i ležajima je također vladalo veliko siromaštvo, a tko je povrh slame imao kakvu trošnu plahu, smatrao je to otmjenim krevetom.

27 – Odvratan mu je bio novac; hoće da i braći bude odvratan
Ovaj je Božji prijatelj prezirao sve što pripada svijetu, a ipak je iznad svega ostaloga mrzio novac. Zato ga je već tamo od svoga obraćenja odbacivao, a svoje

sljedbenike je upozoravao da ga se klone kao samoga đavla. Svojima je preporučivao: neka izmetine i novac jednako cijene. Desilo se jednoga dana da je u crkvicu Svete Marije u Porcijunkuli unišao neki svjetovnjak da se pomoli. Kao svoj dar je pokraj križa ostavio novac. Kad je otišao, jedan od braće je novac jednostavno uzeo i stavio u prozor. To što je brat učinio, dospjelo je i do Svečevih ušiju. Kad je dotični vidio da je ta stvar otkrivena, požurio je zamoliti oprostjenje. Prostro se ničice po zemlji, spreman da bude bičevan. Svetac ga je i zbog toga što je novac samo dotaknuo ukorio i oštro izružio. Naložio mu je da ustima s prozora digne novac i da ga izvan ograde ispljuje na magareću izmetinu. Kad je taj brat nalog pohvalno izvršio, ostalima je, kad su to čuli, srca ispunio strah. Svi su otada još više prezirali novac koji je uspoređen s izmetinom, i u preziranju toga danomice su ih poticali novi primjeri.

28 – Kako se treba čuvati mekušna odijevanja i podnositi nestašicu

Obučen snagom odozgora, većma se iznutra grijao božanskom vatrom nego što ga je izvana grijala tjelesna odjeća. 29 – Odvratni su mu bili u Redu oni koji su bili trostruko obučeni i koji su bez potrebe nosili mekušastu odjeću. Govorio je da je potreba, koju ne zahtijeva razum nego užitak, znak ugašena duha. “Ako duh postane mlak i ako milost polako ohladi – rekao je – nužno će tijelo i krv tražiti svoje.” I nadodao je: “Što onda drugo preostaje, ako duša ne nalazi svoga uživanja, a tijelo zahtijeva svoje? Tada životinjska težnja prekriva prividnu potrebu, a tjelesni nagon oblikuje savjest.” I nadodao je: 30 - “Imadne li moj brat neku pravu potrebu ili ako ga tišti neimaština, pa se požuri da joj udovolji i da je ukloni, kakvu će primiti nagradu? Propala mu je prigoda za stjecanje nagrade, ali je i pokazao da je namjerno ne prihvaća.” Ovim je i sličnim riječima pogađao one koji nisu strpljivo podnosili oskudicu, a to nije ništa drugo nego – žaliti za Egiptom. Nije napokon htio da braća iz bilo kojeg razloga imaju više od dviju tunika, a ipak je dopuštao da ih se pojača podstavama. Želio je da braća zaziru od biranih tkanina, a one koji su činili tome protivno pred svima je oštro napadao. A da bi svojim primjerom takve zbunio, na svoju bi tuniku izvana prišio grubu kostrijet. Na samrti je također htio da mu tunika, u kojoj je imao biti pokopan, bude omotana u komade jeftine kostrijeti. Braći, kod koje je to zahtijevala bolest ili kakva druga potreba, dopuštao je da ispod gornje tunike nose još jednu mekšu. To je tražio zato da bi se izvana na habitu sačuvala grubost i jeftinoća. Rekao je: “Strogost će još toliko opasti i zavladat će mlakost da se sinovi siromašnoga oca neće ustručavati nositi habite od baršuna, a izmijenit će samo boju.”

31 – Lišava se ogrtača i daje ga jednoj siroti

Dogodilo se u zimsko doba u Celanu. Franjo je umjesto ogrtača na sebi nosio komad neke tkanine što mu ga je posudio neki prijatelj. Dok je boravio u dvoru marsikanskoga biskupa, sreća ga je neka starica koja je prosila milostinju. Franjo je odmah s ramena skinuo tkaninu, iako je bila tuđa, poklonio ju je siromašnoj starici rekavši: “Idi i načini sebi haljinu, jer ti je vrlo potrebna.” Starica se začuđeno nasmiješila, ali ne znam da li je to bilo od straha ili od radosti, iz ruku mu je uzela tkaninu i brzo otrčala. Da izbjegne opasnosti, ukoliko bi možda Franjo zatražio da mu vrati tkaninu,

razrezala mu je škarama. Kad je ustanovila da joj odrezani komad nedostaje za haljinu, stekavši prvo iskustvo o Franjinoj darežljivosti, vratila se Svecu i pokazala mu nedostatak na tkanini. Svetac je pogledao brata koji je isto tako bio zaogrnut komadom tkanine pa mu je rekao: “Jesi li, brate, čuo što kaže ova starica? Iz ljubavi prema Gospodinu podnesimo studen pa i ti podaj siroti tkaninu da mogne dovršiti haljinu.” Kao što je učinio Franjo tako je učinio i subrat. I tako obojica ostadoše nedovoljno obučeni da bi se mogla obući siromašna starica.

32 – Na povratku iz Siene siromahu poklanja ogrtač

Kad se nekom drugom zgodom vraćao iz Siene, sreće nekog siromaha pa je rekao subratu: “Moramo vratiti ogrtač siromahu kojemu pripada. Posudili smo ga, dok se ne namjerimo na nekoga tko je siromašniji od nas.” Subrat se, imajući na pameti očevu potrebu, odlučno usprotivio neka se ne brine za drugoga, a sebe neka ne zanemaruje. Nato će mu Svetac: “Ne želim biti kradljivac. Uračunalo bi nam se kao krađa, kad ne bismo dali onome koji se nalazi u većoj potrebi.” Brat je popustio, a Franjo je predao ogrtač.

33 – Nedaleko od Cella di Cortona moraju braća otkupiti njegov ogrtač

Nešto se slično tome desilo u mjestu Cella di Cortona. Blaženi je Franjo na sebi imao nov ogrtač što su mu ga nabavila braća. Uto dođe jedan siromah koji je oplakivao smrt svoje žene i obitelj koja je pala u bijedu. Njemu će Svetac: “Iz ljubavi prema Sinu Božjem dajem ti ovaj ogrtač uz uvjet da ga nikome ne poklanjaš. Daj ga onome tko će ga dobro platiti.” Braća odmah priskočiše da uzmu ogrtač i da spriječe to darivanje. Lice svetog Oca ulilo je siromahu srčanost te je rukama i nožima branio ogrtač kao svoje vlasništvo. Braća su konačno ogrtač otkupila i siromah je, uzevši novac, otišao.

34 – Siromahu poklanja ogrtač da bi se taj izmirio sa svojim gospodarom

Jednom je zgodom sveti Franjo kod mjesta Colle, nedaleko od Perugia, spasio nekog siromaha koga je već prije upoznao dok još bijaše u svijetu. Upitao ga je: “Kako si, brate?” A taj je razjaren počeo proklinjati svoga gospodara koji mu je oduzeo sve što je imao. Rekao je: “Krivnjom svoga gospodara – prokleo ga svemogućí Gospodin – upao sam u veliko zlo.” Blaženom se Franji većma smilila duša negoli tijelo dotičnoga siromaha, jer je ustrajao u mržnji. Zato mu je rekao: “Brate, iz ljubavi prema Gospodinu Bogu oprostí svom gospodaru da oslobodiš svoju dušu, a moglo bi se dogoditi da ti on oteto vrati. Kad si već izgubio svoje stvari, izgubit ćeš i dušu.” Nato će siromah: “Ne mogu posve oprostí, ako mi onaj prije ne vrati što mi je oteo.” Kako je blaženi Franjo na leđima imao ogrtač, rekao je siromahu: “Evo, dajem ti ovaj ogrtač. Molim te da svom gospodaru oprostíš iz ljubavi prema Gospodinu Bogu.” Taj se, potaknut dobročinstvom, primirio. Uzeo je dar i oprostio nepravde.

35 – Jednom bratu dominikancu objašnjava odlomak iz proroka Ezekijela

Dok je boravio u Sieni, upravo je onamo došao jedan dominikanac, čovjek duhovan i doktor svetoga bogoslovlja. Kad je taj posjetio blaženoga Franju, dugo je zajedno sa Svecem uživao raspravljajući o Sv. pismu. 36 – Spomenuti ga je bogoslovac upitao što misli o ovim riječima proroka Ezekijela: “Ne predbaciš li grešniku njegovu grešnost, iz tvoje ću ruke tražiti njegovu dušu.” Bogoslovac mu je rekao: “Poznajem mnoge, dobri oče, za koje znam da su u stanju smrtnoga grijeha, ali im nisam uvijek govorio o njihovoj grešnosti. Zar će se iz moje ruke tražiti njihove duše?” Kad mu je blaženi Franjo rekao da se smatra nezalicom i da bi bilo potrebnije da sam bude poučen nego da iznosi svoju misao o tome mjestu Sv. pisma, taj ponizni bogoslovac je dodao: “Iako sam, brate, čuo kako su neki učenjaci tumačili ovo mjesto, ipak bih o tome rado htio čuti i tvoju misao.” Blaženi mu je Franjo odgovorio: “Ako se te riječi imaju općenito shvatiti, ja ih shvaćam ovako: Sluga Božji mora životom i svetošću u sebi toliko gorjeti da svjetlom svoga primjera i svojom riječju prekorava sve grešnike. Tako će, kažem ti, sjaj njegova života i žar njegova dobra glasa prekoravati sve zbog njihovih opačina.” Tako je taj čovjek, duhovno obogaćen, na odlasku rekao subraći blaženoga Franje: “Braćo moja, bogoslovlje ovoga čovjeka, poduprto čistoćom i kontemplacijom, slično je orlu u letu, a naše znanje trbuhom puže po zemlji.”

37 – Usporedba s obzirom na nečedne poglede

One koji nisu imali čiste poglede običavao je ovako prekoriti: “Neki je kralj, pobožan i moćan, kraljici uzastopce poslao svoja dva glasnika. I vratio se prvi koji je samo svojim riječima prenio riječi poruke. Bio je mudar te nije svojim očima kružio naokolo. Povratio se i drugi koji je s nekoliko sažetih riječi kralju podnio izvještaj, a zatim se nadaleko i naširoko raspripovijedao o kraljičinoj ljepoti. Završio je ovako: “Gospodine, vidio sam doista vrlo lijepu ženu. Blago onome koji u njoj uživa!” Nato će mu kralj: “Ti opaki slugo, na moju si zaručnicu bacao nečedne poglede. Očito je da si namjeravao kupiti stvar koju si tako pomno ogledao.” Dao je zatim pozvati onoga prvog i rekao: “Kako ti se sviđa kraljica?” A taj će: “Vrlo dobro, ljubazno je slušala i mudro odgovorila.” Nato ga upita kralj: “A nije li i lijepa?” Glasnik odgovori: “To je, moj gospodaru, tvoja stvar da je promatraš, a moja je dužnost bila samo prenijeti poruku.” Nakon toga je kralj izrekao presudu: “Ti koji imaš čiste poglede, a još čišće tijelo, ostani u dvoru, a ovaj neka se tornja iz kuće da mi ne bi oskvrnuo ložnicu.” I Svetac je zaključio: “Ta tko se ne bi morao bojati pogleda na zaručnicu Kristovu?”

38 – Pjeva francuske popijevke – pada u zanos

Gdjekada je znao učiniti ovako: Predivna melodija koju je pjevao u svojoj unutrašnjosti iz njega bi provalila u francuskom napjevu, a raspoloženje božanskoga nadahnuća, što ga je njegovo uho potajno slušalo, provalilo bi u radosno klicanje na francuskom jeziku.

Gdjekada bi, kao što sam i vidio, sa zemlje uzeo dva prutića; jedan bi držao lijevom rukom kao gusle, a drugi bi držao desnicom kao gudalo. Tobožnjim bi gudalom povlačio po tobožnjim guslama i to je pratio prikladnim kretnjama. Francuskim je jezikom pjevao o Bogu. Često bi cijela ta igra svršavala suzama i napokon bi to klicanje završilo suosjećanjem s Kristovom mukom. Nakon toga bi Svetac nastavio s dugotrajnim uzdisanjem, pojačao bi naricanje i, zaboravivši na ono što je držao u rukama, padao bi u duhovni zanos.

39 – Franjo moli za svoj Red

Pošto je prošlo nekoliko godina nakon njegova obraćenja, da bi sačuvao krepost svete poniznosti, na jednom se kapitolu pred svom braćom cijeloga Reda odrekao poglavarske službe rekavši: “Odsada sam za vas mrtav. Evo brata Petra Katanskoga kojemu ćemo se i ja i vi pokoravati.” Naklonivši se pred njim, obećao mu je poslušnost i poštovanje. Nato su braća zaplakala, a bol je iznudila i glasno jecanje kad vidješe da će na neki način biti lišeni tolikog oca i postati siročad. Blaženi je Franjo ustao te je sklopljenim rukama i očima uzdignutim prema nebu rekao: “Gospodine, preporučujem ti obitelj koju si mi do sada povjeravao. A jer se sada ne mogu o njoj više brinuti zbog bolesti, koje su ti, preslatki Gospodine, poznate izručujem je ministrima. Dužni su na sudnji dan pred tobom, Gospodine, položiti račun, ako bi koji brat propao ili s njihove nemarnosti ili zbog zla primjera ili također zbog preoštra postupka.” Otada je ostao podložnikom sve do svoje smrti. Ponašao se poniznije nego bilo tko od ostalih.

40 – Odriče se braće poslužitelja

Drugom je zgodom svom nasljedniku predao svu subraću rekavši: “Po ovoj povlastici slobode, ne želim biti nikakav izuzetak, nego neka me braća premještaju iz mjesta u mjesto, kako im Gospodin nadahne.” Tome je dodao: “Vidio sam slijepca kojem je psić bio vodičem na putu.” Pošto se oslobodio svake posebnosti i isticanja, uživao je u tome što u njemu može bolje prebivati snaga Kristova.

41 – Kako su braća sebe kažnjavala zbog povrede ljubavi

Tvrđio je da je Gospodin u posljednje vrijeme poslao manju braću da budu svijetli primjeri grešnicima koji su ovijeni tamom. Kazivao je kako ga opajaju najugodniji miomiris i razblažuje snaga dragocjene pomasti, kad sluša o divnim djelima svete braće koja su razasuta po cijelome svijetu. Desilo se da je jedan brat pred nekim plemenitim čovjekom s otoka Cipra jednom zgodom protiv drugoga brata izrekao nešto nepravedno. Kad je taj opazio da su njegove riječi dotičnoga brata povrijedile, uzeo je magareću izmetinu i, da sebe kazni, stavio je u svoja usta. Sažvakao ju je i rekao: “Neka jezik koji je na moga brata izbacio otrov srdžbe žvače izmetinu!” Kad je onaj Cipranin to vidio, obuzelo ga je divljenje i otišao je silno duhovno sazidan. Otada je sebe i sve svoje stavio braći na raspolaganje. Sva su braća to po

običaju neizostavno obdržavala. Ako bi koji od njih drugome rekao kakvu uvredljivu riječ, odmah bi se ničice bacio na zemlju te bi poljupcima i milovanjem obasuo noge povrijeđenoga. U takvim je slučajevima Svetac zanosno klicao, kad je, naime, slušao kako njegovi sinovi sami od sebe pružaju primjere svetosti. Braću koja su riječima ili činom upućivala grešnike na ljubav prema Kristu obdarivao je izvanrednim blagoslovima. Htio je da mu braća budu slična i što gorljivija za duše kao što je i sam bio gorljiv.

42 – Ocrtava lik generalnoga ministra

Kad se već približilo vrijeme da ga Gospodin pozove k sebi, neki mu je brat rekao: “Brate, ti ćeš umrijeti, a obitelj koja te je slijedila u ovoj suznoj dolini bit će ostavljena. Odaberi nekoga tko ti je u Redu dobro poznat, na kojem će počiniti tvoj duh i kojemu će se punim povjerenjem moći predati teret službe generalnoga ministra.” Sveti je Franjo, poprativši ove riječi uzdisanjem, rekao: “Ne vidim vođe za tako raznoliku vojsku. Ne vidim, sinko, pastira za tako veliko stado koji bi tome dorastao. No, želim vam opisati jednoga na kojem se vidi kakav bi morao biti otac ove obitelji.” “To mora biti čovjek stroga života, velike uvidavnosti, besprijeborna vladanja. Mora biti daleko od svake pristranosti, jer se ne bi smjelo dogoditi da, dok se jednoj strani priklanja, to bude razlogom negodovanja u cijeloj zajednici. Treba da bude čovjek molitve koji sebi zna osigurati stalno vrijeme za potrebe vlastite duše, a ostalo za povjereno mu stado. Neka u rano jutro prikaže misu i neka se ustrajno moli za sebe i za svoje stado. Kad dovrši molitvu, neka javno blaguje, neka se svima stavi na raspolaganje, neka svima ljubazno odgovara i neka se za sve brine. Neka ne bude čovjek simpatija koji će u kakvom neurednom kutiću primati siromašne i priproste, a učene ljude i prelate će primati s posebnom pažnjom.” “Ako je obrazovan, neka se pokazuje što strpljivijim u svetoj jednostavnosti i neka njeguje ostale kreposti. Neka prezire novac koji je glavni uzrok opadanja našega redovničkog života. Vrhovni poglavar našega Reda neka bude takav da se mogne drugima pokazivati kao uzor, napose s obzirom na upotrebu novca.” 43 – Rekao je: “Neka mu za osobnu upotrebu bude dosta jedan habit i džepna bilježnica; za upravljanje braćom neka ima tintarnicu i pečat. Neka ne bude sakupljač knjiga i neka se ne bavi mnogo čitanjem, kako njegovoj službi ne bi bilo nauštrb ono što troši za učenje. Neka tješi ožalošćene, jer mora biti posebno utočište onima koji su ojađeni. Ne nađe li se kod njega lijeka za ozdravljenje, u bolesnima će prevladati zdvojnost. Drzovite neka nastoji privesti k blagosti time što će se odreći od svoga prava da bi dušu pridobio za Krista. Prema odmetnicima od Reda neka ne zatvara milosrdno srce kao prema ovcama koje su se izgubile; neka zna da su napasti gdjejkada odviše jake te mogu dovesti do tolika pada.” “Hoću da ga svi poštuju kao Kristova namjesnika, a on neka s ljubavlju izlazi u susret potrebama sviju. Potrebno je da se ne raduje častima ni privrženosti nekolicine više nego što bi se radovao nepravdama. Ako bi kada ustrebao posebnu hranu, neka je ne uzima kriomice nego javno da bi se drugi, koji su slabunjavi, na taj način oslobodili sramežljivosti, kad ustreba da izidu u susret potrebama iscrpljena tijela. Njegova je dužnost napose to da razotkriva tajne savjesti. Neka nipošto ne povrijedi ljudsku normu pravednosti, nego neka toliku službu smatra više teretom negoli čašću. Ne samo da mora paziti kako se iz prevelike blagosti ne bi porodila mlitavost i da se ne bi zbog

prevelike popustljivosti uvukla raspuštenost, nego dok svima iskazuje ljubav, neka ulijeva strah onima koji čine zlo.” “Želio bih da bude okružen savjetnicima koji se odlikuju čestitošću i koji će svi zajedno s njime pružati primjer svakoga dobra. Neka budu postojani u teškoćama, primjereno srdačni da bi sve koji im dođu primali sa svetom prijaznošću: Evo – rekao je – takav bi trebao biti generalni ministar.”

44 – Svetac odgovara jednome bratu zašto se odrekao uprave Reda

Kad ga je jednom zgodom neki brat zapitao zašto je svu braću odnemario time što ih je predao u druge ruke, kao da mu uopće ne pripadaju, Franjo mu je odgovorio: “Ljubim braću kako mogu, ali kad bi slijedili moje stope, jamačno bi ih više ljubio i ne bih im bio tuđ. Ima ih među poglavarima koji braću upućuju na druge stvari i za primjer im stavljaju stare monahe, a do mojih uputa drže malo. No, na kraju će se vidjeti posljedak toga što rade.” Malo poslije, kad ga je pritisnula teška bolest, raspaljen u srcu, uspravio se na postelji i rekao: “Tko su ti koji su moj Red i Red moje braće ugrabili iz mojih ruku? Dođem li na generalni kapitul, očitovat ću im svoju volju.”

45 – Nije se ustručavao prositi milostinju za bolesnu braću

Blaženi se Franjo nije sramio da javno po gradu za bolesna brata traži mesa. Ipak je bolesnike opominjao da strpljivo podnose svoje teškoće i neka se ne sablažnjavaju ako im se u svemu ne udovolji. Zato je u jednom Pravilu dao napisati ove riječi: “Molim svu svoju bolesnu braću da se u svojim bolestima ne uznemiruju i neka Bogu ili braći ne prigovaraju. Lijekove neka ne zahtijevaju previše uporno i neka ne teže za tim kako bi od bolesti oslobodili tijelo, neprijatelja duše, koje će brzo umrijeti. Neka zahvaljuju na svemu i neka žele biti onakvi kakve ih Bog hoće imati. Bog one, koje je predodredio za vječni život, za nj pripravlja udarcima i bolestima, kao što je i sad rekao: 'Ja korim i odgajam one koje ljubim.'”

46 – Pohvala Pravilu

Najgorljivije je promicao zajednički život i opsluživanje Pravila, a one koji su za to revnovali obdario je posebnim blagoslovom. Pravilo je nazivao: knjigom života, nadom spasenja, jezgrom Evandjelja, putem savršenstva, ključem raja, savezom vječne vjernosti. Htio je da ga svi imaju, da ga svi poznaju, da o njemu uvijek pažljivo razmatraju da bi se otnesli nemara i u svojoj duši razmišljali o položenom zavjetu. Poticao je učenike da ga uvijek imaju pred očima kao putokaz za provođenje života i, štoviše, da bi s njim i preminuli. Tu je odredbu imao na pameti jedan brat laik, za koga smo uvjereni da ga treba štovati kao mučenika, jer je zaslužio palmu slavne pobjede. Kad su ga, naime, Saraceni vodili na stratište, uzdignutim je rukama držao Pravilo, bacio se na koljena i svom je subratu rekao: “Pred Božjim veličanstvom i pred tobom, predragi brate, optužujem se zbog svojih grijeha što sam ih učinio protiv ovoga Pravila.”

Mač je ubrzo nakon te ispovijedi učinio svoje. Život je završio mučenštvom, a nakon toga se proslavio znakovima i čudesima. Taj je mladać ušao u Red tako mlad da gotovo nije bio sposoban održavati post što ga propisuje Pravilo. Iako je bio tako mlad, na svom je tijelu nosio pokornički pojas. Blažena li dječaka koji je tako sretno započeo redovnički život da bi ga još sretnije dovršio.

47 – Kako je htio da se braća bave studijem

Blaženi se otac mnogo žalostio, ako bi se zanemarivale kreposti pa bi se težilo za znanjem, napose, ako netko nije ustrajao u zvanju u koje je bio pozvan od početka. Jednom je prilikom rekao: “Braćo moja, oni koji se bave znanostima iz radoznalosti, u posljednji će im dan ruke ostati prazne. Htio bih da se ti većma učvršćuju u krepostima kako bi onda, kad nastupe dani nevolje, u tjeskobi uza se imali Gospodina. Stići će – rekao je – nevolja, kad će se beskorisne knjige bacati kroz prozore i u kutove.” Nije to govorio zato što bi bio protivnik studija Svetoga pisma, nego zato što pretjerana briga za studijem redovnike previše zaokuplja, a on je htio da braća budu što veća po svojoj ljubavi, a ne po radoznoj učenosti. Također je predosjećao i vremena koja su uskoro imala stići; znao je da će znanost takvima biti razlogom pada. Nakon svoje smrti se u viđenju ukazao nekom od svojih drugova koji se bavio propovijedanjem i to mu je zabranio, a naredio mu da ide putem jednostavnosti.

48 – Besposlica mu je odvratna; hoće da sva braća rade

Kazivao je kako će Gospodin one mlitave koji se s ljubavlju ne prihvaćaju nikakva posla izbaciti iz svojih usta. Nitko se nije pred njim smio pokazati besposlenim, a da ga on ne bi oštro ukorio. Franjo, uzor svakog savršenstva, mučio se i radio svojim rukama i nije dopuštao da mu išta od izvrsnog dara vremena prođe uzalud. Jednom je prilikom rekao: “Hoću da sva moja braća rade i da budu nečim zauzeta. Oni koji ne umiju raditi neka nauče kakve zanate da bismo – rekao je – ljudima bili manje teški i da nam se srce i jezik ne bi bavili onim što je nedopušteno.” Plaću ili nagradu za obavljeni rad nije prepuštao samovolji ili samostalnom raspolaganju onoga koji ju je privrijedio, nego ju je trebalo predati gvardijanu ili zajednici.

49 – Sv. Franjo i sv. Dominik – gosti kardinala Hugolina

U Rimu su kod gospodina Ostijskoga, koji je poslije postao vrhovnim svećenikom, boravila ona dva svjetionika cijeloga svijeta, naime, sveti Franjo i sveti Dominik. Kad su se s posebnim užitkom porazgovorili o Bogu, napokon im je biskup rekao: “U prvotnoj su Crkvi pastiri bili siromašni. Bili su to ljudi koji su plamtjeli ljubavlju a ne pohlepom. Zašto, dakle, ne bismo iz vaših bratstava postavljali biskupe i prelate koji bi se odlikovali učenošću i primjerenošću?” Među svecima je došlo do pogađanja s obzirom na odgovor, ali ne tako da bi jedan pretekao drugoga, nego su jedan drugoga poticali, štoviše jedan drugoga je upravo silio na odgovor. Obojica su jedan pred drugim imali neku prednost, jer su se uzajamno štovali. Franju je konačno pobijedila ponizna poslušnost da je odgovorio prvi.

Blaženi je Dominik biskupu odgovorio: “Gospodine, moja braća to već shvaćaju da su dovoljno uzdignuta, a što se mene tiče, ne dopuštam da se još više uzdižu.” Nakon toga kratkog odgovora blaženi se Franjo pred biskupom naklonio i rekao: “Gospodine, moja su braća zato nazvana 'maleni' da se ne usude postati 'veliki'. Njihovo ih zvanje upućuje na to da ostanu na niskom položaju i da slijede stope Kristove poniznosti da bi napokon bili uzdignuti više od drugih pred licem svetih. Ako vam je stalo do toga – nastavio je – da u Božjoj Crkvi donose plodove, držite ih i sačuvajte u njihovu zvanju i vratite ih na niski položaj i protiv njihove volje. Nipošto nemojte dopustiti da budu uzdizani na prelatske položaje.” To su odgovori ove dvojice blaženika. Nakon tih odgovora gospodin Ostijski se duhovno mnogo sazidaio i mnogo zahvaljivao Gospodinu. Kad su odande otišli, blaženi je Dominik zamolio svetoga Franju da bi mu dao pojas kojim bijaše opasan. Blaženi je Franjo u tome oklijevao jednakom poniznošću kakvom ga je ljubavljivi sveti Dominik zamolio. Ipak je konačno prevladala sveta upornost moliteljeva te je s velikom pobožnošću sebe opasao Franjinim pojasom ispod donje tunike. Napokon su se rukovali i uzajamno su se jedan drugome preporučili u molitve. Svetac je rekao svecu: “Htio bih, brate Franjo, da bi se tvoj i moj Red sjedinili pa da u Crkvi na jednak način živimo.” Kad se konačno razidoše, blaženi Dominik reče mnogim nazočnicima: “Zaista vam kažem, ostali bi redovnici morali nasljedovati svetoga čovjeka Franju, jer je veliko savršenstvo njegove svetosti.”

50 – Svečeva strogost prema samome sebi – razboritost s obzirom na druge

U prvo vrijeme nakon obraćenja, kad je, naime, blaženi Franjo već imao nekolicinu braće, boravio je s njima kod Rivotorta. Dok su jedne noći svi počivali na svojim ležajima, nekako o ponoći jedan je od braće zaviknuo: “Umirem, umirem!” Sva su se braća, zbunjena i prestrašena, probudila. Blaženi je Franjo ustao i rekao: “Ustanite, braćo, i zapalite svjetiljku!” Kad je svjetiljka zapaljena, blaženi je Franjo rekao: “Tko je taj koji je vikao: 'Umirem'?” Dotični je brat rekao: “Ja sam.” Blaženi ga je Franjo zatim upitao: “Što ti je, brate? Zašto umireš?” A taj odgovori: “Umirem od gladi.” Blaženi je Franjo kao svet čovjek pun ljubavi i razboritosti odmah dao da se prostre stol i da svi s tim bratom zajedno blaguju da se ne bi sramio jesti sam. U novije vrijeme je taj kao i neki drugi, koji su se Gospodinu obratili, preko svake mjere trapiio svoje tijelo. Nakon blagovanja je blaženi Franjo rekao ostaloj braći: “Braćo moja, upozoravam vas da svatko vodi računa o svojoj naravi, jer, iako se gdje koji između nas može uzdržavati manjom količinom hrane negoli drugi, ipak neću da onaj, kojem je potrebna obilnija hrana, u tom pogledu nastoji oponašati kojega drugog. Neka svatko ima pred očima svoju narav i neka udovolji potrebama svoga tijela. Kao što se moramo čuvati preobilne hrane koja škodi i tijelu i duši, tako se moramo čuvati i pretjerana posta, je Gospodin hoće milosrđe, a ne žrtvu.” I nadodao je: “Predraga braćo, to što sam učinio, da smo s mojim bratom zajedno jeli, na to me nagnaše velika potreba i ljubav. No, kažem vam da ubuduće neću nešto takvo učiniti, jer to ne bi bilo ni redovnički ni uljudno. Hoću i nalažem vam da svaki pojedinac u skladu s našim siromaštvom udovoljava potrebama svoga tijela kako bude potrebno.”

Prva su se, naime, braća kao i ona koja su pridolazila nakon njih, dugo vremena preko svake mjere mrtvila i trapila svoje tijelo; a osim toga su se također trapili bdijenjima, hladnoćom i ručnim poslovima. Ispod odjeće su na svom tijelu nosili željezne obruče i oklope od oštrog kostrijeti, koliko su više mogli izdržati. Zato je sveti Otac, imajući na pameti da bi braća zbog toga mogla oboljeti, a neki su za kratko vrijeme već oboljeli, na jednom kapitulu zabranio da nijedan brat ne smije ispod habita osim tunike nositi ništa drugo. Mi koji smo s njim boravili svjedočimo o njemu kako je od vremena kad je počeo primati braću, kao i cijeloga svog života, s braćom postupao razborito. Išao je samo za tim da braća ne bi gdje ikada zastranila od oblika našega siromaštva i čednosti, koja je svojstvena našem Redu, a prva su braća to primjenjivala. Ipak je sam prema svome tijelu, i prije nego što je imao braću, od početka svoga obraćenja i tijekom cijeloga svog života bio oštar. Od svoje rane mladosti po naravi je bio krhak i slabunjav pa je zato, dok je još boravio kod kuće, morao sebi posvećivati posebnu pažnju. Kad je jednom zgodom opazio da braća već prelaze granice svoga siromaštva i čednosti u pitanju prehrane i drugih stvari, u jednom je nagovoru što ga je održao nekoj braći pred svom sakupljenom braćom rekao: “Misle li braća da bi mojem tijelu bila potrebna posebna porcija? Budući da moram svoj svojoj braći biti uzor i primjer, moram se služiti i biti zadovoljan siromašnom hranom i stvarima, a ne smijem čeznuti za biranim jelima.”

51 – Kako je braću poticao da prose milostinju

Kad je blaženi Franjo počeo primati braću, uvelike se radovao njihovu obraćenju, a i zato što mu je Gospodin dao dobru zajednicu. Toliko ih je ljubio i štovao da ih nije slao u prošnju milostinje, a napose zato što mu se činilo da ih je sram ići. Štedio je njihovu sramežljivost te je sam danomice išao u prošnju milostinje. To je, međutim, veoma umaralo njegovo tijelo, napose zato što je i kao svjetovnjak bio čovjek nježan, a po naravi slabunjav, a osim toga je od pretjerana posta i trapnje, koju je provodio od onoga dana kad je napustio svijet, postajao sve slabiji. Zatio im je, kad je vidio da ne može svladavati tolik napor i jer su za to bili pozvani drugi koji su se sramili i nisu toga potpuno shvaćali, a nisu bili ni toliko razboriti da bi mu rekli: “Mi ćemo ići u prošnju milostinje!” rekao: “Predraga moja braćo i sinci, nemojte se sramiti ići po milostinju, jer je Gospodin poradi nas postao siromašan na ovome svijetu. Zato smo, slijedeći primjer njegov i njegove presvete Majke, odabrali put najistinitijega siromaštva. To je naša baština koju nam je pribavio i ostavio Gospodin Isus Krist, a ostavio ju je i svima koji po njegovu primjeru žele živjeti u svetom siromaštvu.” I dodao je: “Zaista vam kažem da će mnogi između plemića i učenjaka ovoga svijeta doći u našu zajednicu i to će smatrati velikom čašću što mogu ići u prošnju milostinje. Idite, dakle, s pouzdanjem i radosna srca s blagoslovom Božjim po milostinju. Morate ići sa što većom slobodom i radosna srca kao oni koji će za jedan novčić primiti sto denara, jer ćete onima, od kojih ćete prositi milostinju, darovati ljubav Božju govoreći: Iz ljubavi prema Gospodinu Bogu pružite nam milostinju, jer nebo i zemlja nisu ništa, kad se s time usporede.” Budući da ih je dotada bilo malo, nije ih mogao slati po dvojicu zajedno, nego ih je po gradovima i selima slao pojedinačno. Na povratku je svaki pojedini blaženome Franji pokazao milostinju što ju je isprosio, a jedan bi drugom rekao: “Ja sam dobio više milostinje nego ti!” Blaženi se Franjo radovao gledajući ih radosne i zadovoljne. Otada je svaki pojedini radije tražio dopuštenje da može poći po milostinju.

52 – Nije želio da braća misle na sutrašnji dan

U to vrijeme, dok je blaženi Franjo boravio s braćom koju je tada imao, od časa kad mu je Gospodin objavio da i on i braća moraju živjeti prema načelima svetoga Evandjelja, održavao ga je doslovno i nastojao ga opsluživati cijeloga svog života. Zato je bratu kuharu koji je kuhao za braću zabranio da onda kad je braći htio za jelo prirediti povrće, u večer prethodnoga dana to stavlja u mlaku vodu, kao što je bilo uobičajeno, da bi braća tako opsluživala one riječi svetoga Evandjelja koje glase: “Nemojte se brinuti za sutrašnji dan!” Zato je taj brat stavlja u vodu povrće da se smekša istom onda kad bi braća izmolila Matutin. Zato su također mnoga braća u više mjesta gdje su boravila, a napose u gradovima, to duže vremena održavala te nisu htjela sakupljati ili primati više milostinje nego samo onoliko koliko im je trebalo za jedan dan.

53 – Svečeva nježnost prema bolesnome bratu

Kad se blaženi Franjo jednom zgodom nalazio u jednome mjestu, ondje je boravio neki brat, duhovan i star čovjek, a bio je vrlo slab i bolestan. Kad ga je blaženi Franjo vidio, brat mu se smilio. Budući da su tada i bolesna i zdrava braća bila radosna i strpljiva, siromaštvo su smatrali obiljem a u svojim bolestima nisu uzimali nikakvih lijekova, nego su radije činili ono što nije prijalo tijelu. Blaženi je Franjo samome sebi rekao: “Kad bi ovaj brat u rano jutro jeo grožđa, uvjeren sam da bi mu koristilo.” Zato je jednoga dana u rano jutro posve tiho ustao i pozvao toga brata te ga je odveo u vinograd koji se nalazio pokraj iste crkve. Izabrao je jedan trs koji je imao dobra i zdrava grožđa za jelo. S bratom je sio pokraj trsa i počeo jesti grožđe da se brat ne bi sramio jesti sam. Kad su se najeli, spomenuti je brat zahvalio Gospođinu Bogu i slavio njegovo milosrđe što mu ga je sveti Otac iskazao poradi Boga. Dok je bio živ, s velikom se zahvalnošću i suzama među braćom toga sjećao.

54 – Asiški biskup radoznalo ulazi u Svečevu ćeliju – zaustavlja ga tajanstvena sila

Kad je blaženi Franjo jednom zgodom boravio u onome istom mjestu, bio je zauzet molitvom u ćeliji koja se nalazila iza kuće. Dok se jednoga dana nalazio u njoj, došao je asiški biskup da ga posjeti. I dogodilo se ovo: kad je unišao u kuću, pokucao je na vrata ćelije da bi unišao k blaženome Franji. Kad su se vrata otvorila, odmah je ušao u ćeliju u kojoj bijaše načinjena druga ćelija od rogožine, a u njoj se nalazio blaženi Franjo. Imajući na pameti kako mu je sveti Otac iskazivao veliko povjerenje i ljubav, bezobzirno je unišao i odgrnuo rogožinu ćelijice da bi ga vidio. Čim je zavirio u ćelijicu, odmah je, htio – ne htio, po volji Gospodinovoj bio silom izbačen te je išao natraške, jer ne bijaše dostojan da ga vidi. I odmah je iz ćelijice izišao van. Drhtao je i bio kao ukočen, te je zatim pred braćom priznao svoj grijeh i izjavio da žali što je toga dana onamo došao.

55 – Jednoga brata oslobađa od đavolske napasti

Neki je brat, inače duhovan čovjek i jedan od starijih u Redu, sa svetim Franjom bio tijesno povezan. Dogodilo se da je u jedno vrijeme mnogo dana trpio strahovito teške i žestoke đavolske napasti te je na neki način upao u provaliju zdvojnosti. Danomice je bio toliko mučen da se sramio često ispovijedati. Zbog toga se trpio postom, bdijenjem, plaćem i bičevanjem. Dok je tako tijekom mnogo dana bio mučen, gle, po Božjoj je odredbi onamo došao blaženi Franjo. I kad je blaženi Franjo jednoga dana šetao nedaleko od onoga mjesta s jednim bratom i s onim koji bijaše toliko mučen, blaženi se Franjo malo odvojio od onoga drugoga brata i približio se ovome koji bijaše toliko napastovan te mu je rekao: “Predragi brate, hoću i naređujem ti da nikome ne govoriš ništa o tim đavolskim napastima. Ne boj se, jer nisu nanijele nikakvu štetu tvojoj duši. Pouzdaj se u mene, a kad te snađu te napasti i budeš uznemirivan, sedam puta izmoli Očenaš.” Spomenuti se brat obradovao zbog toga što mu je rekao blaženi Franjo, naime, da ono ne mora ispovijedati, a napose zato što bi se morao svaki dan ispovijedati, a to ga je stajalo silnoga napora i bilo uzrokom njegova sve većeg trpljenja. Brat je bio zadivljen svetošću svetog Oca, jer je po Duhu Svetome upoznao njegove napasti koje nije nikome drugom priznavao nego samo svećenicima. Zbog sramežljivosti je često mijenjao ispovjednike; bilo mu je, naime, neugodno da bi jedan svećenik imao uvid u sve njegove slabosti i napasti. Od onoga časa kad je razgovarao s blaženim Franjom bio je i iznutra i izvana oslobođen od one svoje nevolje koja ga je tako dugo mučila. Po zaslugama je blaženoga Franje i po Božjoj milosti u njegovoj duši i tijelu zavladała velika smirenost i spokoj.

56 – Kako je dobio crkvicu u Porcijunkuli

Kad je Franjo uvidio da Gospodin želi povećati broj njegove braće, rekao im je: “Predraga braćo i moji sinci, vidim da nas Gospodin želi umnožiti. Zato mi se čini da bi bilo dobro i Bogu ugodno ako bismo od biskupa ili od kanonika sv. Rufina ili od opata sv. Benedikta zamolili kakvu malu, siromašnu crkvu gdje bi braća mogla moliti božanski časoslov i gdje bi pokraj crkve mogli imati kakvu malu, siromašnu kuću načinjenu od pletera i blata gdje bi braća mogla počivati i udovoljavati svojim osobnim potrebama. Ovo mjesto nije dolično, a kuća je za stanovanje tolike braće pretijesna otkako se Gospodinu svidjelo da nas umnoži, a napose što ovdje nemamo crkve gdje bi braća mogla moliti božanski časoslov. A ako bi koji ovdje umro, ne bi bilo pristojno pokopati ga ovdje ili u crkvi svjetovnoga klera.” To isto što je iznio pred braću predložio je i biskupu. Biskup mu je odgovorio: “Nemam, brate, nikakve crkve koju bih vam mogao ustupiti.” Zatim je Franjo otišao kanonicima sv. Rufina te je i njih zamolio na sličan način. I oni odgovoriše kao i biskup. Napokon je otišao u samostan sv. Benedikta koji se nalazi na gori Subasiju te je i pred opatom ponovio onu istu molbu koju je upravio biskupu i kanonicima, a rekao mu je i ono što su mu odgovorili biskup i kanonici. Opat se, ganut samilošću, o tom predmetu posavjetovao sa svojom braćom. Spoznavši volju Božju, blaženom su Franji i njegovoj braći ustupili crkvu svete Marije u Porcijunkuli, jer je bila najsiromašnija od sviju crkava što su ih imali. Bila je siromašnija i od svake druge crkve u cijeloj okolici grada Asiza, a upravo je to blaženi Franjo dugo priželjkivao. Opat je saopćio blaženome Franji: “Uslišali

smo te u onome što si molio, ali, ako Gospodin vašu družbu poveća, želimo da to mjesto bude kolijevka sviju vas.” I te su se riječi svidjele blaženome Franji i njegovoj braći. Zato se blaženi Franjo mnogo radovao što je to mjesto darovano braći, a napose je bio radostan zato što crkva nosi ime Kristove Majke, što je bila tako siromašna i što je imala poseban nadimak. Nazvana je “od Porcijunkule”, jer se tako zvao onaj komadić zemlje gdje je sagrađena ta crkva koja je u davnini nazvana Porcijunkula. 9 Sveti je Franjo, naime, rekao: “Gospodin je zato htio da se braći ne pokloni nijedna druga crkva i da tada prva braća iznova ne grade neku novu crkvu niti da imaju koju drugu osim ove, jer ona bijaše kao neko proroštvo koje se ispunilo dolaskom manje braće.” Premda je ta crkva bila siromašna i tijekom vremena već skoro porušena, uvijek su je građani grada Asiza i cijeloga onog kraja uvelike častili i časte je do današnjeg dana. Zato je Gospodin odmah, kad braća dođoše da ondje borave, danomice povećavao njihov broj. O njima se mnogo govorilo i pronio im se glas po cijeloj Spoletskoj dolini. Ta se crkva u starini zvala “Sveta Marija Andeoska”, a u onom su je kraju nazivali “Sveta Marija Porcijunkulska.” Zato, kad su je braća počela popravljati, stanovnici su onoga kraja običavali kazati: “Podimo Svetoj Mariji Andeoskoj.” Iako su opat i monasi blaženome Franji i njegovoj braći tu crkvu ustupili besplatno, bez ikakve godišnje najamnine, ipak je blaženi Franjo kao dobar i vješt učitelj htio svoju kuću sagrađiti na čvrstoj stijeni, tj. htio je svoju zajednicu izgraditi na velikome siromaštvu. Zato je svake godine samostanu slao košaru punu ribica, koje se zovu crvenperke, kao znak što veće poniznosti i siromaštva da braća ne bi imala nikakva vlastitog mjesta niti bi igdje boravila u mjestu koje nije ničije vlasništvo. Zato je tako postupao da braća ne bi imala pravo to prodati ili otuđiti. Kad bi braća svake godine monasima donijela ribe, oni su zbog poniznosti blaženoga Franje, koji je to činio drage volje, njemu i braći kao svoj dar poklanjali posudu punu ulja. Mi koji smo s blaženim Franjom zajedno boravili svjedočimo da je on zadao riječ i s obzirom na tu crkvu rekao da mu je ondje objavljeno kako blažena Djevica zbog mnogih milosti, što ih je Gospodin ondje ljudima udijelio, tu crkvu ljubi više negoli sve ostale crkve cijeloga svijeta. Zato je za cijeloga svog života prema njoj gajio najveće štovanje i pobožnost. A da braća to u svojim srcima uvijek nose kao svetu uspomenu, pred smrt je htio da se u njegovu Oporuku unese i to da braća isto tako čine. Nedugo pred svoju smrt je pred generalnim ministrom i pred drugom braćom rekao: “Preporučujem vam mjesto Svete Marije Porcijunkulske i braći to ostavljam kao svoju posljednju volju da joj braća iskazuju najveće poštovanje i pobožnost. To su činila i naša prva braća. Budući da su to mjesto smatrala svetim, svetost su mu nastojala sačuvati neprestanom danonoćnom molitvom i šutnjom. A ako bi se kada govorilo nakon vremena koje je određeno za šutnju, činilo bi se to s najvećom pobožnošću i čednošću. Razgovarali su o stvarima koje se odnose na slavu Božju i na spasenje duša. Ako bi se dogodilo, što je bivalo rijetko, da je koji počeo govoriti dokone i beskorisne riječi, drugi bi ga odmah opomenuo. Svoje tijelo nisu trapili samo postom, nego također i mnogim bdijenjima, podnošenjem studeni, slabim odijevanjem i radom svojih ruku. Mnogo se puta dogodilo: da ne bi bili besposleni, išli su pomagati siromašnim ljudima na njihovim poljima, a oni su im iz ljubavi prema Bogu davali kruha. Ovim i drugim krepostima su posvećivali sebe i mjesto. I drugi su, koji su ih naslijedili, iako ne u tolikoj mjeri, dugo vremena postupali slično. Međutim, poslije, kad bi na to mjesto prigodice došlo mnogo braće i vjernika, više nego obično, napose zato što Ime “Porcijunkula” dolazi od latinske riječi “portio” što znači: dio; deminutiv te riječi glasi: portiuncula = djelić, katastarska čestica.

9

su se članovi Reda morali onamo svraćati kao i oni koji su željeli ući u Red, a također i zato što su braća ohladnjela u molitvi i drugim dobrim djelima, postadoše slobodniji s obzirom na dokone i beskorisne razgovore. Također su i u prepričavanju svjetskih novosti popustili više nego što su običavali. Braća koja ondje borave, a i drugi, više ne iskazuju onakvo poštovanje i pobožnost kako dolikuje i kako bih ja htio. Zato želim da to mjesto bude pod vlašću generalnoga ministra i da bi se on većma za to brinuo da ondje namješta dobru i svetu redovničku obitelj. Neka se u tu svrhu izabiru svetiji svećenici i časnija braća iz cijeloga Reda, koja neka znaju bolje moliti časoslov, da bi ih s velikom pobožnošću radije slušali ne samo drugi ljudi nego napose braća. Neka se između svete braće i svjetovnjaka, ljudi ozbiljnih i poštenih, izaberu takvi koji će ih posluživati. 10 Hoću također da u to mjesto osim generalnoga ministra i braće koja ondje služe nitko od braće niti koja druga osoba ne ulazi. I oni neka ne razgovaraju s nekom drugom osobom osim s braćom koja ih poslužuju i s ministrom kad ih posjeti. Isto tako hoću da ni braća laici, koja ovima služe, ne prenose nikakve dogodovštine ni svjetovne novosti što su ih čuli, a ne bi bile korisne duši. Posebno želim da u to mjesto nitko ne ulazi da bi ona braća bolje sačuvala svoju čistoću i svetost. Neka u tome mjestu ne govore nikakve isprazne i za dušu beskorisne riječi. Neka se svaki pojedinac sačuva u svemu i neka kao čist i svet himnima i hvalospjevima slavi Gospodina. Kad koji od te braće umre, gdje god se nađe neki drugi sveti brat, neka ga generalni ministar pošalje onamo namjesto onoga koji je umro. Ako bi braća iz pojedinih zajednica u kojima borave kada zastranila od čistoće, svetosti i čestitosti koja im dolikuje, hoću da ovo mjesto bude ogledalo i dobar primjer cijelome Redu i da poput svjetiljke sja pred Božjim prijestoljem i pred prijestoljem blažene Djevice. Zbog njega će se Gospodin pokazati milosrdnim prema nedostacima i grijesima braće te će uvijek čuvati i zaštićivati Red, svoju biljčicu.” Jednom zgodom, a bilo je to nekako pred kapitul koji se imao održati kod Svete Marije Porcijunkulske, nisu braća za stanovanje imala ništa drugo osim neke siromašne, male kućice pokrivena slamom kojoj su zidovi bili od pletera i omazani blatom. Tako to načiniše braća još onda kad su s prva kraja došla onamo stanovati. Kapitul se u onim vremenima držao svake godine. Vidjevši Asižani kako su se braća po Božjoj milosti namnožila i kako ih je danomice bivalo sve više, a napose kad su se ondje sakupili na kapitul, sazvaše veliku skupštinu te u malo dana vrlo žurno i zauzeto sazidaše prostranu kuću od kamena i vapna. A sve se to dogodilo bez pristanka blaženoga Franje i u njegovoj odsutnosti. Kad se blaženi Franjo vratio iz jedne pokrajine i došao na kapitul te ondje ugledao sagrađenu kuću, to ga je iznenadilo. U vezi s tom kućom je razmišljao kako su braća u mjestima svoga boravka ili gdje su kanila boraviti sagrađila ili dala sagrađiti prostrane kuće. Budući da je htio da to mjesto uvijek bude uzorom i primjerom svim mjestima u kojima braća borave, jednoga je dana, prije nego što je kapitul dovršen, ustao i uspeo se na krov te kuće, a naredio je i braći da se uspnu, te je zajedno s braćom počeo na zemlju bacati crijep kojim je kuća bila pokrivena. Nakanio je kuću porušiti.

Franjo je htio da bratska zajednica u Porcijunkuli ima karakter samotišta gdje će braća provoditi savršeni malobraćanski život i biti uzorom ostaloj braći širom svijeta. Pročitajte Franjin kratki spis “O životu braće u samoći”.

Budući da se ondje sakupilo veliko mnoštvo radoznala svijeta i stranaca sa sviju strana da vide kapitul braće, gradska je uprava poslala nekolicinu asiških vitezova i još neke druge da čuvaju ono mjesto. Kad su netom spomenuti, koji su se ondje nalazili, vidjeli da blaženi Franjo i ostala braća kane tu kuću porušiti, odmah pristupiše k njima i rekoše blaženome Franji: “Brate, ova kuća pripada gradu Asizu i mi ovdje predstavljamo gradsku upravu. Zato ti zabranjujemo da rušiš našu kuću.” Nato je blaženi Franjo odgovorio: “Ako, dakle, kuća pripada vama, neću je dirati.” I odmah je sišao s krova, a sišla su i braća koja su bila zajedno s njime. Zato su asiški građani u davno vrijeme odlučili da će svake godine, tko god od njih bude na vlasti, popraviti krov i ostalo. Nekom drugom prilikom je generalni ministar odlučio ondje podići neku malu kuću za braću onoga mjesta gdje bi mogli počivati i moliti svoj časoslov. Htio je to napose zato što su u ono doba onamo dolazila sva braća Reda kao i oni koji su u Red ulazili. Onamo su se toliki svraćali pa su se zbog toga ona braća skoro svakoga dana umarala. Bilo je to također potrebno i zbog velikoga mnoštva braće koja su se onamo svraćala, a za tamošnju braću nije bilo mjesta gdje bi mogla počivati i moliti svoj časoslov, jer su morali svoja mjesta ustupati drugima da mogu prespavati. Dolazilo je čak do toga da su braća mnogo puta morala podnositi velike neprilike, jer nakon mnogih napora nisu gotovo mogla udovoljiti ni najprečim potrebama tijela niti su mogla misliti na potrebe duše. Kad je spomenuta kuća bila skoro dovršena, onamo se svratio blaženi Franjo. Dok je jedne noći počivao u nekoj ćeliji, pred jutro je čuo buku što su je podizala braća koja su ondje bila zaposlena. Franjo se počeo u čudu pitati što bi to moglo biti. Zato je upitao svoga pratioca: “Kakva je to buka? Što ta braća rade?” Pratilac mu je prikazao sve kako je bilo. Franjo je odmah dao pozvati ministra te mu je rekao: “Brate, ovo mjesto ima biti uzor i primjer cijelome Redu. Zato mi je više stalo do toga da braća ovoga mjesta iz ljubavi prema Gospodinu Bogu podnose neugodnosti i neimaštinu da bi braća cijeloga Reda, koja ovamo dolaze, u svoja mjesta odnijela dobar primjer siromaštva nego da bude udovoljeno njihovim potrebama i da nađu utjehu. I druga bi braća Reda prihvatila ovo kao uzor, kako treba da u svojim mjestima grade te bi govorila: 'U mjestu kod Svete Marije Porcijunkulske, koje je kolijevka našega Reda, takve se i tolike zgrade podižu. Zato možemo tako i mi graditi u svojim mjestima, jer nemamo prikladna mjesta za stanovanje.'”

57 – Svetac ne prihvaća stanovanje u poljepšanoj ćeliji

Neki se brat, čovjek duhovan, s kojim je blaženi Franjo bio tijesno povezan, nalazio u jednom samotištu. Taj je razmišljao o tome kako blaženoga Franju ne bi imao gdje smjestiti, ako bi on onamo došao. Zato je na jednome samotnom mjestu, nedaleko od braće, dao načiniti ćelijicu, gdje bi u slučaju da dođe blaženi Franjo mogao moliti. I dogodilo se da je nakon kraćega vremena blaženi Franjo i došao onamo. Kad ga je brat odveo da vidi ćeliju, blaženi mu je Franjo rekao: “Ta mi se ćelija čini odviše lijepom. Ako hoćeš da u njoj proboravim nekoliko dana, izvana je i iznutra preobuci vrbovim šibljem i granama drugoga drveća.” Ta ćelijica nije bila zidana, nego načinjena od drveta. Drvena građa bijaše pravilna, otesana sjekrom i bradvom. Zato se blaženome Franji učinila lijepom. Onaj brat ju je odmah dao preurediti kao što je blaženi Franjo zaželio.

Što su, naime, ćelijice i kuće za stanovanje braće bile redovnički siromašnije, to je Franjo u njih radije ulazio i u njima boravio. Kad je blaženi Franjo u toj ćelijici nekoliko dana proboravio i u njoj molio, jednoga je dana, dok se on nalazio izvan ćelijice, neki brat iz toga mjesta došao onamo gdje se on upravo nalazio. Blaženi ga je Franjo upitao: “Odakle, brate, dolaziš?” Taj mu je odgovorio: “Dolazim iz tvoje ćelijice.” Nato će mu blaženi Franjo: “Jer si ćelijicu nazvao mojom, zato će u njoj odsada boraviti drugi, a ne ja.” Mi koji smo s njim zajedno boravili mnogo smo puta čuli kako ponavlja one riječi svetog Evanđelja: “Lisice imaju jazbine i ptice nebeske gnijezda, a Sin čovječji nema gdje bi glavu naslonio.” I dodao bi: “Kad se gospodin nalazio u pustinji, gdje je molio i postio četrdeset dana i četrdeset noći, nije ondje dao načiniti ćeliju niti kakvu kuću, nego je boravio pod gorskom stijenom.” Zato, potaknut njegovim primjerom, nije na ovome svijetu htio imati ni kuće, ni ćelije, niti je dao da mu se sagradi. Štoviše, ako bi se kada dogodilo da je rekao braći: “Tako uredite tu ćeliju”, nakon toga nije htio u njoj boraviti jer je imao na pameti riječi sv. Evanđelja: “Ne budite zabrinuti!” Pred svoju smrt odredio je da se u njegovu Oporuku unese kako se sve ćelije i kuće za braću ne smiju ni iz čega drugoga graditi nego samo iz blata i drveta da bi se tako što bolje sačuvalo siromaštvo i poniznost.

58 – Svečevi zahtjevi s obzirom na prebivališta koja su podizana za braću

Jednom je zgodom boravio u Sieni poradi liječenja očiju. Stanovao je u ćeliji gdje je nakon njegove smrti, iz poštovanja prema njemu, sagrađena kapelica. Gospodin ga je Bonaventura koji je braći poklonio gradilište, gdje je sagrađeno boravište za braću, jednom zgodom upitao: “Kako ti se sviđa ovo boravište?” Blaženi mu je Franjo odgovorio: “Hoćeš li da ti kažem kako se imaju graditi boravišta za braću?” Gospodin Bonaventura mu je odgovorio: “Hoću, oče.” Franjo je nastavio: “Kad braća dođu u koji grad gdje nema boravišta i ondje nađu nekoga tko je spreman dati im toliko zemljišta da mogu izgraditi boravište i gdje bi imali nešto vrta i ono što im je potrebno, braća moraju najprije razmisliti koliko bi im u tu svrhu trebalo zemlje. Nek uvijek u takvoj zgodi imaju na pameti sveto siromaštvo koje smo zavjetovali i dobar primjer koji smo u svemu dužni pružati drugima.” Sveti je Otac na to rekao kako ni u jednom slučaju ne želi da braća – kad se radi o kućama, vrtovima, crkvama i drugim stvarima kojima se služe – ne prelaze granice siromaštva. Isto tako nije htio da imaju boravišta koja bi posjedovali s pravom vlasništva, nego je htio da u njima borave poput tuđinaca i pridošlica. Zato nije volio da u boravištima stanuje velik broj braće, jer mu se činilo da je u velikom broju braće teško opsluživati siromaštvo. I to bijaše njegova volja od početka njegova obraćenja pa sve do smrti, da se sveto siromaštvo održava pod svaku cijenu. Poslije su braća bila dužna otići k biskupu dotičnoga grada i reći mu: “Gospodine, taj i taj čovjek iz ljubavi prema Gospodinu Bogu i poradi spasenja svoje duše spreman nam je dati onoliko zemlje koliko nam treba da možemo izgraditi boravište. Zato najprije dolazimo k vama, napose zato što ste otac i gospodar duša cijeloga stada koje vam je povjereno, kao i naših duša i duša druge braće koja će boraviti na tome mjestu. Kanimo, dakle, graditi s blagoslovom Gospodina Boga i s vašim.”

Tako je govorio Svetac, jer dobro duša što ga braća žele lakše će postići budu li s njima živjela u miru pridobivajući i njih i narod, nego smućujući prelate i klerike, pa makar i pridobiju narod. Još je nadodao: “Gospodin nas je pozvao da budemo pomagači njegove vjere, pomagači prelata i svećenika svete majke Crkve. Zato smo ih dužni, koliko možemo, uvijek ljubiti, iskazivati im čast i štovati ih. Zato se, naime, i zovu 'mala braća' jer su, kao što im kaže ime, i primjerom i djelom dužni biti i drugim ljudima ovoga svijeta uzorom poniznosti. A jer je već u početku moga obraćenja, kad sam se odijelio od svijeta i od tjelesnog oca, Gospodin svoju riječ stavio u usta asiškoga biskupa da bi mi u Kristovoj službi bio savjetnikom i da bi me hrabrio. Zbog svega toga i zbog mnogih drugih odlika što ih opažam u prelatima, želim ne samo biskupe, nego i siromašne svećenike, ljubiti, štovati i smatrati ih svojim gospodarima. Neka nakon toga, pošto prime blagoslov biskupov, idu i neka dadu načiniti širom opkop oko gradilišta što ga dobiše za gradnju boravišta, a umjesto zida neka načine dobru ogradu u znak svetog siromaštva i poniznosti. Nakon toga neka dadu sagraditi siromašne kućice od blata te nekoliko ćelijica, u kojima će braća gdjekada moći moliti i raditi da bi mogla pristojno živjeti i osigurati se od dokonih razgovora. Neka braća također dadu izgraditi i crkvu, ali neka paze da ne bi dali načiniti preveliku crkvu, i neka u njoj prigodice propovijedaju narodu. Veća je poniznost i bolji primjer, ako braća odlaze propovijedati u druge crkve da bi tako sačuvala sveto siromaštvo i poniznost. Ako bi se kada u njihova boravišta svratili neki prelati i svećenici, redovnički ili svjetovni, siromašne će im kućice, ćelijice i crkve onih koji ondje stanuju propovijedati i to će ih duhovno saziđivati.” Zaključio je riječima: “Braća često puta daju sagraditi velike građevine i tako potkapaju naše sveto siromaštvo na štetu i sablazan naroda. Poslije, kad im se pruži prilika da se domognu boljega i podesnijega mjesta, ona mjesta i građevine napuštaju, pa se zbog toga mnogo sablažnjuju i smućuju oni koji su ondje uložili svoju milostinju. Zato je bolje da braća podižu malena i siromašna boravišta i građevine koje su u skladu s njihovim zavjetom pa bližnjima pružaju dobar primjer, nego ako protiv svoga zavjeta daju loš primjer. Dogodi li se kada da braća zbog prikladnijega smještaja napuste malene i siromašne građevine, očito je da time neće dati dobar primjer i to će biti na sablazan.”

59 – Prvu je oporuku načinio u Sieni

U istoj se ćeliji, gdje je blaženi Franjo gospodinu Bonaventuri kazao spomenute riječi, onih dana jedne večeri dogodilo, kad je Franjo zbog bolesti htio povraćati, da je, naprežući se, počeo bacati krv. Izbacivao ju je cijelu noć sve do jutra. Kad su njegovi drugovi vidjeli da zbog iscrpljenosti i bolova već skoro umire, s velikom mu tugom plaćujući rekoše: “Oče, što da učinimo? Blagoslovi nas i svu svoju ostalu braću. Osim toga ostavi svojoj braći kakvu uspomenu. Reci nam svoju volju da bi se tvoja braća uvijek, ako te Gospodin htjedne pozvati s ovoga svijeta, mogla toga sjetiti i reći: Naš je Otac umirući ove riječi stavio na srce svojim sinovima i braći.” Nato im je rekao: “Pozovite mi brata Benedikta iz Prata.” Spomenuti je brat bio svećenik; bio je ozbiljan, svet i jedan od starijih u Redu. Gdjekada je blaženome Franji u onoj ćeliji služio misu. Iako bijaše bolestan, uvijek je želio, kad je mogao, pobožno prisustvovati misi.

Kad je taj brat došao, blaženi mu je Franjo rekao. “Piši, da blagoslivljem svu svoju braću koja se sada nalaze u Redu kao i onu koja će u Red stupiti.” Kad su se braća sabirala na kapitul, Franjo je na kraju blagoslovio i odriješio svu prisutnu braću i ostale koji su bili u Redu, a blagoslivljao je i one koji će u nj stupiti. No, Franjo to nije činio samo prigodom kapitula, nego je i u mnogim drugim zgodama blagoslivljao svu braću koja su onda bila u Redu i koja će ubuduće u nj stupiti. Blaženi je Franjo napokon rekao: “Budući da zbog iznemoglosti i boli ne mogu govoriti, ovim trima riječima ću ukratko svojoj braći očitovati svoju volju: Hoću da meni na spomen i na spomen moga blagoslova i moje oporuke moja braća - jedan drugoga uvijek ljube i štiju, - da uvijek ljube i opslužuju našu gospođu Siromaštinu, - da uvijek budu odana i podložna prelatima i cjelokupnom kleru svete majke Crkve.” Opominjao je svoju braću da se boje zla primjera i da ga se čuvaju. Osim toga je prokleo sve koji svojim opakim i zlim primjerima izazivaju ljude da pogrdju Red i život braće, a sveta se i dobra braća zbog toga moraju sramiti i postaju malodušna. 11

60 – Briga za crkve – preporučuje urednost

Kad je blaženi Franjo jedno vrijeme boravio kod crkve Svete Marije Porcijunkulske, a tada još nije bilo mnogo braće, gdjekada je odlazio u sela i crkve u okolici Asiza te je ljudima propovijedao i pozivao ih da čine pokoru. Sa sobom je nosio metlu da pomete crkve. Blaženi se, naime, Franjo mnogo žalostio, kad bi unišao u koju crkvu i vidio da je neuredna. Zato je uvijek, pošto bi narodu održao propovijed, nakon propovijedi dao sazvati sve svećenike koji su ondje boravili te bi im na kojem samotnome mjestu, da ga svjetovnjaci ne bi mogli čuti, propovijedao o spasavanju duša, a napose da se brinu i skrbe kako bi sačuvali čistoću crkava, oltara i svega što je potrebno za slavljenje božanskih otajstava.

61 – Poziv brata Ivana Jednostavnoga

Kad je jednoga dana blaženi Franjo ušao u jednu seosku crkvu u okolici Asiza, počeo ju je mesti. Ubrzo se o njemu po tom selu pronio glas osobito zato što su ga ti ljudi rado promatrali i slušali. Kad je neki seljak imenom Ivan, čovjek neobične jednostavnosti, čuo za njegov dolazak, a upravo je orao na jednoj od svojih njiva nedaleko od crkve, odmah je i on otišao u crkvu i zatekao Franju kako mete crkvu. Jednostavno mu je rekao: “Daj mi, brate, metlu, jer ti želim pomoći.” I uzeo je od njega metlu i pomeo što je preostalo. Kad su nakon toga sjeli, rekao je blaženome Franji: “Brate, već duže vremena želim služiti Bogu, a naročito otkako sam čuo dobre glasove o tebi i o tvojoj braći. No, nisam znao

Toga prokletstva sv. Franje ne nalazimo među njegovim spisima, ali ga donose i Toma Čelanski i sv. Bonaventura (2Čel 156; LM VIII, 3). Tekstovi su identični. Bonaventurin tekst u našem prijevodu glasi: “Presveti Gospodine, neka od tebe i cijeloga nebeskoga dvora i od mene neznatnoga budu prokleti oni koji svojim zlim primjerom kvare i ruše ono što si ti po svetoj braći ovoga Reda sagradio i graditi ne prestaješ.”

11

kako bih do tebe došao, a sada, kad se Gospodinu svidjelo da te vidim, učinit ću što god ti se svidi.” Blaženi se Franjo, promatrajući njegovu gorljivost, razveselio u Gospodinu osobito zato što je tada imao malo braće i što mu se činilo da bi ovaj zbog svoje čiste jednostavnosti mogao biti dobar redovnik. Franjo mu je rekao: “Ako, brate, želiš prihvatiti naš život i pripadati našoj zajednici, potrebno je da se izvlastiš od svega što imaš, ako to možeš učiniti bez štete za druge, i da po uputi svetoga Evandjelja to razdijeliš siromasima, jer to isto učiniše moja braća kojoj je bilo moguće.” Kad je Ivan to čuo, smjesta je otišao na njivu gdje je ostavio volove; razjarmio ih je i jednog odveo blaženome Franji i rekao mu: “Brate, tolike sam godine služio svom ocu i cijeloj kući; iako je ovo neznatan dio moje baštine, naumio sam ovoga vola uzeti kao svoj dio i dati ga siromasima, kako ti se po Bogu bude činilo boljim.” Kad to vidješe njegovi roditelji i braća, koja još bijahu malena, da ih, naime, kani ostaviti, počеше sa svim ukućanima silno plakati i naricati. To je blaženoga Franju ganulo napose zato što obitelj bijaše brojna, a djeca još nejaka. Blaženi Franjo im je na to rekao: “Dajte pripravite nešto jela da bismo svi zajedno blagovali, jer vas kanim razveseliti.” Oni odmah prirediše ručak, a blaženi Franjo im je rekao: “Ovaj vaš sin želi služiti Bogu. Zbog toga se nemojte žalostiti, nego se morate radovati. To vam neće biti na čast samo pred Bogom, nego će vam to i pred svijetom biti na diku. Bit će to na korist duše i tijela sviju vas, jer će jedan od vaše krvi slaviti Boga, a sva će naša braća biti i vaši sinovi i vaša braća. Budući da je Božji stvor i želi služiti Bogu, svom stvoritelju, a njemu služiti znači: kraljevati, zato vam ga ne smijemo vratiti da bi vam bio utjehom. Želim da se izvlasti vama u korist pa da vam kao siromašnima pokloni toga vola, premda bi ga po savjetu svetog Evandjelja morao dati drugim siromasima.” Blaženi Franjo ih je utješio svojim riječima, a posebno su se radovali što im je vraćen vol, jer bijahu siromašni. Blaženi Franjo je silno volio brata Ivana. Uvijek mu bijaše draga njegova čista jednostavnost kao i u ostalih. Odmah ga je obukao u redovničko odijelo i uzeo za svoga pratioca. Ivan bijaše toliko prostodušan pa je smatrao da u svemu mora oponašati blaženoga Franju. Kad bi se tako blaženi Franjo nalazio u kojoj crkvi ili na kojem samotnom mjestu da se moli, Ivan ga je želio gledati i promatrati te bi oponašao sve njegove kretnje. Kad bi blaženi Franjo kleknuo ili bi uzdigao ruke prema nebu, kad bi pljunuo ili bi se nakašljao, Ivan bi učinio to isto. Zbog te jednostavnosti ga je blaženi Franjo počeo blago prekoravati. Ivan mu je nato odgovorio: “Brate, obećao sam da ću raditi sve što ti radiš, zato hoću raditi sve kako ti radiš.” Gledajući ga tako čista i siromašna, blaženi Franjo se zbog toga divio i radovao. Ivan je u svim krepostima i dobru ponašanju počeo toliko napredovati da se blaženi Franjo s ostalom braćom silno divio njegovu napretku u savršenstvu. Nije prošlo mnogo vremena i brat Ivan je umro, pošto je ostvario visok stupanj svetosti. Zato je blaženi Franjo s velikom nutarnjom i vanjskom radošću pripovijedao braći o njegovu obraćenju. Nije ga zvao bratom Ivanom, nego svetim Ivanom.

62 – Ne prima postulanta koji nema prave nakane

Kad je blaženi Franjo jednom zgodom obilazio pokrajinom Marke i propovijedao, jednoga je dana, dok je propovijedao u nekom selu, došao k njemu neki čovjek i rekao: “Brate, naumio sam napustiti svijet i ući u tvoj Red.” Nato mu je blaženi Franjo kazao:

“Ako, brate, želiš ući u naš Red, prije svega moraš prema zahtjevu svetoga Evandjelja, sve svoje razdijeliti siromasima, a zatim se moraš u svemu odreći i svoje volje.” Taj je, čuvši to, brzo otišao i, vođen tjelesnom ljubavlju, svu svoju imovinu razdijelio svojim rođacima. Nakon toga se vratio blaženome Franji te mu je kazao: “Brate, evo od svega sam se izvlastio.” Blaženi Franjo ga je upitao: “Kako si to učinio?” A taj će: “Brate, svu sam svoju imovinu razdijelio nekim svojim rođacima kojima je bilo potrebno.” Po Duhu Svetom je blaženi Franjo saznao da taj bijaše “tjelesan čovjek”. Odlučno mu je rekao: “Idi svojim putem, brate muho, jer si svoju imovinu razdijelio među svoje rođake i sada među braćom želiš živjeti od milostinje.” Taj je smjesta otišao svojim putem, jer svoju imovinu nije htio razdijeliti drugim siromasima.

63 – Kako je sveti Franjo nadvladao dugotrajnu napast

U isto se vrijeme, dok je blaženi Franjo boravio kod Svete Marije Porcijunkulske, poradi njegova duhovnog napretka dogodilo da mu je dušu snašla vrlo teška unutrašnja napast koja ga je mučila iznutra i izvana, strahovito mu je mučila i dušu i tijelo. Štoviše, gdjekada je izbjegavao i saobraćaj s braćom napose zato što se pred njima, kad bi ga snašla ta napast, nije mogao pokazivati radosnim. Trapio se, ali ne samo uskraćivanjem hrane, nego je postio i riječima. Često se povlačio u šumu koja se nalazila nedaleko crkve da u njoj moli i da bi pred Gospodinom mogao većma očitovati svoju bol i obilnije prolijevati suze da bi se Gospodin, koji je svemoguć, u njegovoj tolikoj nevolji udostojao poslati mu s neba svoj lijek. Dok ga je ta napast više od dvije godine mučila danju i noću, jednoga se dana dogodilo da mu je u vrijeme molitve u crkvi Svete Marije u njegovoj unutrašnjosti rečena riječ svetoga Evandjelja: “Imadnete li vjere koliko je zrno gorušično te reknete ovoj gori: 'Premjesti se odavde onamo!' premjestit će se, i ništa vam neće biti nemoguće.” Sveti Franjo je nato upitao: “Koja je to gora?” Odgovoreno mu je: “Gora, to je tvoja napast.” Nato je Franjo izjavio: “Neka mi, dakle, Gospodine, bude kako si rekao!” I toga je časa oslobođen tako da mu se činilo kao da te napasti nije nikada ni imao.

64 – Kažnjava samoga sebe – jede s gubavcem iz iste zdjele

Kad se nekom drugom zgodom blaženi Franjo jednoga dana vratio k Svetoj Mariji Porcijunkulskoj, zatekao je ondje priprostoga brata Jakoba s gubavcem koji je sav bio pokriven ranama, a onamo je stigao istoga dana. Sveti Otac mu je preporučio toga gubavca a napose mu je preporučio one gubavce koji su bili gubom jako zahvaćeni (u ono vrijeme braća su služila u leprozarijima). Taj brat Jakob je bio neke vrsti liječnik, napose onima koji su bili jako zaraženi. Spremno se doticao njihovih rana, mijenjao im ovoje i liječio ih. Blaženi je Franjo rekao bratu Jakobu kao da ga prekorava: “Ti baš ne bi morao braću kršćane toliko naokolo prenositi, jer je to neprilično i tebi i njima.” Gubavce je blaženi Franjo nazivao “braćom kršćanima”. Sveti je Otac bratu prigovorio, iako mu je to bilo po volji što ih njeguje i poslužuje, jer ipak nije htio da izvan bolnice prenosi one koji su bili jako zaraženi. To je rekao napose zato što brat Jakob bijaše vrlo priprost i što je često običavao ići u crkvu Svete Marije s pokojim gubavcem. A prigovorio mu je to i zbog toga što su ljudi zazirali od

teško zaraženih gubavaca. Kad je blaženi Franjo to izrekao, odmah je samoga sebe prekorio i pred bratom Petrom Katanskim, koji tada bijaše generalni ministar, priznao svoju krivnju. Blaženi je Franjo mislio da će taj prijekor brata Jakoba pred gubavcem posramiti. Zato je blaženi Franjo rekao bratu Petru: “Molim te da mi dadeš svoj pristanak za pokoru koju zbog toga želim izvršiti i da ne stavljaš nikakve primjedbe.” Brat Petar mu je na to odgovorio: “Neka ti, brate, bude kako želiš!” Brat Petar je, naime, toliko štovao blaženoga Franju i pažljivo ga susretao, a bio mu je i toliko poslušan da se nije usudio mijenjati njegovu poslušnost, iako je i tada i mnogo puta iznutra i izvana mnogo trpio. Blaženi je Franjo napokon rekao: “Neka to bude moja pokora da s 'bratom kršćaninom' jedem iz iste zdjele.” Što je rekao, to je i učinio. Dok je blaženi Franjo zajedno s gubavcem i ostalom braćom sjedio za stolom, između njih dvojice je stavljena zdjela. Gubavac je sav bio pokriven ranama i čirevima, a prsti kojima je jeo bijahu mu ukočeni i raskrvavljeni tako da je svaki put, kad bi ih pružio prema zdjeli, iz njih u zdjelu kapala krv. Kad je to vidio brat Petar, s ostalom se braćom silno ražalostio, ali se nije usudio ništa primijetiti iz poštovanja prema svetom Ocu. To je vidio onaj koji je ovo napisao i za to svjedoči.

65 – Brat Pacifik ima viđenje u crkvi u Bovari

Jednom je zgodom blaženi Franjo putovao Spoletskom dolinom, a s njim je išao brat Pacifik koji je bio iz Ankonske Marke. Dok bijaše u svijetu, prozvaše ga “kraljem stihova”; bijaše plemenita roda, otmjena ponašanja, učitelj pjevanja. Svratiše se u sklonište gubavaca u gradu Trevi. Blaženi Franjo reče bratu Pacifiku: “Podimo u crkvu sv. Petra u Bovaru. Ondje želim prenoćiti.” Spomenuta crkva nije bila daleko od skloništa gubavaca. Ondje nije nitko boravio napose zato što je tvrđava Trevi u ono doba bila toliko ruševna da ni u njoj ni u selu nije nitko boravio. Dok je blaženi Franjo onamo išao, rekao je bratu Pacifiku: “Vrati se u sklonište gubavaca, jer noć želim ovdje provesti sam, a sutra se u rano jutro vrati.” Kad je blaženi Franjo ondje ostao sam te izmolio Povečerje i druge molitve, htio je počivati i spavati, ali nije mogao. U svojoj se unutrašnjosti počeo plašiti, jer je osjećao đavolske napasti. Odmah je ustao, izišao iz kuće, prekrižio se i rekao: “Od strane Boga svemogućega vam, zlodusi, naređujem da na meni izvršite ono što vam je dopustio naš Gospodin Isus Krist da biste naškodili mojem tijelu. Spreman sam sve podnijeti, jer nemam većega neprijatelja nego što je moje tijelo. Tako ćete se osvetiti mom protivniku i neprijatelju.” Tih je napasti odmah nestalo. Franjo se zatim vratio na mjesto gdje je prije ležao te je u miru počivao i spavao. Kad je svanulo, k njemu se vratio brat Pacifik. Blaženi se Franjo pred oltarom u koru molio. Brat Pacifik je stajao i čekao ga izvan kora i istovremeno se molio Gospodinu pred raspelom. Kad je brat Pacifik započeo molitvu, pao je u zanos, “da li u tijelu, ne znam; da li izvan tijela, ne znam, Bog zna”. U nebu je vidio mnogo sjedala, a među njima je zapazio jedno koje bijaše sjajnije od ostalih. Bilo je uzvišeno i sjajno te urešeno najrazličitijim dragim kamenjem. Zadivljen ljepotom toga sjedala, počeo je u sebi razmišljati, kakvo bi to moglo biti sjedalo i kome pripada. U taj čas je čuo glas koji mu je rekao: “To je sjedalo pripadalo Luciferu, a mjesto njega će na njemu sjediti blaženi Franjo.” Kad je došao k sebi, odmah mu je pristupio blaženi Franjo. Brat Pacifik se

odmah blaženom Franji bacio do nogu u obliku križa. Zbog viđenja što ga je o njemu imao, izgledao je kao da je već bio u nebu. Rekao mu je: “Oče, oprosti mi moje grijeha i moli Gospodina da mi ih otpusti i da mi se smiluje.” Blaženi je Franjo pružio ruku te ga je pidigao. Spoznao je da je brat Pacifik za vrijeme molitve nešto vidio. Činilo se kao da se izmijenio, a blaženom je Franji govorio, ali ne kao živom, nego kao da već u nebu kraljuje. Nakon toga se držao kao da je odsutan, jer nije blaženom Franji htio ništa govoriti o viđenju. Brat Pacifik je upitao blaženoga Franju: “Što, brate, misliš o samome sebi?” Blaženi Franjo mu je odgovorio: “Uvjeren sam da sam veći grešnik od ikojega čovjeka na svijetu.” Bratu Pacifiku je odmah bilo u srcu rečeno: “Po tome možeš spoznati da je viđenje, što si ga imao, istinito. Kao što je Lucifer zbog svoje oholosti zbačen s onoga sjedišta, tako će blaženi Franjo po svojoj poniznosti zavrijediti da bude uzvišen i da na nj sjedne.”

66 – U kući Tebalda Saracena sluša kako anđeo svira u citaru

Kad je jednom zgodom blaženi Franjo zbog bolesti očiju boravio u Rietiju i nekoliko dana stanovao kod Tebalda Saracena, jednome je od svojih drugova, koji u svijetu bijaše citaraš, rekao: “Brate, sinovi ovoga svijeta ne shvaćaju ono božansko, jer glazbala kao što su citare, psalteriji s deset žica i druga, kojima su se sveti ljudi u starim vremenima služili za slavu Božju i za utjehu duša, svjetovni ljudi upotrebljavaju za ispraznost i grijeh koji je u suprotnosti s voljom Božjom. Zato bih htio da na zgodan način od kojega čestitog čovjeka pribaviš citaru i da mi uz nju otpjevaš kakvu doličnu pjesmu. Uz nju ćemo pjevati riječi i pohvale Gospodnje naročito zato što mi tijelo muči teška bolest pa trpim velike boli. Zato bih tom prilikom htio tjelesne boli preokrenuti u radost i utjehu.” Blaženi je Franjo, naime, u svojoj bolesti sastavio neke Pohvale Gospodinu. Povremeno bi poticao svoje drugove da ih pjevaju Bogu na slavu i na duhovnu pobudu bližnjih. Brat mu je odgovorio: “Sramim se tražiti je, napose zato što ljudi ovoga grada znaju da sam kao svjetovnjak umio citarati. Bojim se da bi mogli posumnjati kako mi je citaranje postalo napašću.” Nato mu je blaženi Franjo odgovorio: “Brate, onda to ostavimo!” Naredne je noći Franjo bdio. Već bijaše skoro ponoć. I gle, oko kuće, u kojoj je ležao, začuo je citaru koja je odzvanjala ljepšim i veselijim tonovima nego što je ikada u svom životu čuo. I citaraš se od kuće udaljivao toliko daleko koliko se citara mogla čuti, a zatim se ponovno vraćao udarajući u citaru. I tako je to činio dobar sat vremena. Kad je blaženi Franjo spoznao da se radi o djelu Božjem a ne o ljudskom, silno se obradovao i svim zanosom svoga srca slavio Gospodina koji se udostojao utješiti ga tolikom utjehom. Kad je sutradan ustao, rekao je svome pratiocu: “Molio sam te, brate, i nisi mi želju ispunio. No, Gospodin se, koji svoje prijatelje tješi u nevolji, udostojao da me noćas utješi.” Tada mu je ispričovijedao sve što se dogodilo. Braća su se divila i to smatrala velikim čudom. Spoznali su da je to bilo Božje djelo na utjehu blaženome Franji. Čudili su se napose zato što to nije bilo samo o ponoći, nego i nakon trećega glasa zvona što ga je odredila gradska uprava, kad se nitko nije usuđivao obilaziti gradom. Divili su se, kako je rekao blaženi Franjo, i zato što

se sve to zbivalo u šutnji, bez ikakva zvuka i bez glasa iz usta, kao čudo Božje; prolazilo je i vraćalo se dobar sat vremena da bi ga utješilo.

67 – Čudo s vinogradom u Sv. Fabijanu kod Rietija

Nekako je u isto vrijeme blaženi Franjo zbog bolesti očiju boravio nedaleko crkve sv. Fabijana koja se nalazila blizu toga grada u kojem je živio neki siromašni svjetovni svećenik. Gospodin papa Honorije boravio je u to vrijeme s kardinalima u istom gradu. Tako su ga mnogi od kardinala i drugih predstavnika visokoga klera iz poštovanja i ljubavi što su je gajili prema svetome Ocu skoro danomice posjećivali. Ta je crkva posjedovala malen vinograd koji se nalazio pokraj kuće u kojoj je boravio blaženi Franjo. Ta je kuća imala vrata kroz koja su gotovo svi, koji su ga posjećivali, ulazili u taj vinogradić napose zato što je u ono vrijeme grožđe već bilo zrelo, a osim toga je to bio i ugodan kutić za odmor. Dogodilo se napokon to da je vinogradić zbog spomenute okolnosti bio gotovo sasvim upropašten. Jedni su, naime, grožđe brali i ondje ga pojeli, drugi su brali i odnosili, a treći su ga izgazili. Taj svećenik se počeo uzrujavati i predbacivati govoreći: “Ove mi je godine vinograd propao. Premda je malen, ipak sam iz njega dobivao toliko vina da je dostajalo mojim potrebama.” Kad je blaženi Franjo to čuo, dao je svećenika pozvati k sebi te mu je rekao: “Nemoj se više uzrujavati ni srditi, jer drugačije ne možemo učiniti. Pouzdaj se u Gospodina, jer ti on može umjesto mene, svoga siromaška, dati naknadu. Daj mi reci: Koliko si obično imao kablova vina iz toga vinograda, kad bijaše bolja godina?” Svećenik je odgovorio: “Oče, imao sam trinaest kablova.” Nato će njemu blaženi Franjo: “Odsada se nemoj više žalostiti i nemoj nikome dobacivati nikakve pogrđne riječi; nemoj se ni na koga žaliti, nego se pouzdaj u Gospodina i u moje riječi. Budeš li imao vina manje od dvadeset kablova, učinit ću da ti se nadoknadi.” Otada se svećenik primirio i zašutio. I po Božjoj se darežljivosti dogodilo da je imao dvadeset kablova grožđa, i ništa manje, kao što je rekao blaženi Franjo. Zbog toga se taj svećenik silno zadivio kao i svi koji su to čuli. Uvidio je da se dogodilo veliko čudo po zaslugama blaženoga Franje, napose zato što vinograd nije samo bio opustošen, nego i zbog toga što se iz njega, ako bi najobilnije urodio, kako se tom svećeniku a i drugima činilo, ne bi moglo dobiti dvadeset kablova vina. Stoga mi koji smo s njime boravili za njega svjedočimo da se uvijek, kad je rekao: “Tako je” ili “Tako će biti”, tako i događalo. Već smo za njegova života vidjeli kako se mnogo toga ispunilo, a nakon njegove smrti bilo je slično.

68 – U Fontecolombu liječnik ostaje s braćom na ručku, a Gospodin se pobrinuo za hranu
U isto ono vrijeme je blaženi Franjo zbog bolesti očiju boravio u samotištu Fontecolombo nedaleko od Rietija. Kad ga je jednoga dana iz toga grada posjetio liječnik za bolesti očiju i s njim se zadržao nekoliko sati, kao što je to češće običavao, kad je nakanio otići, blaženi je Franjo jednome od svoje subraće rekao: “Idite i liječnika dobro pogostite.” Subrat je na to primijetio: “Oče, sram me je priznati da smo ovaj čas toliko siromašni te se ne usuđujemo pozvati ga da mu nešto ponudimo.” Nato je blaženi Franjo rekao bratu: “Malovjerni, nemojte dopustiti da ponavljam!”

Liječnik je zatim rekao blaženome Franji i njegovoj subraći: “Brate, upravo zato što su braća tako siromašna, radije s njima želim jesti.” Taj liječnik bijaše vrlo bogat. Kad su ga blaženi Franjo i njegova subraća češće pozivali, nije ondje htio jesti. Braća otiđoše i pripraviše stol. Sramežljivo na nj staviše nešto malo kruha i vina što su upravo imali te povrće što su ga pripravili za sebe. Dok su oni tako sjedili kod stola i istom nešto pojeli, gle, na vratima samotišta se čulo kucanje. Jedan je između braće ustao i otvorio vrata. Pojavila se neka žena koja je donijala punu košaru lijepa kruha i ribe, punu posudu rakova, meda i svježa grožđa što ga je blaženome Franji poslala neka gospođa iz obližnjega gradića koji je od samotišta bio udaljen kakvih sedam milja. Kad su to braća i liječnik vidjeli, vrlo su se zadivili, promatrajući svetost blaženoga Franje. Zato je taj liječnik rekao braći: “Braćo moja, ni vi a ni mi ne poznamo svetost ovoga sveca.”

69 – Jednoj je ženi iz Limisiana pretkazao obraćenje njezina muža

Kad je jednom zgodom blaženi Franjo išao prema mjestu Celle di Cortona, putem je prolazio ispod utvrde koja se zove Limisianum. Nedaleko od prebivališta braće u Pregiu dogodilo se da je neka plemenita gospođa iz toga mjesta vrlo žurno došla da bi razgovarala s blaženim Franjom. Kad je jedan od subraće blaženoga Franje opazio kako ta gospođa, vrlo umorna od puta, dolazi s velikom žurbom, otrčao je i rekao mu: “Oče, za ljubav Božju, počekajmo onu gospođu koja stiže za nama. Vrlo je umorna, a želi s tobom razgovarati.” Blaženi Franjo, čovjek pun ljubavi i suosjećanja, pričekao je gospođu. Kad ju je vidio kako dolazi s velikom gorljivošću i pobožnošću srca, rekao joj je: “Što želiš, gospođo?” Žena mu je odgovorila: “Molim te, oče, da me blagosloviš.” A njoj će blaženi Franjo: “Živiš li u braku ili si slobodna?” Ona mu odgovori: “Oče, tome je već dugo, otkako mi je Gospodin nadahnio dobru nakanu da bih mu služila. Imala sam, a i sada imam, veliku želju da spasim dušu, ali imam vrlo okrutna muža koji se tome protivi da bih služila Kristu, a ni on mu ne služi.” Dok je blaženi Franjo promatrao njezino gorljivo srce i njezin još posve djevojački izgled, ganut suosjećanjem blagoslovio ju je i rekao: “Idi i naći ćeš svoga muža kod kuće. Prenesi mu moju poruku i kaži da i tebe i njega molim za ljubav onoga Gospodina koji je za naše spasenje podnio muku križa da nastojite svoje duše spasiti u svojoj kući.”¹² Kad se vratila kući i u nju ušla, našla je svoga muža kod kuće, kao što joj je rekao blaženi Franjo. Muž ju je zapitao: “Odakle dolaziš?” A ona će mu: “Dolazim od blaženoga Franje koji me je blagoslovio. Njegove su me riječi utješile i obradovale moju dušu u Gospodinu. Osim toga, rekao mi je i to da ti s njegove strane rekнем i da te zamolim da bismo u svojoj kući spasili svoje duše.” Kad je žena to mužu saopćila, po zaslugama blaženoga Franje u njega je odmah sišla Božja milost. Budući da ga je Gospodin tako brzo izmijenio, s velikom je dobrotivošću i blagošću ženi odgovorio: “Ženo, odsad ćemo, kako ti se sviđi, služiti Kristu i spasiti svoje duše, kao što je rekao blaženi Franjo.” Žena mu je na to uzvratila: “Gospodaru, meni se čini da će biti dobro budemo li obdržavali čistoću, jer se ona Gospodinu vrlo sviđa. Gospodin tu krepost mnogo nagrađuje.” Muž joj je odgovorio:

U ovom slučaju treba gledati prapočetak Franjina Trećega Reda. U nj stupaju svi oni koji u svom životnom staležu žele na što savršeniji način ostvarivati evanđeosko savršenstvo.

12

“Ženo, to mi se sviđa, jer se tebi sviđa. U ovoj stvari kao i u drugim dobrim djelima svoju volju sjedinjujem s tvojom voljom.” Tako su otada mnogo godina živjeli u čistoći. Braći i drugim siromasima su dijelili obilnu milostinju. Njihovoj su se svetosti divili ne samo svjetovnjaci, nego i redovnici, a napose zato što je taj čovjek bio vrlo svjetovna duha i što je tako brzo postao duhovan. U svemu tome kao i u mnogim drugim dobrim djelima ustrajali su sve do smrti, a u roku od nekoliko dana su obadvoje preminuli. Uvelike bijahu oplakivani zbog njihova čestita i kreposna života što su ga provodili sve do svoje smrti. Slavili su i blagoslivljali Gospodina koji im je dao milosti, čistoću duše te slogu u njihovu životu i u službi Božjoj. Ni smrt ih nije razdvojila, jer umriješe jedno za drugim. Koji su ih poznavali, do danas se sjećaju njihove svetosti.

70 – U Red nije primljen mladić koji je došao iz naravnih pobuda

U ono doba, kad nitko nije mogao biti primljen u Red bez odobrenja blaženoga Franje, među drugima, koji su htjeli ući u Red, došao je i jedan mladić iz Lucca, sin nekog plemića, blaženome Franji koji je tada boravio i bolovao u dvoru asiškoga biskupa. Kad su ga braća predstavila blaženome Franji, plemićev se sin pred njim prignuo i počeo silno plakati; zamolio je Franju da ga primi. Blaženi ga je Franjo pogledao i rekao mu: “O, bijedni i tjelesni čovječe, zašto lažeš Duhu Svetome i meni? Tvoje su suze tjelesne, a ne duhovne.” Kad je Franjo te riječi izrekao, istoga časa stigoše njegovi rođaci na konjima i zaustaviše se ispred dvora. Nakanili su ga ugrabiti i vratiti njegovoj kući. Kad je taj začuo rzanje konja, pogledao je kroz prozor dvora i ugledao svoje rođake. Smjesta je ustao i izišao van k njima. S njima se vratio natrag u svijet kao što je to blaženi Franjo spoznao po Duhu Svetome. Zadiviše se braća i ostali nazočnici te su veličali i slavili Boga u njegovu Svecu.

71 – Kako mu je u bolesti ispunjena želja da se okrijepi ribom

Nekoga drugog dana, dok je još teško bolestan boravio u spomenutom dvoru, braća su ga nagovarala i bodrila da bi jeo. Rekao im je: “Nisam, braćo moja, raspoložen za jelo, ali kad bih imao ribu koja se zove skvalo, možda bih ipak jeo.” Čim je to izrekao, gle, neki je čovjek donio košaru u kojoj su se nalazila tri velika skvala koji su već bili dobro priređeni. Osim toga se tu našao i tanjur rakova koje je Svetac rado jeo, a poslao mu ih je brat Gerardo, poglavar u Rietiju. Braća su se, promatrajući njegovu svetost, silno divila i slavila Gospodina koji je izišao u susret želji svoga Sluge, a njima je tada bilo nemoguće da mu u tom pogledu ispune želju napose zato što bijaše zimsko doba pa u onome kraju nisu mogli doći do takvih stvari.

72 – Poznavao je tajne srdaca svoje braće

Jednom je zgodom blaženi Franjo putovao s jednim bogoljubnim bratom rodnom iz Asiza koji je potjecao iz velike i ugledne obitelji. Budući da je blaženi Franjo bio slab i bolestan, jahao je na magarcu. Onaj drugi brat, umoran od putovanja, počeo razmišljati i

pade mu na pamet misao: “Njegovi se roditelji nisu mogli mjeriti s mojima, a gle, on sada jaši, a ja idem za njima i umoran tjeram životinju.” I dok je on tako razmišljao, blaženi je Franjo smjesta sjahao s magarca i rekao mu: “Nije ni pravedno ni zgodno da ja jašem a ti da ideš pješice, jer si u svijetu bio plemenitiji i moćniji.” Brat se zabezknuo i postidio te se plačući bacio na zemlju do njegovih nogu. Očitovao mu je svoju misao i priznao svoju krivnju. Vrlo se zadivio Franjinoj svetosti, jer je odmah upoznao čak i što misli. Kad su braća u Asizu molila papu Grgura i kardinale da bi Franju kanonizirali, dotični je brat to posvjedočio pred gospodinom papom i kardinalima.

73 – U Grecciu je iz svoje ćelije blagoslovio jednoga brata čiju je želju saznao u duhu. Jedan je brat, čovjek bogoljuban i Božji prijatelj, boravio u prebivalištu braće kraj Rietija. Jednoga je dana ustao i s velikom pobožnošću otišao u samotište braće kod Greccia gdje je tada boravio blaženi Franjo. Želio ga je vidjeti i primiti njegov blagoslov. Blaženi je Franjo već jeo i vratio se u ćeliju gdje je molio i počivao. Budući da je bilo vrijeme korizme, iz ćelije je izlazio samo u vrijeme blagovanja, a nakon toga bi se odmah vratio u nju. Onaj se brat mnogo ražalostio što ga nije našao. To je pripisivao svojoj grešnosti napose zato što se istoga dana morao vratiti u svoje boravište. Kad su ga braća utješila i on se od onoga mjesta udaljio koliko bi se moglo dobaciti kamenom, blaženi je Franjo na Božji poticaj izišao iz ćelije i pozvao jednoga od subraće koji je s onim išao sve do izvora Jezera te mu je rekao: “Kaži onome bratu neka me pogleda.” Kad je taj okrenuo svoje lice prema blaženome Franji, Franjo je načinio znak križa i blagoslovio ga. Taj je brat radosno veličao Gospodina koji mu je ispunio želju. Još je više zbog toga bio utješeno, jer je spoznao da je to bila volja Božja što ga je Franjo blagoslovio a da ga za to nije ni molio niti mu je tko o tome nešto rekao. Drugovi su se blaženoga Franje zajedno s ostalom braćom toga mjesta tome mnogo divili. Smatrali su to velikim čudom zato što blaženome Franji o dolasku toga brata nije nitko ništa rekao i što se ni drugovi blaženoga Franje, a ni neki drugi brat, nisu usuđivali ići k njemu ako ih ne bi pozvao. No, blaženi Franjo nije samo ondje htio biti sam kad se molio, nego svagdje gdje god je boravio. Htio je biti tako odvojen da mu ne bi nitko išao ako ga ne bi pozvao.

74 – Prekorava braću u Grecciu zbog otmjeno prostrta stola – posjet kardinala Hugolina u Porcijunkuli – pohvala stanovnicima Greccia
Jednoga je dana neki provincijalni ministar došao k blaženome Franji koji je tada boravio u spomenutom mjestu da bi s njime svetkovao Božić. Braća su na sam Božić, da bi počastila toga ministra, pokrila stol lijepim, bijelim stolnjakom što su ga dobila, a postavila su i staklene čaše. Blaženi je Franjo sišao iz ćelije da blaguje. Kad je ugledao stol koji bijaše tako otmjeno prostrt, neopazice je izišao van te je od nekoga siromaha, koji je toga dana došao onamo, uzeo šešir i štap što ga je taj imao u rukama. Tihim je glasom pozvao jednoga od drugova te je izišao pred vrata samotišta, a da to braća te kuće nisu opazila.

Braća su, međutim, pristupila k stolu napose zato što je tako bilo uobičajeno. Ako sveti Otac nije koji puta odmah stigao u vrijeme blagovanja, htio je da braća uniđu i blaguju. Njegov je drug zaključao vrata i unutra ostao pokraj njih. Blaženi je Franjo pokucao na vrata, a drug mu ih je odmah otvorio. Unišao je sa šešikom na plećima i sa štapom u ruci kao hodočasnik. Kad je došao pred vrata blagovaonice, povišenim je glasom kao siromah rekao braći: "Iz ljubavi prema Gospodinu Bogu udijelite ovom siromašnom i bolesnom hodočasniku milostinju!" Onaj provincijalni ministar i ostala braća odmah ga prepoznaše. Ministar mu je nato rekao: "Slični smo ti po siromaštvu, a jer nas ima mnogo, potrebna nam je milostinja koju jedemo. No, iz ljubavi prema onome Gospodinu koga si zazvao, uđi u kuću pa ćemo ti dati od milostinje koju nam je udijelio Gospodin." Kad je unišao i zaustavio se pred bratskim stolom, ministar mu je pružio zdjelicu iz koje je jeo, a isto tako mu je dao i kruha. Franjo je uzeo i sjeo na zemlju pokraj ognjišta nasuprot braći koja su na povišem sjedjela pokraj stola. Uzdahnuo je i rekao braći: "Kad sam ugledao lijepo i otmjeno pripravljen stol, pomislio sam da to nije stol siromašnih redovnika koji danomice od vrata do vrata prose milostinju. Nama, naime, većma dolikuje da u svemu slijedimo primjer poniznosti i siromaštva nego drugim redovnicima, jer smo na to pozvani i to smo pred Bogom i pred ljudima zavjetovali. Zato mi se sada čini da sjedim kao manji brat." Braća su time bila postidjena, kad su spoznala da blaženi Franjo govori istinu. Neki su između njih počeli silno plakati, promatrajući ga kako sjedi na zemlji i što je htio da ih tako obzirno i nježno opomene. Ponovno je naglasio kako braća moraju imati tako siromašne i skromne stolove da bi to svjetovnjacima bilo na pobudu. Ako bi braća k stolu pozvala kakva siromaha, sjedio je pokraj njih. Ne bi dopustili da siromah sjedne na zemlju, a braća na klupu. Kad je jednom zgodom gospodin papa Grgur, dok je još bio biskup ostijski, došao u boravište braće kod Svete Marije u Porcijunkuli, unišavši u kuću, otišao je pogledati njihovu spavaonicu koja se nalazila u istoj zgradi. S njima dodoše i mnogi vitezovi, monasi i drugi kler. Kad je vidio da braća leže na zemlji, a ispod sebe nisu imala ništa drugo osim nešto malo slame, nisu imali ni jastuka nego samo trošne i izlizane pokrivače, pred svima je počeo gorko plakati rekavši: "Evo, ovdje braća spavaju, a mi se bijednici u svemu služimo tolikim suvišnim stvarima. Što će biti od nas?" Zato su se i on sam i svi ostali nad tim mnogo duhovno sazidali. Nije ondje vidio nikakva stola, jer su braća jela na zemlji. Iako su braća cijeloga Reda to mjesto dugo vremena većma pohađala negoli ijedno drugo boravište braće, jer su ondje svi koji su stupali u Red oblačili redovničko odijelo, ipak su braća toga boravišta jela na zemlji, bez obzira na to da li ih je bilo malo ili mnogo. I dok je sveti Otac bio živ, po njegovu su primjeru i njemu za volju braća onoga mjesta jela sjedeći na zemlji. Kad je blaženi Franjo vidio kako je ono samotište braće kod Greccia skromno i siromašno i jer su mu se ljudi onoga grada, iako siromašni i priprosti, većma sviđali od drugih ljudi te pokrajine, zato se onamo često svraćao i ondje rado boravio, a napose je onamo volio ići zato što se ondje nalazila jedna siromašna ćelija koja bijaše vrlo osamljena pa je u njoj boravio. Snagom je njegova primjera i propovijedanja, kao i zbog dobra primjera njegove braće, došlo do toga da su mnogi od tih ljudi po Božjoj volji i milosti stupili u Red. Mnoge Tako su u ono doba putnici i obični hodočasnici svoje šešire s ovećim obodom, kad im kao zaštita od sunca ili oborina nisu bili potrebni, nosili obješene na plećima.

su djevojke prigrllile sveto djevičanstvo; ostajale su u svojim kućama i bile redovnički obučene. Iako je svaka pojedina ostajala u svojoj kući, svaka je skromno živjela zajedničkim životom i svoje tijelo trapila postom i molitvom, te se njihov život braći i svjetovnim ljudima činio kao da ga ne provode među svjetovnjacima i među svojim rođacima, nego među svetim i bogoljubnim osobama koje su već dugo vremena služile Gospodinu, iako još bijahu mlade i priproste. Zato je blaženi Franjo često među braćom o muškarcima i ženama onoga mjesta radosno izjavljivao: “Ni iz jednog velikoga grada nije se toliko ljudi obratilo kao što ih se obratilo u Grecciu koji je inače tako maleno mjesto.” Često se dešavalo, kad su braća u svom boravištu pjevala pohvale Gospodinu, kao što su to u ono doba u mnogim mjestima običavala činiti, da su stanovnici toga mjesta, djeca i odrasli, izlazili van te bi na putu ispred gradine visokim glasom odgovarali: “Hvaljen bio Gospodin Bog!” Tako su i djeca, koja još nisu umjela pravo govoriti, kad bi spazila braću, hvalila Gospodina onako kako u mogla. Stanovnici Greccia su u onim vremenima trpjeli veliku nevolju, a podnosili su je više godina. Veliki su, naime, vukovi razdirali i ljude, a tuča bi im svake godine opustošila polja i vinograde. Zato je blaženi Franjo, kad im je jednom zgodom propovijedao, rekao: “Na hvalu i slavu Božju vam najavljujem: Ako se svaki pojedini od vas ostavi grijeha i ako se iz dna srca obratite Gospodinu s odlukom da ćete u tome ustrajati, pouzdajem se u Gospodina Isusa Krista da će on po svome milosrđu odsada od vas otkloniti to pokaranje što vam ga nanose vukovi i tuča, a morali ste to podnositi toliko vremena. Gospodin će učiniti da porastete i da se umnožite i u duhovnom i u vremenitom pogledu. Isto tako vas upozoravam, što ne dao Bog, da će se, povratite li se svojoj bljuvotini, to pokaranje i nevolja na vas vratiti, a s njima će vas zajedno stići i mnoge druge još veće nevolje.” Po Božjoj milosti i po zaslugama svetoga Oca dogodilo se da su od onoga časa i vremena spomenute nevolje prestale. Štoviše, a to je veliko čudo, kad bi pala tuča i opustošila polja njihovih susjeda, njihovih se njiva ne bi ni dotakla. I otada su se počeli množiti i obilovati i u duhovnom i u vremenitom pogledu. To je potrajalo nekih petnaest ili dvadeset godina. Zbog velika blagostanja nakon toga su se uzoholili. Međusobno su se počeli mrziti i mačevima su jedni druge smrtonosno ranjavali; potajno su jedni drugima ubijali stoku, a noću su pljačkali i krali. Činili su još i mnoga druga zla. Kad je Gospodin vidio da su im djela bila zla i da više nisu držali ono što im je navijestio njegov Sluga, na njih se rasrdio i od njih odvratio ruku svoga milosrđa; na njih se ponovno vratilo ono zlo što su ga uzrokovali vukovi i tuča, kao što je pretkazao sveti Otac. A nadodoše još i mnoge druge nevolje, teže od onih prvih. Cijela im je gradina spaljena. Izgubili su sve što su imali i samo oni umaknuše. Zato su se braća kao i ostali koji su čuli riječi svetoga Oca, kad im je pretkazao sreću i nesreću, divili njegovoj svetosti, gledajući kako se sve doslovce ispunilo.

75 – Dok je na trgu u Perugi propovijedao, smetali su mu vojnici

Jednom je blaženi Franjo propovijedao u Perugi na trgu pred velikim mnoštvom naroda koji se ondje sakupio. Najednom ondje počese gradski konjanici jahati i igrati se oružjem. Igrajući se tako na trgu, ometali su propovijed. Premda su ih i muškarci i žene, koji su pozorno slušali propovijed, korili, ipak s tim nisu htjeli prestati. Zatim se prema njima okrenuo blaženi Franjo te im je s velikom gorljivošću duha rekao: “Čujte i shvatite što vam Gospodin javlja po meni, svome sluzi, i nemojte reći: Ah, to je Asižanin!” Blaženi

je Franjo to rekao zato što je između Asižana i Perudinaca postojala stara mržnja. Rekao im je: “Gospodin vas je uzdigao i uzvisio iznad sviju vaših susjeda. Zato od sada morate većma priznavati svoga Stvoritelja. Morate se više poniziti ne samo pred svemogućim Bogom, nego i pred svojim susjedima. Srce vam se, međutim, uznijelo zbog vaše naduvenosti, oholosti i hrabrosti. Opljačkali ste svoje susjede, a mnoge ste i poubijali. Zato vam kažem, ako se brzo ne obratite i ako ne date odštetu onima koje ste oštetili, Gospodin koji ništa ne ostavlja nekažnjeno, učinit će da ustanete jedan na drugoga da bi vam se osvetio više i da bi bila veća i vaša kazna i vaša sramota. A kad dođe do ustanka i unutrašnjeg rata, pretrpjet ćete toliki poraz koliki vam vaši neprijatelji ne bi mogli nanijeti.” Blaženi Franjo nije u svojim propovijedima prešućivao grijeha naroda kojima su ljudi javno vrijeđali Boga i blišnjega. No, Gospodin mu je udijelio toliku milost da bi ga se svatko, bio on pučanin ili velikaš, kad bi ga samo vidio ili čuo, bojao i iskazivao mu toliko poštovanje zbog obilne milosti što ju je od Boga primio da bi svatko, tko bi osjetio njegov ukor – makar se zbog toga i stidio – u sebi doživio skrušenje. Štoviše, gdje kada bi ga u takvoj prigodi gdje koji pojedinac molio da se Gospodinu za nj posebno pomoli, i taj bi se vratio Gospodinu. Nakon nekoliko dana po Božjem dopuštenju dogodilo se da je došlo do sukoba između vojnika i puka. Puk je vojnike protjerao iz grada, a oni su uz pomoć Crkve opustošili mnoge njive, vinograde i voćnjake. Počiniše im i mnoga druga zla, koliko su samo mogli. I puk je na sličan način opustošio njive, vinograde i voćnjake. Tako je taj narod kažnjen većom kaznom nego što su bili kažnjeni njihovi susjedi. Na njima se doslovce ispunilo ono što im je prerekao blaženi Franjo.

76 – Susret s pobožnim opatom

Kad je blaženi Franjo putovao jednim krajem, sreo je opata jednoga samostana koji mu je iskazivao veliku ljubav. Opat je sjahao s konja i s Franjom cijeli sat vremena razgovarao o spasu svoje duše. Kad su se rastajali, opat je s najvećom pobožnošću zamolio blaženoga Franju da bi se za njegovu dušu molio Gospodinu. Blaženi mu je Franjo rekao: “Rado ću to učiniti.” I čim se opat malo udaljio, blaženi je Franjo rekao svome pratiocu: “Brate, malo se zaustavimo, jer se želim pomoliti za ovoga opata kao što sam mu obećao.” I odmah se pomolio. Blaženi je Franjo, naime, kad bi netko zaželio da za nj moli, običavao, što je prije mogao, izvršiti obećanje da ne bi možda poslije zaboravio. I dok je opat putem jahao, a još nije bio daleko od blaženoga Franje, najednom mu je Gospodin pohodio srce i neka mu je ugodna toplina ražarila lice; i bi zanesen, ali samo na trenutak. Došavši k sebi, odmah je spoznao da je blaženi Franjo za nj molio. Odmah je počeo hvaliti Gospodina, a izvana i iznutra ga je obuzela velika radost. Promatrajući veličinu svetosti svetoga Oca, otada ga je još više štovao. Doklegod je živio, smatrao je to velikim čudom. Braći je, a i mnogim drugima, mnogo puta pripovijedao kako mu se to dogodilo.

77 – Iz ljubavi prema Gospodinovoj mucijerici nije mario za svoje nevolje

Dugo je vremena blaženi Franjo sve do svoje smrti bolovao na jetrima, slezeni i želucu, a od onoga vremena otkako je boravio u prekomorskim krajevima i pripovijedao babilonskom i egipatskom sultanu, zbog velika su mu napora i zbog umora od putovanja teško oboljele i oči. Putujući onamo i vraćajući se natrag, podnosio je veliku žegu, a nije

vodio brigu o liječenju nijedne od tih bolesti premda su ga njegova braća, a i mnogi drugi, iz ljubavi i suosjećanja prema njemu molili i na to poticali. Tako je postupao prema sebi zbog žarke ljubavi koju je u sebi gajio od početka svog obraćenja prema Kristu. Poradi velike naslade i suosjećanja što ga je danomice u sebi doživljavao s obzirom na poniženje i nasljedovanje Sina Božjega, što god je tijelu bilo gorko, primao je kao nešto što je u sebi slatko. Štoviše, imajući na pameti boli i gorčine što ih je Krist podnosio za nas, danomice ga je također oplakivao, trapio se izvana i iznutra te je zanemario brinuti se za vlastite bolesti i boli.

78 – Vidjelo ga se kako oplakuje Kristovu muku

Kad je jednom zgodom, a bilo je to nekoliko godina nakon njegova obraćenja, išao putem nedaleko od crkvice Svete Marije Porcijunkulske, na sav je glas naricao i zapomagao. Dok je tako išao, sreo ga je neki dobri čovjek – nama inače poznat i od njega smo ovo doznali – koji mu je iskazao veliku samilost i tješio ga prije nego što je imao ijednoga brata, a i poslije se prema njemu na sličan način odnosio. Ganut ljubavlju prema Franji, upitao ga je: “Što ti je brate?” Pomišljao je da mu je možda koja njegova bolest zadavala velike boli. Franjo mu je odgovorio: “Morao bih tako ići po cijelome svijetu, naričući bez ikakva obzira i oplakujući muku svoga Gospodina.” Nato je i taj čovjek počeo zajedno s njime plakati i naricati.

79 – Kako je odgovorio bratu koji ga je poticao neka bi dao da mu se za ohrabrenje čita Sv. pismo

Nekom drugom prilikom, kad je bolovao na očima, a mučile su ga silne boli, jednoga mu je dana rekao neki ministar: “Brate, zašto ne rekneš svome subratu da ti pročita nešto iz Proroka ili koji drugi odlomak iz Sv. pisma jer bi to obradovalo tvoje srce i mnogo bi se utješio?” Taj je, naime, znao kako se Franjo mnogo radovao u Gospodinu kad bi slušao čitanje Sv. pisma. Franjo je, međutim, bratu odgovorio: “Danomice, brate, nalazim toliku nasladu i utjehu, kad razmatram primjere poniznosti Sina Božjega, pa kad bih živio do svršetka svijeta, ne bih osjećao potrebu da mi se čitaju i da slušam druge dijelove Sv. pisma.” Zato je sebi često dozivao u pamet, a i braći je navodio Davidove riječi: “Ne može se utješiti duša moja.” Budući da je morao biti uzorom i primjerom svoj braći, kao što je to mnogo puta naglašavao pred braćom, zato se u vrijeme bolesti nije odricao samo lijekova, nego čak i potrebite hrane. Zato što je razmatrao o spomenutom, nije prema svome tijelu bio strog samo onda kad se činilo da je zdrav, iako je uvijek bio slabunjav i boležljiv, nego je tako postupao i u svojim bolestima.

80 – Strogost prema samome sebi i u bolesti

Kad je nekom zgodom malko prizdravio od neke vrlo teške bolesti, razmišljao je pa mu se učinilo da je za vrijeme te bolesti uzeo nešto posebne hrane, premda je jeo vrlo malo, jer zbog mnogih, raznolikih i dugotrajnih bolesti nije mogao jesti. Kad je jednoga dana ustao, a malarija ga još nije napustila, dao je na trg sazvati asiški narod da mu propovijeda. Pošto je završio propovijed, rekao je neka se nitko ne

udalji dok se on ne vrati. Unišavši u crkvu sv. Rufina, kod glavnog je oltara pod tzv. konfesijom stao s bratom Petrom Katanskim koga je izabrao za prvoga generalnog ministra. Bila su tu i neka druga braća kad je bratu Petru naredio da mu rekne i s njim učini što mu se prohtije i da će poslušati bez protivljenja. Nato mu je brat Petar rekao: “Brate, niti mogu niti smijem htjeti nešto drugo nego samo ono što je po volji tebi s obzirom i na mene i na tebe.” Blaženi je Franjo svukao tuniku i bratu Petru naredio da ga – držeći rukom pojas što ga je imao oko vrata – izvede gola pred narod. Nekom drugom bratu je naložio da uzme zdjelicu punu pepela, da se uspne na mjesto s kojeg je Franjo propovijedao pa da ga pospe pepelom po glavi. No, taj brat, ganut poštovanjem i samilošću, ne htjede poslušati. Brat Petar je ustao i vidio ga, kako mu je naložio, a pri tome je s ostalom braćom naricao. Kad se tako gol vratio pred narod do mjesta s kojeg je propovijedao, rekao je: “Vi vjerujete da sam svet čovjek a vjeruju to i drugi koji su, slijedeći moj primjer, ostavili svijet, ušli u Red manje braće i prigrlili naš život. No, pred Bogom i pred vama priznajem da sam u svojoj bolesti jeo meso i juhu od mesa.” Tada su iz ljubavi i samilosti gotovo svi počeli naricati, a napose zato što je bilo zimsko doba i vladala velika studen a Franjo, istom oslobođen od malarije, bijaše gol. Nazočni su se udarali u prsa, optuživali se i govorili: “Ako se ovaj svetac s tolikim poniženjem tijela optužuje, što da učinimo mi bijednici koji smo cijeli svoj život proveli živeći po svojoj miloj volji, ugađajući tjelesnim željama. Poznamo njegov život. Zbog pretjerana posta i strogosti kojom je od početka svog obraćenja Kristu trapio svoje tijelo, promatrali smo ga, doduše, živa u tijelu, ali je na neki način već prije vremena bio mrtav.”

81 – Oduravao je licemjerje kako u odijevanju tako i u prehrani

Nešto slično se dogodilo nekom drugom prilikom, kad je boravio u jednom samotištu u vrijeme korizme sv. Martina. Braća su hranu koju su mu davala da jede začinjala slaninom, jer mu je u tim njegovim bolestima ulje vrlo štetno djelovalo. Kad je nakon te četrdesetnice propovijedao velikom mnoštvu naroda nedaleko od spomenutoga samotišta, na početku je svoje propovijedi rekao slušaocima: “Dodoste k meni s velikom pobožnošću i s uvjerenjem da sam svet čovjek, ali ja pred Bogom i pred vama priznajem da sam za ove četrdesetnice u samotištu jeo hranu začinjenu slaninom.” Štoviše, događalo se vrlo često da su mu braća ili prijatelji braće, kod kojih je jeo, gdjekada namjerno priredili posebnu hranu poradi njegovih bolesti, a on je već odmah u kući pred braćom ili također pred svjetovnjacima, koji ga nisu poznavali, rekao: “Jeo sam takvu i takvu hranu”, jer pred ljudima nije htio prikrivati ono što je bilo poznato Bogu. Svagdje je, bilo da se nalazio među kakvim redovnicima ili među svjetovnjacima, ako bi mu se srce gdjekada uznijelo ispraznim mislima ili ohološću, odmah pred svima otvoreno i bez prikrivanja sebe optužio zbog svoje slabosti. Tako je jednoga dana rekao svojim drugovima: “Tako želim živjeti s Bogom u samotištima kao i u drugim mjestima gdje boravim kao da ljudi sve to znadu i vide. Bio bih licemjer, ako bi vjerovali da sam čovjek svet, kad ne bih provodio život koji dolikuje svetu čovjeku.” Tako je jednom zgodom u zimsko vrijeme jedan od njegove subraće, koj mu tada bijaše osobnim gvardijanom, zbog njegove bolesti slezene i želuca pribavio lisičje krzno i zamolio ga neka bi dopustio da mu se tim povrh slezene i želuca podstavi tunika napose zato što je vladala velika hladnoća, a on, otkako je počeo služiti Kristu, sve do svoje

smrti nije htio nositi ni imati ništa više nego samo jednu tuniku koja je prema potrebi bila pokrpana. Blaženi mu je Franjo odgovorio: “Ako hoćeš da ispod tunike nosim ono krzno, daj da mi se komad toga krzna i izvana prišije na tuniku da bi ljudi znali kako i iznutra imam krzno.” I dao je tako načiniti, ali toga nije dugo nosio, premda mu je bilo potrebno poradi njegovih bolesti.

82 – Optužuje se zbog slavičnosti, jer je jednoj siroti darovao ogrtač

Jednom je zgodom prolazio kroz Asiz, a s njim je išlo mnogo ljudi. Neka je siromašna starica od njega za ljubav Božju zaprosila milostinju. On joj je odmah ustupio ogrtač kojim je bio zaogrnut. No, odmah je pred onim ljudima priznao kako mu se u srcu probudila slavičnost. A bilo je i mnogo drugih slučajeva koje smo vidjeli ili za njih samo čuli mi koji bijasmo s njime, ali ih ne bismo sve mogli iznijeti, jer bi to trebalo opširno pisati i pripovijedati. Blaženi je Franjo naročito uvijek pazio na to da se pred Bogom ne bi pokazivao kao licemjer. Premda je njegovu tijelu poradi bolesti bila potrebna posebna hrana, ipak je uvijek nastojao i braći i drugima pružati dobar primjer, kako im ne bi dao prigode za mrmljanje i pružao loš primjer. Zato je volio strpljivo i rado podnositi nepogode tijela i podnosio ih je sve do dana svoje smrti radije nego da sebi ugađa, iako je to i mogao učiniti bez uvrede Boga i bez opasnosti da ne bude dobar primjer.

83 – Kardinal Hugolin potiče Franju da se liječi – kod Svetoga Damjana sastavlja Pjesmu brata Sunca

Videći biskup ostijski koji je poslije postao papom, kako je blaženi Franjo uvijek bio strog prema svome tijelu, napose kad je počeo gubiti vid, a nije se dao liječiti, s velikim ga je poštovanjem opomenuo i suosjećajući s njime rekao mu: “Brate, ne radiš dobro što ne daš da ti se pomogne u bolesti očiju, jer je i tebi i drugima korisno tvoje zdravlje i tvoj život. Dok, naime, suosjećáš s bolesnom braćom i prema njima si uvijek bio milosrdan, ne bi prema samome sebi u velikoj i očitoj potrebi smio biti tako okrutan. Zato ti nalažem: Dopusti da ti se pomogne i da te se liječi.” Slično ga je dvije godine prije smrti, kad je već bio vrlo bolestan, naročito mučila bolest očiju. Tada je boravio u jednoj ćelijici od rogožine kod Svetoga Damjana. Kad je generalni ministar vidio kako ga je nemilo pritisla bolest očiju, naložio mu je naka se dade liječiti i neka dopusti da mu se pomogne. Štoviše, rekao je da želi biti nazočan kad liječnik započne svoj zahvat da bi ga hrabrio, jer je zbog toga bio vrlo potišten. Kako je, međutim, bilo vrlo hladno, vrijeme nije bilo prikladno za liječenje. Dok je blaženi Franjo ondje ležao pedeset i više dana, danju nije podnosio sunčano svjetlo, a noću svjetlo vatre. Zato je neprestano boravio u kući ili u ćelijici, ali u tami. Osim toga je i danju i noću imao jake boli u čima tako da noću nije mogao ni počivati ni spavati, a to je uvelike otežavalo i pogoršavalo bolest očiju kao i ostale njegove bolesti. Štoviše, ako je gdjekada htio počivati ili spavati, u kući je i u ćelijici načinjenoj od rogožine na jednoj strani one kuće bilo mnogo miševa koji su i preko i naokolo njega trčali te mu nisu dali spavati. Smetali su ga, pače, i u vrijeme molitve, a nisu ga smetali samo po noći nego i po danu. Čak i onda kad je za stolom jeo, uspinjali su se na stol pa su i on i njegovi drugovi pomišljali na to da se možda radi o đavolskoj napasti, kao što je i bilo.

Dok je blaženi Franjo tako jedne noći razmišljao o tolikim nevoljama što ih je podnosio, samom se sebi sažalio te je rekao: “Bože moj, pohitaj mi u pomoć u mojim bolestima da bi ih mogao strpljivo podnositi!” U duhu mu je odmah rečeno: “Reci mi, brate, ako bi ti netko za ove tvoje bolesti i nevolje dao tako veliko blago da bi sva zemlja bila suho zlato, sve kamenje da bi bilo drago kamenje, a sva voda bila balzam, da li bi ti sve to smatrao bezvrijednim i ništetnim kao da je sve to materijalna zemlja, obično kamenje i voda u usporedbi s velikim i skupocjenim blagom koje ti se daje? Zar se ne bi mnogo radovao?” Blaženi je Franjo odgovorio: “Bilo bi to, Gospodine, veliko i neistraživo blago, vrlo dragocjeno, silno privlačno i poželjno.” Nato će mu taj glas: “Raduj se i kliči u svojim bolestima i nevoljama. Smatraj se ubuduće tako sigurnim kao da se već nalaziš u mojem kraljevstvu.” Kad je ujutro ustao, rekao je svojim drugovima: “Kad bi car kojem od svojih slugu dao cijelo kraljevstvo, zar se taj ne bi morao mnogo radovati? A ako bi mu dao cijelo carstvo, zar se ne bi još više radovao?” Nato im je rekao: “Odsada moram biti vrlo radostan u svojim bolestima i nevoljama i moram biti hrabar u Gospodinu te uvijek moram zahvaljivati Bogu Ocu i njegovu jedinom Sinu Gospodinu našem Isusu Kristu i Duhu Svetome zbog tolike milosti i blagoslova koji mi je dan. Dok, evo, još živim u tijelu, udostojao se mene, svoga neznatnoga slugu, učiniti sigurnim s obzirom na kraljevstvo nebesko. Zato ću njemu na slavu, a nama na utjehu i na duhovno sazidiivanje bližnjih sastaviti Pohvalu Gospodnju po njegovim stvorovima kojima se dnevno služimo i bez kojih ne možemo živjeti, a ljudski rod po njima mnogo vrijeda Stvoritelja i danomice smo mu nezahvalni za tolike milosti, jer svoga Stvoritelja i darovatelja sviju dobara ne hvalimo niti slavimo kako bismo morali.” Sjedeći je počeo razmišljati i napokon je rekao: “Svevišnji, svemogućí, dobri Gospodine!” Tim je riječima dodao napjev i naučio svoje drugove da to pjevaju. Srce mu je tada bilo puno tolike miline i utjehe da je htio poslati po brata Pacifika koji je kao svjetovnjak prozvan “kraljem stihova” i bio vrlo vješt učitelj pjevanja. Htio mu je dati nekoliko dobre, duhovne braće da pođu po svijetu, da propovijedaju i hvale Gospodina. Predložio je da bi najprije jedan od njih, koji umije propovijedati, narodu izrekao propovijed a nakon propovijedi neka zapjevaju “Pohvale Gospodnje” kao Gospodinovi pjevači. Htio je da propovjednik nakon dovršenih Pohvala rekne narodu: “Mi smo Gospodinovi pjevači i jedina nagrada koju od vas želimo jest da ustrajete u pravoj pokori.” I dodao je: “A što su drugo sluge Božje nego neke vrsti njegovi pjevači koji treba da razigravaju ljudska srca i da ih potiču na duhovno veselje!” To je napose rekao o manjoj braći koja su narodu dana za njegovo spasenje. Pohvale Gospodnje što ih je sastavio, naime: “Svevišnji, Svemogućí, dobri Gospodine” nazvao je “Pjesmom brata Sunca”, jer je sunce od sviju stvorova najljepše i jer se najbolje može usporediti s Bogom. Zato je govorio: “Ujutro, kad se rađa sunce, svaki bi čovjek morao hvaliti Boga koji ga je stvorio, jer nam se po njemu danju prosvjetljuju oči; navečer, kad se spušta noć, svaki bi čovjek morao hvaliti Boga zbog drugoga stvorenja, a to je brat Oganj, jer nam on noću prosvjetljuje oči.” Još je nadodao: “Svi smo kao slijepi, a Gospodin pomoću ova dva stvorenja prosvjetljuje naše oči; zato zbog ovih i drugih Božjih stvorova, kojima se danomice služimo, na poseban način moramo uvijek hvaliti slavnoga Stvoritelja.” Na ono što je radosno činio i kad je bio zdrav i kao bolestan rado je poticao i druge, tj. da hvale Gospodina. Štoviše, kad je bio pritisnut bolešću, sam je započinjao govoriti “Pohvale Gospodnje”, a inače je volio da mu to drugi pjevaju. Mislio je da bi, razmatrajući Pohvale Gospodnje, mogao zaboraviti na težinu iznemoglosti i bolesti. Tako je činio sve do svoje smrti.

84 – Uspostavlja mir između asiškoga biskupa i gradskog načelnika

Nekako u isto vrijeme, dok je ležao bolestan, pošto je već sastavio i obznanio Pohvale, tadašnji je biskup grada Asiza izopćio gradsku upravu. Zbog toga se gradski načelnik razbjesnio te je odlučno dao razglasiti po gradu Asizu neka biskupu nitko ništa ne prodaje i neka od njega nitko ništa ne kupuje, osim toga neka nitko s njime ne sklapa nikakvih ugovora. Tako su jedan drugoga silno zamrzili. Blaženi Franjo, premda tako bolestan, potaknut ljubavlju prema njima zauzeo se za slučaj naročito zato što se nije našao ni redovnik ni svjetovnjak koji bi posredovao oko pomirenja ove dvojice. Franjo je rekao svojim drugovima: “Velika je to sramota za vas, sluge Božje, što se biskup i načelnik tako mrže, a nitko ne posreduje da se među njima uspostavi sloga i mir.” Tako je tom zgodom svojim Pohvalama dodao još jednu kiticu koja glasi: “Budi hvaljen, Gospodine moj, po onima koji opraštaju iz ljubavi tvoje i podnose bolest i nevolju; blago onima koji podnose u miru, jer ćeš ih ti, Svevišnji, okruniti.” Nakon toga je pozvao jednoga od svojih drugova i rekao mu: “Pođi i gradskom načelniku odnesi moju poruku. Kaži da mu poručujem: neka s odličnicima grada i s drugima koje još mogne povesti sa sobom otiđe k biskupu.” Kad je brat otišao, rekao je drugoj dvojici svojih drugova: “Idite pa pred biskpom, načelnikom i drugima, koji budu s njima, otpjevajte Pjesmu brata Sunca. Pouzdajem se u Gospodina da će taknuti njihova srca, pa da će se međusobno izmiriti i obnoviti prijašnje prijateljstvo i ljubav.” Kad su se svi sakupili na trgu ispred biskupskoga dvora, ustadoše ona dva brata i jedan od njih reče: “Blaženi je Franjo za vrijeme svoje bolesti sastavio Pohvale Gospodnje o njegovim stvorovima njemu na slavu, a našim bližnjima na pobudu. Zato vas on moli da ih saslušate s velikom pobožnošću.” Zatim su im počeli pjevati i govoriti. Načelnik je odmah ustao i sklopljenim rukama slušao kao Gospodinovo Evandjelje, štoviše, slušao je vrlo pažljivo i sa suzama u očima. Prema blaženom je Franji gajio veliko povjerenje i poštovanje. Kad su pohvale bile dovršene, gradski načelnik je pred svima rekao: “Zaista vam kažem da sam spreman oprostiti ne samo gospodinu biskupu, koga moramo smatrati svojim gospodarom, nego, ako bi mi tko čak ubio rođenoga brata ili sina, i njemu bih oprostio.” Zatim se ničice bacio do biskupovih nogu i rekao mu: “Evo, spreman sam u svemu dati vam zadovoljštinu, kako vam se sviđi, iz ljubavi prema našem Gospodinu Isusu Kristu i njegovu sluzi blaženomu Franji.” Biskup je načelnika prihvatio svojim rukama, podigao i rekao mu: “Dolikovalo bi da u skladu sa svojom službom budem ponizan, ali sam po naravi sklon srdžbi. Oprosti mi!” Zatim su se međusobno najsrdačnije izgrlili i izljubili. Braća su se, promatrajući svetost blaženoga Franje, silno divila, jer se doslovce ispunilo sve ono što je blaženi Franjo pretkazao o njihovu izmirenju i slozi. I svi su ostali nazočnici to smatrali velikim čudom i pripisivali ga zaslugama blaženoga Franje, što ih je Gospodin tako brzo pohodio i što su bez ijedne riječi odbacili toliku neslogu te postali vrlo složni. Zato mi koji bijasmo zajedno s blaženim Franjom svjedočimo da se doslovce ispunilo kad bi god pretkazao “da je nešto tako ili da će tako biti.” Svojim smo očima toliko toga vidjeli što bi se inače moralo nadugo opisivati i pripovijedati.

85 – Sestri Klari i njezinim sestrama upravlja riječi ohrabrenja

Na sličan je način, na istome mjestu blaženi Franjo, pošto je sastavio Pohvale Gospodnje o stvorovima, napisao i neke svete riječi s napjevom na utjehu siromašnim gospodama samostana Svetoga Damjana, napose zato što ih je njegova bolest mnogo ražalostila. Budući da ih zbog same bolesti nije mogao utješiti i pohoditi, htio je da im njegovi drugovi predaju spomenutu pjesmu. U njoj im je tada i uvijek htio očitovati svoju volju kako, naime, treba da u ljubavi budu jednodušne i da se s ljubavlju međusobno susreću, jer su se po njegovu primjeru i propovijedanju, dok su braća još bila malobrojna, obratile Kristu. Njihovo obraćenje i njihov način života nije bio samo na uzvišenje i izgradnju bratskoga Reda, čija su one biljčica, nego je on i na uzvišenje i korist također cijele Božje Crkve. Budući da je blaženi Franjo znao kako su od početka svoga obraćenja provodile, a još i sada provode, strog i siromašan život, i dragovoljno i iz potrebe, njegovo je srce za njih uvijek osjećalo. Zato ih je tim riječima molio: kao što ih je Gospodin s mnogih strana sabrao zajedno na svetu ljubav, na sveto siromaštvo i na svetu poslušnost, tako u tome uvijek moraju živjeti i umrijeti. Napose ih je potaknuo da pomoću milostinje, koju im Gospodin daje, s veseljem i zahvalnošću razborito providaju potrebama svoga tijela. Posebno je naglasio da zdrave u naporima što ih podnose za svoje bolesne sestre, a bolesne u svojim bolestima i potrebama što su ih trpjele, budu strpljive.

86 – Franjo je prenesen u Fontecolombo da se podvrgne operaciji oka

Kad se približilo vrijeme prikladno za liječenje očiju, blaženi je Franjo napustio ono mjesto. Budući da je imao tešku očnu bolest, na glavi je imao neku veliku kapucu što su mu je načinila braća, a sprijeda je na kapuci bio prišiven prijevjes od vune i lana koji mu je zaštićivao oči, jer od silnih bolova što mu ih je uzrokovala bolest očiju nije mogao podnositi danje svjetlo a nije mogao ni gledati. Drugovi ga na konju otpremiše u samotište Fontecolombo nedaleko od grada Rieti da bi se ondje posavjetovao s jednim liječnikom koji je bio vješt liječenju očiju. Kad je taj liječnik stigao, rekao je blaženome Franji da mu namjerava izvesti spaljivanje (tzv. kauterizaciju) po sljepoočici do obrve onoga oka koje bijaše bolesnije od drugoga. Blaženi Franjo, međutim, nije htio započeti liječenje dok ne dođe brat Ilija. Dok ga je iščekivao, a on nije stigao zbog mnogih zapreka, Franjo se skanjivao da na svoju ruku započne s liječenjem. Prisiljen prijekom potrebom, a napose zato što su mu gospodin biskup ostijski i generalni ministar naredili, odlučio je poslušati ih iako mu je bilo dosta neugodno što se o njemu vodi tolika briga. Zato je htio da tu stvar vodi njegov ministar. Jedne noći, kad zbog bolova što su mu ih zadavale njegove bolesti nije mogao spavati, iz ljubavi i suosjećanja rekao je svojim drugovima: “Predraga braćo i moji sinovi, neka vam ne bude mrsko ni teško što se zbog moje bolesti toliko naprežete, jer će vam se Gospodin umjesto mene, svoga sluga, za sve što mi činite kao i za djela koja zbog zauzetosti i moje bolesti ne možete izvršiti, odužiti i na ovome i na drugome svijetu. Štoviše, za ovo ćete primiti veću nagradu nego što će je dobiti oni koji pomažu cijelome Redu i koji uzdržavaju braću. Recite mi, pače, i ovako: 'Na tebe trošimo mnogo, i Gospodin će mjesto tebe biti našim dužnikom'.”

Sveti im je otac tako govorio, jer im je htio pomoći i podići ih iz malodušnosti i slabosti da ne bi možda koji puta u kušnji zbog toga napora rekli: “Ne možemo ni moliti ni svladavati tolik napor”, i da ne bi postali mrzovoljni i malodušni pa tako izgubili plod svojih napora. Jednoga je dana konačno došao liječnik i sa sobom donio željeznu spravu pomoću koje je obavljao spaljivanje u slučaju bolesnih očiju. Dao je naložiti vatru i u nju stavio željezo da bi se užarilo. Blaženi je Franjo, da bi ohrabrio vlastito srce, i da se ne bi uplašio, rekao vatri: “Sestro moja vatro, tako si plemenita i korisna među ostalim stvorovima što ih je stvorio Svevišnji, budi u ovome času prema meni obzirna, jer sam te ljubio do sada a i odsada ću te ljubiti ljubavlju onoga Gospodina koji te je stvorio. Molim također i našega Stvoritelja koji te je stvorio da tvoju žestinu tako ublaži da bih je mogao podnijeti.” Kad je molitvu dovršio, vatru je blagoslovio znakom križa. Svi mi koji smo ondje bili s njime iz ljubavi prema njemu i iz samilosti smo se razbježali. S njim je ostao samo liječnik. Kad je spaljivanje izvršeno, povratili smo se k njemu. On nam reče: “Malodušni i malovjerni, zašto ste se razbježali? Po istini vam velim da nisam osjetio nikakve boli ni žestine vatre. Štoviše, ako nije dobro spaljeno, neka se izvrši ponovno, još jače spaljivanje.” Liječnik se silno divio. Smatrao je to velikim čudom, jer se Franjo nije ni maknuo. Zatim je liječnik rekao: “Kažem vam, braćo moja, da bih se bojao ne samo za njega, koji je slabašan i bolestan, nego i za svakoga drugog koji bi bio jak i zdrava tijela da neće moći izdržati tako veliko spaljivanje, jer sam to već u nekim slučajevima doživio.” Spaljivanje je bilo dugačko. Počelo je kod uha pa išlo sve do obrve bolesnog oka. Poduzeto je to zbog gnoja koji se više godina danju i noću spuštao na oči. Zato je po mišljenju toga liječnika bilo potrebno sve žile od uha pa do obrve spaliti, iako su se drugi liječnici tome protivili. Ti drugi liječnici su imali pravo, jer mu izvršeno spaljivanje nije ništa koristilo. Nešto je slično učinio i neki drugi liječnik koji mu je probušio obadvije uške pa ni to nije ništa koristilo. Nikakvo čudo što su vatra i neki drugi stvorovi prema Franji bili tako pažljivi, jer ih je, kao što vidjesmo mi koji smo s njim živjeli, ljubio tako nježnom ljubavlju i volio ih. U njima je toliko uživao, prema njima se odnosio s tolikom nježnošću i suosjećanjem da se žalostio ako s njima netko nije kako treba postupao. S njima je ispunjen unutrašnjom i vanjskom radošću razgovarao kao da osjećaju, kao da shvaćaju i govore o Bogu. Mnogo se puta dešavalo da je u takvim zgodama padao u zanos. Kad je tako jednom zgodom prolazio pokraj vatre, ona mu je kod noge zahvatila odjeću, a da on toga nije opazio. Kad je osjetio toplinu vatre, a njegov pratilac opazio kako mu vatra sve više zahvaća odjeću, pritrčao mu je i htio vatru ugasiti. Franju mu je nato rekao: “Nemoj, predragi brate, sestri vatri nanijeti nikakva zla!” I nipošto nije dopustio da brat vatru ugasi. Dotični je brat odmah otišao bratu gvardijanu i doveo ga k Franji. I tako je on protiv Franjine volje ugasio vatru. Isto tako nije htio ugasiti svijeću ili svjetiljku ili vatru na ognjištu, kao što se običaje kad je potrebno, jer ga je od toga odvrćala posebna pažnja i ljubav prema vatri. Nije također htio ni da brat razbaca vatru ili da nagorjelo drvo baci, kao što se to mnogo puta običaje učiniti, nego je htio da ga se pažljivo stavi na zemlju iz poštovanja prema onome čiji je stvor.

87 – Na La Verni neće da se služi krznom koje je spašeno od vatre

Nekom je drugom zgodom provodio korizmu na La Verni. Kad je njegov subrat jednoga dana u vrijeme blagovanja naložio vatru u ćeliji u kojoj je jeo, otišao je k blaženome Franji u onu ćeliju u kojoj je običavao moliti i počivati da bi mu pročitao sveto Evandjelje koje se toga dana čitalo u misi. Blaženi Franjo je, naime, uvijek kad nije mogao slušati misu, htio čuti Evandjelje onoga dana prije nego što bi počeo jesti. Kad je blaženi Franjo došao u ćeliju jesti, a u njoj bila naložena vatra i plamen se uzdigao do vrha ćelije i ona počela već gorjeti, subrat je, kako je mogao, počeo gasiti vatru, ali je sam nije mogao ugasiti. Blaženi Franjo mu, međutim, nije htio pomoći, nego je uzeo neko krzno kojim se noću pokrивao i otišao u šumu. Kad su braća sa svoga mjesta, premda bijahu od ćelije udaljena, opazila kako ćelija gori, dotrčala su i ugasila vatru. Blaženi se Franjo istom kasnije vratio da jede. Nakon blagovanja je rekao svom subratu: “Odsada više na sebi neću nositi ovo krzno, jer zbog svoje pohlepe nisam htio da ga sestra vatra pojede.”

88 – Izvanredna ljubav prema stvorovima

Isto tako, kad bi oprao ruke, izabrao bi takvo mjesto da se po vodi, upotrebljenoj za pranje, ne bi gazilo nogama. Kad bi morao ići po stijeni, išao bi po njoj sa strahopočitanjem iz ljubavi prema onome koji je nazvan stijenom. Zato, kad bi izgovarao onaj stih psalma u kojemu se kaže: “Dignut ćeš me na liticu i pokoj ćeš mi dati”, iz velika poštovanja i pobožnosti bi rekao: “S podnožja si me stijene uzvisio!” Također je i bratu koji je pripravljaio drva za vatru rekao neka drvo ne podsijeće posvema, nego neka takvo drveće podsijeca tako da jedan dio drveta ostane, a drugi neka se posijeće. Jednom je bratu koji je ondje boravio to čak i zapovjedio. Bratu koji je pripremao boravište rekao je neka sve zemljište predviđeno za vrt ne obrađuje samo za uzgajanje povrća, nego neka jedan dio ostavi za zelenilo i grmlje koje će u svoje vrijeme procvasti braćom cvjetovima. Bratu vrtlaru je rekao da u jednom dijelu vrta mora načiniti mali vrtić za sadenje i uzgajanje svakovrsnoga mirisnog cvijeća koje lijepo cvate, da bi to cvijeće braću i sve koji će ga gledati upućivalo i poticalo na hvalu Božju, jer sva stvorenja govore i viču: “Bog me je, čovječe, stvorio poradi tebe!” Mi koji smo s njim boravili, promatrali smo ga kako se u svojoj unutrašnjosti i izvana uvijek veseli svim stvorovima. Doticao ih se i rado ih je promatrao te se činilo kao da mu srce ne boravi na zemlji nego na nebu. Očito je i istinito da je zbog mnogih utjeha što ih je nalazio i otkrivao u Božjim stvorovima kratko vrijeme prije svoje smrti sastavio i napisao Pohvale Gospodnje o njegovim stvorovima da bi srca slušača potaknuo na hvalu Božju i da bi Gospodina hvalili svi njegovi stvorovi.

89 – U Rietiju priskače u pomoć siromašnoj ženi koja je imala bolesne oči

U ono je vrijeme neka siromašna žena iz Machilonea došla u Rieti poradi liječenja bolesnih očiju. Kad je jednoga dana došao liječnik blaženome Franji, rekao mu je: “Brate, k meni je došla jedna žena kojoj su bolesne oči. Toliko je siromašna da joj treba pomoći iz ljubavi prema Bogu i treba joj dati hrane.”

Kad je blaženi Franjo to čuo, ganut samilošću, pozvao je jednoga od svojih drugova koji mu bijaše gvardijanom te mu je rekao: “Brate gvardijane, dužni smo vratiti tuđe.” Taj je upitao: “A što to, brate?” A Franjo će mu: “Treba da vratimo ogrtač što smo ga posudili od one siromašne žene koja boluje na oči.” Njegov mu je gvardijan odgovorio: “Brate, učini što ti u tom pogledu smatraš boljim.” Blaženi je Franjo radosno pozvao nekoga pobožnog čovjeka s kojim bijaše tijesno povezan te mu je rekao: “Uzmi ovaj ogrtač i dvanaest hljepčića pa otidi i ovako reci siromašnoj, bolesnoj ženi koju će ti pokazati liječnik koji je liječi. Kaži joj: 'Siromašni čovjek kojemu si posudila ovaj ogrtač, a načinila si ga za sebe, zahvaljuje ti što si mu ga ustupila. Uzmi svoje!’” Taj je čovjek otišao i sirotici sve rekao kao što mu je kazao blaženi Franjo. Starica, misleći da joj se ruga, strašljivo mu je i sramežljivo rekla: “Ostavi me u miru, ne znam što govoriš.” Onaj je čovjek stavio ogrtač i hljepčice u njezine ruke. Kad se žena uvjerala da taj govori istinu, sa strahom je i zadovoljstvom doneseno primila. Bojeći se da joj to ne bi bilo oduzeto, noću je skrivečki ustala i radosna se vratila svojoj kući. Osim toga, blaženi je Franjo također rekao svome gvardijanu da starici svaki dan, dok bude ondje boravila, iz ljubavi prema Bogu dade hranu. Zato mi koji smo zajedno boravili sa svetim Franjom za nj svjedočimo da je imao toliku ljubav i samilost dok bijaše zdrav, ali ne samo prema svojoj braći, nego također i prema zdravim i prema bolesnim siromasima. Odjeću i druge tjelesne potrepštine, što su mu ih braća gdjekada pribavljala s velikom ljubavlju i brižljivošću, pošto bi nas najprije udobrovoljio da se zbog toga ne bismo uznemirili, s velikom je unutaršnjom i vanjskom radošću ustupao drugima a svoje bi tijelo toga lišavao čak i kad se radilo o vrlo potrebnim stvarima. Zbog toga su mu generani ministar i njegov gvardijan zabranili da nijednom subratu ne smije dati svoju tuniku bez njihova dopuštenja. Budući da su braća iz posebna poštovanja prema njemu gdjekada znala zatražiti njegovu tuniku, on ju im je odmah ustupao. Ako bi kada vidio kojega boležljivoga ili slabo obučenoga brata, dao bi mu svoju tuniku, a kojom drugom zgodom bi je rasporio te bi jedan dio dao bratu a drugi bi zadržao sebi, jer niti je nosio niti imao više nego samo jednu tuniku.

90 – Da pomogne siromasima, ustupao im je i tuniku koju je imao na sebi. Nekom drugom zgodom, kad je putovao jednom pokrajinom i propovijedao, desilo se da se susreo s dvojicom braće Francuza. To je za njih bila velika utjeha. Napokon ga iz posebna poštovanja “za ljubav Božju zamoliše” da im dade svoju tuniku. Čim je čuo za “ljubav Božju”, smjesta je svukao svoju tuniku i dosta vremena stajao gol. Kad bi netko blaženom Franji rekao: “Iz ljubavi prema Bogu daj mi tuniku ili pojas” ili ako bi zatražio nešto drugo, ako je imao, običavao je smjesta dati iz poštovanja prema Gospodinu koji je sebe nazvao Ljubav. Bilo mu je vrlo mrsko kad bi čuo da braća makar zašto spominju “ljubav Božju” pa je zato braću prekoravao. Kazivao je: “Ljubav je Božja tako uzvišena da se inače ne smije spominjati nego samo u velikoj potrebi i to s najvećim poštovanjem”. Jedan je od drugova svukao svoju tuniku i dao mu. Zbog toga je mnogo puta morao trpjeti veliku neugodnost i nevolju; kad bi kome dao cijelu tuniku ili samo možda jedan dio, jer nije brzo mogao doći do druge niti je mogao dati da mu se načini nova. Uvijek je s posebnim zadovoljstvom volio imati i nositi siromašnu tuniku, posve iskrpanu, a gdjekada je htio da mu bude pokrpana izvana i iznutra. Rijetko je kada, ili bolje nikada, htio imati tuniku od nove tkanine, nego bi radije od kojega brata zatražio njegovu tuniku koju bi nosio dugo vremena. Također je

gdjekada od kojega brata dobio jedan dio njegove tunike, a drugi bi dobio od nekoga drugog. Zbog svojih bolesti i zbog hladnoće tuniku je iznutra podstavljao novom tkaninom. Takav je način siromaštva u svom odijevanju provodio i obdržavao sve tamo do one godine u kojoj se preselio Gospodinu. Nekoliko dana prije njegove smrti, jer bijaše vodobolan i na neki opet način kao sasušen zbog mnogih drugih bolesti što ih je imao, braća mu načiniše više tunika da bi mu ih danju i noću, kad bi ustrebalo, presvlačili.

91 – Pokušao pomoći siromahu komadom svoje tunike

Nekom drugom prilikom neki je bijedno obučeni siromah došao u jedno samotište braće i zamolio da bi mu dali komad kakve jednostavne tkanine. Blaženi je Franjo rekao jednome bratu da u kući potraži ne bi li možda našao kakav komadić tkanine ili neku zakrpu da bi je dali siromahu. Taj je brat obišao cijelu kuću i nije ništa našao. Da se siromah ne bi vratio bez ičega, blaženi je Franjo zbog svoga gvardijana, da mu ne bi možda zabranio, otišao kradomice, uzeo nož te je na jednome skrovitom mjestu počeo rezati komad sa svoje tunike kojim je ona bila podstavljena i htio ga je potajno dati onome siromahu. No, čim je njegov gvardijan prozreo što je naumio učiniti, otišao je k njemu i zabranio mu da to čini, naročito zato što je tada vladala velika studen, a i sam bijaše vrlo bolestan i vrlo zimogrožljiv. Nato mu je blaženi Franjo rekao: “Ako hoćeš da mu ništa ne dam, pobrini se da se bratu siromahu dade neka zakrpa.” I tako mu braća dadoše neki komad tkanine od svoje odjeće iz obzira prema blaženome Franji. Dok je obilazio svijetom i propovijedao, pješačio je ili jahao na magarcu. Kad je počeo pobolijevati, nije više mogao pješačiti pa je zato gdjekada bilo potrebno da jaše na magarcu, jer je na konju bio spreman jahati samo u krajnjoj stisci i nuždi, a to je bilo kratko vrijeme prije smrti, kad je već bio teško bolestan. Kad su mu braća prekrajala neki ogrtač, drugačije ga nije htio uzeti, nego samo uz uvjet: ako sretne kojega siromašnog čovjeka ili ako bi k njemu takav došao za koga bi mu njegovo srce posvjedočilo da mu je ogrtač doista potreban, da bi mu ga mogao ustupiti.

92 – U Rivortortu je zamolio brata Egidija da svoj ogrtač ustupi jednome siromahu

Jednom je zgodom kad je Red istom nastajao s još dvojicom braće boravio u Rivortortu. Druge braće tada još nije bilo. Kad se, eto, jednoga dana pojavi neki čovjek da postane treći brat. Došao je iz svijeta da prihvati njegov način života. Tako je nekoliko dana još bio obučen u odijelo što ga je donio iz svijeta. Uto je došao k njima neki siromašak koji je od blaženoga Franje zaprosio milostinju. Blaženi je Franjo rekao onome koji je netom došao da bude treći brat: “Podaj bratu siromahu svoj ogrtač.” I taj ga je smjesta s velikim veseljem skinuo s leđa i dao siromahu. Zbog toga mu se učinilo da je Gospodin tom prilikom u njegovo srce odmah ulio novu milost, jer je svoj ogrtač radosno poklonio siromahu.

93 – Kod Svete Marije u Porcijunkuli je majci dvojice braće u ime milostinje poklonio Bibliju. Kad je nekom drugom zgodom boravio kod crkvice Svete Marije Porcijunkulske, dođe jedna siromašna starica koja je među braćom u Redu imala dva sina. Došla je u boravište i od blaženoga Franje zaprosila milostinju, jer te godine nije imala od čega živjeti. Blaženi je Franjo rekao bratu Petru Katanskom koji je tada bio generalni ministar: “Da li bi se kod nas moglo nešto naći što bismo mogli dati svojoj majci?” Govorio je, naime, da je majka svakoga pojedinog brata i njegova majka i majka ostale braće. Brat Petar mu je odgovorio: “U kući nemamo ništa što bismo joj mogli dati, napose zato što traži takvu milostinju koja bi joj poslužila za tjelesne potrebe. U crkvi imamo samo jedan Novi zavjet iz kojega čitamo kad molimo Jutarnju.” U ono, naime, vrijeme braća još nisu imala Brevijara ni mnogo Psaltira. Nato mu je rekao blaženi Franjo: “Podaj našoj majci Novi zavjet da ga za svoje potrebe proda. Uvjeren sam da će se to većma svidjeti našem Gospodinu i njegovoj blaženoj Djevici Majci nego da iz njega čitamo.” I brat Petar joj ga je dao. I o blaženom se Franji može reći i napisati ono isto što se govori i čita o blaženom Jobu: “Iz utrobe moje majke zajedno je sa mnom izišla i rasla ljubav.” Zato bi to nama koji smo s njim živjeli, kad bismo htjeli napisati i ispriopovijedati sve o njegovoj ljubavi i samilosti prema siromasima što smo sami doživjeli i vidjeli svojim očima, a da i ne spominjemo ono što smo doznali od drugih, bio prevelik zadatak.

94 – Vodom kojom su oprane Svečeve rane suzbijena je govedska pošast, kad su životinje njome poškropljene. Istovremeno dok je blaženi Franjo boravio u samotištu Fontecolombo pojavila se neka bolest na govedima kojoj nijedno govedo nije moglo umaći. Pošast je zahvatila i goveda nedaleko od Sv. Ilije, a to se mjesto nalazi blizu onoga samotišta, te su sva goveda počela pobolijevati i ugibati. Jedne je noći nekom pobožnom čovjeku iz spomenutoga sela u snoviđenju rečeno: “Otiđi u samotište gdje boravi blaženi Franjo pa zatraži da ti dadu nešto vode kojom je blaženi Franjo oprao svoje ruke i noge te njome poškropi sva goveda i odmah će ozdraviti.” Kad je taj čovjek rano ujutro ustao, otišao je u samotište i sve to ispriopovijedao drugovima blaženoga Franje. Oni su za vrijeme blagovanja u jednu posudu izlili vodu kojom je Franjo oprao ruke. Tako su ga i uvečer potakli neka bi dao da mu se operu noge, ali mu o onoj stvari nisu ništa kazali. Kasnije su onome čovjeku dali vodu u kojoj je blaženi Franjo oprao ruke i noge a on ju je odnio i, kao što se škropi svetom vodom, poškropio je bolesna goveda koja su ležala kao mrtva, a poškropio je i druga. Božjom milošću i po zaslugama blaženoga Franje su sva goveda smjesta ozdravila. Blaženi je Franjo u to vrijeme već imao rane na rukama, nogama i na boku.

95 – Ozdravljenje kanonika Gedeona iz Rietija i njegov bijedni svršetak

Dok je blaženi Franjo bolovao od očiju i nekoliko dana proboravio u dvoru rietskoga biskupa, istovremeno je neki svećenik biskupije Rieti, imenom Gedeon, vrlo svjetovan čovjek, već više dana ležao vrlo teško bolestan. Bez tuđe pomoći se nije mogao u krevetu ni pomaknuti ni okrenuti; nije mogao ni ustati ni hodati ako ga nije netko podržavao. Kad bi ga vodili, išao je vrlo pognut, a zbog bubrežnih bolova je bio uzet. Nije se mogao nimalo podići. Dao je da ga jednoga dana odnesu blaženome Franji. Kad ga donesoše, bacio mu se pred noge i uz obilne suze ga je zamolio da ga blagoslovi znakom sv. križa. Blaženi Franjo mu je nato rekao: “Kako ću te blagosloviti, kad si prije u svom životu slijedio želje svoga tijela? Nisi mislio na sud Božji, niti si ga se bojao.” Dok ga je promatrao kako je zbog velike bolesti i teških bolova vrlo nevoljan, smilio mu se te mu je rekao: “Ja ću te u ime Gospodnje blagosloviti. Svidi li se Gospodinu pa te ozdravi, pazi da se ne vratiš svojoj bljuvotini, jer će te snaći nešto još teže od sadašnjega. Stići će te vrlo oštar sud zbog tvojih grijeha, nezahvalnosti i omalovažavanja Božje dobrotvornosti.” Kad ga je Franjo blagoslovio znakom sv. križa, odmah se podigao i ustao, jer je bio oslobođen od svoje bolesti. Kad se podigao, u bubrežima mu je tako pucketalo kao kad netko rukama lomi suho granje. Budući da se nakon nekoliko godina “vratio svojoj bljuvotini” i nije održao ono što mu je Gospodin rekao po svome sluzi Franji, dogodilo se kad je jednom zgodom večerao u kući nekoga drugog kanonika i te noći ondje spavao, iznenada se na sve srušio kućni krov. Dok su drugi izbjegli smrti, samo je ovaj bijednik stradao i zaglavio.

96 – Asiški vitezovi odvedoše Franju iz Nocere

Pošto se blaženi Franjo vratio iz Siene i Celle di Cortona crkvi Svete Marije Andeoske, otišao je da malo proboravi u mjestu Bagnai povrh grada Nocere. Ondje je za braću bila podignuta nova kuća u kojoj su braća stanovala. Tu se zadržao više dana. Budući da su mu noge, a napose koljena, počele otjecati od vodene bolesti, počeo je mnogo pobolijevati. Kad su Asižani dočuli da ondje leži bolestan, neki asiški vitezovi brzo požuriše onamo da ga dopreme u Asiz. Pobojaše se, naime, da ondje ne umre pa da njegovo sveto tijelo ne bi tako došlo u posjed drugih. Dok su ga bolesna prevozili, zaustavili su se u jednome selu asiške općine i ondje su htjeli ručati. Blaženi se Franjo s drugovima odmarao u kući jednoga čovjeka koji ga je primio s velikom radošću i ljubavlju. Vitezovi se razidoše po selu da nabave hrane, ali ništa ne nadoše. Vratili se blaženome Franji i rekoše mu kao u šali: “Potrebno je, brate, da nam pružite nešto od svoje milostinje, jer nismo mogli ništa kupiti.” Nato im je blaženi Franjo s velikim žarom srca rekao: “Zato ništa ne nadoste što ste se pouzdali u svoje muhe, naime, u novac a ne u Boga. Dajte se ponovno vratite u one kuće u kojima ste htjeli kupiti potrebitu hranu. Nemojte se sramiti da za ljubav Božju zamolite milostinju, jer će Duh Sveti one ljude nadahnuti pa ćete svega naći obilno.” Tako su otišli i prosili milostinju kako im je rekao sveti Otac. Oni isti ljudi su im od svega što su imali vrlo rado davali. Vrlo se radosni vratili blaženome Franji te su mu pripovijedali kako su prošli. Smatrali su to velikim čudom, jer se sve doslovce ispunilo kako im je Franjo pretkazao.

Blaženi je Franjo, naime, to i pred Bogom i pred svijetom smatrao najvećom plemenitošću, odlikovanjem i počašću što iz ljubavi prema Gospodinu Bogu može prositi milostinju. Sve naime što je nebeski Otac stvorio da bude na korist čovjeku, zbog ljubavi svoga dragoga Sina besplatno je dao kao milostinju nakon grijeha i onima koji su toga vrijedni i onima koji su nevrijedni. Zato je blaženi Franjo rekao kako sluga Božji, kad prosi milostinju iz ljubavi prema Gospodinu Bogu, mora nastupati slobodnije i veselije negoli onaj koji je pošao nešto kupiti pa bi se oslonio na svoju otmjenost i darežljivost te bi rekao prodavačima: “Tko mi dade tu stvar, dat ću mu sto srebrnih maraka, štoviše, dat ću mu čak tisuću i više”, jer sluga Božji nudi ljubav Božju koju zavređuje čovjek kad daje milostinju. Tako sve što se nalazi na ovome svijetu i na nebu kad se s tim usporedi, nije ništa. U mnogim gradovima i selima u koja je Franjo išao propovijedati u ono vrijeme braća još nisu imala svojih boravišta. Tako je bilo dok su braća još bila malobrojna, a i onda kad su se već namnožila. Kad je blaženi Franjo obilazio svijetom i propovijedao te bi ga kakav plemenit i imućan čovjek s poštovanjem zamolio da bi u njegovoj kući jeo i bio njegovim gostom, iako je znao da njegov gostoprimac ima svega u izobilju i da je sve priredio iz ljubavi prema Gospodinu Bogu, ipak je, da bi braći pružio dobar primjer, a i zbog plemenitosti i dostojanstva gospođe Siromaštine, u vrijeme blagovanja pošao u prošnju milostinje. Gdjekada bi onome koji ga je pozvao rekao: “Ne bih htio napustiti svoje kraljevsko dostojanstvo i baštinu i zvanje i svoj zavjet kao ni zavjet manje braće pa da ne idem u prošnju milostinje makar ne dobio više od tri kruščića kao milostinju jer želim izvršavati svoju službu.” I tako je protiv njegove volje išao prositi milostinju; s njim bi išao i gostoprimac te bi preuzimao milostinju što bi je blaženi Franjo dobivao. Iz poštovanja prema blaženome Franji to je posebno čuvao kao relikviju. Onaj koji je ovo napisao vidio je to mnogo puta pa svjedoči.

97 – Kao gost kod kardinala Hugolina prije ručka je išao prositi

Franjo je jednom zgodom, posjetivši gospodina biskupa ostijskoga – koji je kasnije postao papom – pred gospodinom biskupom kradomice otišao prositi milostinju. Kad se vratio, biskup je sjedio za stolom i blagovao napose zato što je tom zgodom pozvao na ručak i neke svoje rođake vitezove. Blaženi je Franjo na stol gospodina biskupa stavio milostinju i sjeo za stol pokraj gospodina biskupa, jer je gospodin biskup uvijek htio, kad bi se blaženi Franjo našao kod njega u vrijeme ručka, da sjedi pokraj njega. Gospodinu je biskupu zbog toga bilo malo neugodno što je blaženi Franjo išao prositi milostinju, ali mu, napose zbog uzvanika, nije ništa prigovorio. Pošto je blaženi Franjo nešto malo pojeo, uzeo je nešto od svoje isprošene milostinje te je svakome pojedinom vitezovima i kapelanima gospodina biskupa u ime Gospodnje dao nešto malo od isprošenoga. Svi su to primili s velikim poštovanjem; jedni su odmah pojeli, a drugi su pobožno sačuvali. Štoviše, iz poštovanja su prema svetome Franji, preuzimajući milostinju, otkrivali glavu. Gospodin se biskup radovao što su njegovi gosti iz poštovanja prema svetome Franji primili milostinju, ali i zato što hljepčići nisu bili od pšeničnoga brašna. Nakon ručka je gospodin biskup ustao i sa sobom u svoje odaje uveo blaženoga Franju. Radosno ga je zagrlio i upitao: “Zašto si mi, prostodušni brate, u mojoj kući – a to je kuća i tvoje braće – načinio neugodnost te si otišao prositi milostinju?” Blaženi mu je Franjo odgovorio: “Ne, gospodine, naprotiv, iskazao sam vam veliku čast, jer, kad

podložnik izvršuje i ispunja svoju dužnost i kad sluša svoga gospodara, svom gospodaru i njegovu prelatu iskazuje čast.” I nastavio je: “Potrebno je da budem uzor i primjer vašim siromasima, napose zato što znam da u životu i u Redu ima takvih i da će ih biti koji su manja braća i životom i djelima. Oni će se iz ljubavi prema Gospodinu Bogu i po milosti Duha Svetoga koji ih u svemu poučava i koji će ih poučavati poniziti do krajnjega poniženja, podložnosti i služenja braći. Ima ih i bit će ih također i takvih koje ili sputava sramežljivost ili su zbog zlorabe prošnje neraspoloženi ili neće biti raspoloženi da se ponize i da se dadu skloniti te pođu na prošnju milostinje i čine ovakve službe. Zbog toga je potrebno da one koji sada žive u Redu i koji će živjeti u budućnosti poučim činom da se ni na ovome ni na drugome svijetu ne budu mogli pred Bogom ispričati. Kad boravim kod vas, koji ste naš gospodar i 'papa' 14 kao i onda kad se nađem kod velikaša i bogataša ovoga svijeta, koji ne samo da me s velikim poštovanjem i ljubavlju prema Gospodinu Bogu primaju u svoje kuće, nego me na to upravo sile, neću se sramiti ići na prošnju. Štoviše, to ću činiti i poradi Boga ću smatrati velikim odlikovanjem i kraljevskim dostojanstvom, jer time častim vrhovnoga Kralja koji je, iako bijaše gospodar svega, htio postati slugom sviju. Iako bijaše bogat i slavan u svome dostojanstvu, u našoj se ljudskoj naravi pojavio kao siromah i kao prezren. Zato, dakle, hoću da sadašnja braća i koja će to postati znaju da smatram većom ugodnošću duše i tijela kad sjedim uza siromašan stol braće i kad pred sobom gledam siromašnu milostinju koju dobivamo proseći od vrata do vrata za ljubav Gospodina Boga, nego kad sjedim za vašim stolom i za stolom druge gospode koji je obilno snabdjeven svakovrsnim jelima iako mi se sve to nudi s velikim poštovanjem. Isprošeni kruh je svet, a posvećuje ga pohvala Boga i ljubav prema Bogu. Kad, naime, brat ide u prošnju, najprije mora reći: 'Neka je hvaljen i blagoslovljen Gospodin Bog!' A zatim mora dodati: 'Iz ljubavi prema Gospodinu Bogu udijelite nam milostinju!'" Gospodin biskup bio je vrlo obogaćen razlaganjem svetoga Oca. Napokon mu je rekao: “Sinko, čini ono što smatraš da je dobro, jer je s tobom Gospodin i ti si s njim!” Blaženi je Franjo htio, a to je i više puta rekao da ne smije proći mnogo vremena, a da koji brat ne bi išao u prošnju milostinje kako se poslije ne bi sramio ići u prošnju. Ukoliko je, štoviše, koji brat u svijetu bio odličan i ugledan, to se većma radovao i godilo mu je kad je ovakav išao na prošnju i vršio ovakvu službu poradi dobra primjera. Tako je to bilo u staro doba. S prva kraja, dok je Red još bio u povojima, a braća boravila u Rivortortu, među njima se našao jedan brat koji je malo molio, ništa nije radio, a nije htio ići ni na prošnju jer se sramio, ali je zato dobro jeo. Blaženi ga je Franjo promatrao i po Duhu Svetome spoznao da je to tjelesan čovjek. Zato mu je rekao: “Idi svojim putem, brate muho, jer želiš uživati napore svoje braće; u Božjem poslu želiš biti besposlen kao brat trut koji ne privređuje i ne radi, a hrani se naporom i plodom radinih pčela.” I tako je taj otišao svojim putem, a jer bijaše tjelesan čovjek, nije bio vrijedan milosrđa.

98 – Franjo je izišao u susret jednome bratu koji se vraćao s prošnje i poljubio mu rame na kojemu je nosio torbu

Jednom zgodom je neki pobožni brat boravio kod crkvice Svete Marije Porcijunkulske. Kad se jednoga dana iz Asiza vraćao s milostinjom, ondje se nalazio

“Legenda trojice drugova” o tome kaže: “Blaženi je Franjo predložio da se od spomenutoga gospodina pape zatraži jedan od kardinala Rimske Crkve da bude neke vrsti papa njegova reda.” (str. 66.)

14

53

blaženi Franjo. I dok se približavao putem i bio nedaleko od crkvice, počeo je naglas radosno hvaliti Boga. Kad ga je čuo blaženi Franjo, izišao mu je ususret i s velikom radošću poljubio rame na kojem je nosio torbu s milostinjom. Skinuo je torbu s njegova ramena i uprtio na svoje rame te ju je odnio u kuću braće i pred braćom rekao: “Želim da moj brat veselo odlazi na prošnju milostinje i da se nakon toga vraća radostan.”

99 – S velikom je radošću duha očekivao smrt

Kad se blaženi Franjo vratio iz Bagnaia i vrlo teško bolestan ležao u biskupskom dvoru u Asizu, Asižani su se bojali da noću ne umre pa da braća ne bi sveto tijelo bez njihova znanja uzela i pokopala ga u kojem drugom gradu. Zato su odredili da ljudi svake noći budno stražare oko zidina biskupskoga dvora. Iako je blaženi Franjo bio teško bolestan, ipak je na utjehu svome srcu i da mu zbog teških i različitih bolesti ne bi malaksalo, češće preko dana poticao svoje drugove da mu pjevaju Pohvale Gospodnje što ih je on sam davno prije sastavio u jednoj svojoj bolesti. Slično je činio i noću da bi to napose bilo na duhovno sazidivanje onih stražara koji su zbog njega oko dvora bdjeli. Kad je brat Ilija vidio kako se blaženi Franjo na taj način ohrabruje i kako se u tolikoj bolesti raduje, jednoga mu je dana rekao: “Pređragi brate, mnogo sam utješeno i duhovno sazidan tvojim veseljem što ga i sam i sa svojim drugovima pokazuješ u tolikoj nevolji i bolesti. No, premda te ljudi ovoga grada i kao živa i na samrtni štuku kao sveta, ipak, jer su čvrsto uvjereni da ćeš zbog svoje teške i neizlječive bolesti doskora umrijeti, dok slušaju kako se ove pohvale pjevaju, mogli bi pomisliti i u sebi reći: 'Kako to da ovaj pokazuje toliku radost, a nalazi se na samrtni? Trebalo bi da misli na smrt.'” Blaženi mu je Franjo na to odgovorio: “Ne sjećaš li se kako si u Folignu imao ono viđenje i kako si mi onda kazao da ti je rečeno da ću živjeti još samo dvije godine? Prije nego što si imao to viđenje po milosti sam Duha Svetoga, od koga dolazi svaki dobri poticaj u srce i stavlja ga u usta svojih vjernika, često i danju i noću razmatrao o svojoj smrti. No, odonda, otkako si imao ono viđenje, često sam danju i noću još više pomno razmatrao o danu svoje smrti.” I s velikim je žarom nadodao: “Pusti me, brate, da se radujem u Gospodinu i u njegovim Pohvalama i u svojim slabostima jer sam po djelovanju Duha Svetoga sa svojim Gospodinom tako sjedinjen i združen da se po njegovu milosrđu mogu radovati u njemu.”

100 - “Dobro mi došla, sestro smrti!”

U ono je vrijeme blaženoga Franju u spomenutom dvoru posjetio liječnik Bongiovanni iz Arezza. Bio je Franjin znanac i prijatelj. Blaženi ga je Franjo u vezi sa svojom bolešću upitao: “Što ti se, Giovanni Finiatu, čini o mojoj bolesti?” Blaženi Franjo nije nikoga tko je u imenu imao “bon - dobar” volio zvati tim njegovim imenom iz poštovanja prema Gospodinu koji je rekao: “Nitko nije dobar, doli Bog jedini!” Na sličan način nije nikoga ni u pismima htio zvati ni ocem ni učiteljem iz poštovanja prema Gospodinu koji je rekao: “Ne dajte se zvati 'rabi'... Ni ocem ne zovite nikoga na zemlji. Ta jedan je Otac vaš – onaj na nebesima.” Liječnik mu je rekao: “Po milosti Božjoj će ti biti dobro.” Nije mu, naime, htio kazati da će ubrzo umrijeti.

Blaženi ga je Franjo ponovno zapitao: “Reci mi istinu: Što si se čini? Ne boj se, jer po Božjoj milosti nisam strašljivac da bih se bojao smrti. Po Gospodinovu milosrđu i po njegovoj milosti sam tako združen i sjedinjen sa svojim Gospodinom da mi je svejedno: da li ću još poživjeti ili ću umrijeti.” Liječnik mu je nato otvoreno rekao: “Oče, prema našem liječničkom znanju i mišljenju tvoja je bolest neizlječiva pa ćeš krajem rujna ili početkom listopada umrijeti.” Kako je blaženi Franjo bolestan ležao u krevetu s najvećom je pobožnošću i poštovanjem prema Gospodinu ispružio ruke i uskliknuo: “Dobro mi došla, sestro moja smrti!”

101 – Bratu Riceriju je saopćio svoju posljednju volju

Brat Ricerije, rodом iz Ankonske Marke, plemenit po svome podrijetlu, a još plemenitiji po svojoj svetosti, jednoga je dana u istom dvoru posjetio blaženoga Franju. Taj je brat među ostalim blaženoga Franju zapitao s obzirom na Red i na opsluživanje Pravila: “Kaži mi, oče, svoju nakanu što si je imao u prvom početku kad su se oko tebe počela skupljati braća i reci mi svoju želju što je imaš sada i misliš da ćeš je imati sve do svoje smrti da bih mogao posvjedočiti o tvojoj prvoj i o posljednjoj volji. Mi braća klerici imamo tolike knjige, a možemo li ih imati pod izlikom da pripadaju Redu?” Blaženi mu je Franjo odgovorio: “Izjavljujem ti, brate, da je ovo bila moja prva i posljednja volja i nakana, ako bi mi braća htjela vjerovati, da nijedan brat ne smije imati ništa drugo osim odjeće, kako nam dopušta Pravilo, s pojasom i gaćama.” Zato je jednom prilikom rekao: “Red i život manje braće je u tome da budu neke vrsti malo stado što ga je Sin Božji u ovo posljednje vrijeme zatražio od svoga nebeskog Oca rekavši: 'Htio bih, Oče, da učiniš i da mi dadeš u ovom posljednjem vremenu nov i ponizan narod koji će se po poniznosti i siromaštvu razlikovati od svijetu ostalih koji bijahu do sada i koji će se zadovoljiti samo time da ima samo mene.' I Otac je ljubljeno ime Sinu rekao: 'Sine, učinjeno je kako si zatražio.'” Zato je blaženi Franjo ponavljao “da je Gospodin zato htio da se nazivlju manjom braćom jer je to onaj narod što ga je od svog Oca tražio Sin Božji o kojem stoji u Evandjelju: 'Ne boj se, malo stado: svidjelo se Ocu vašemu dati vam kraljevstvo.' A drugom je zgodom rekao: 'Što god učinite jednome od ove moje najmanje braće, meni učinite.' Iako se ima shvatiti da je ovo Gospodin rekao o svima duhovno siromašnima, ipak je na poseban način pretkazao Red manje braće koji će se pojaviti u njegovoj Crkvi.” Kako blaženom Franji bijaše objavljeno da se Red ima nazvati “Redom manje braće”, tako je dao napisati u prvom Pravilu kad ga je odnio gospodinu papi Inocentu III. i on mu ga potvrdio, a poslije ga je objavio svima na konzistoriju. Gospodin mu je na slijedeći način objavio i pozdrav kojim treba da se braća služe, kao što je dao unijeti i u svoju Oporuku gdje stoji: “Gospodin mi je objavio da se moram služiti pozdravom: Gospodin ti dao mir!” Tako se desilo u početku Reda, kad je blaženi Franjo nekom zgodom išao s jednim bratom koji bijaše jedan od prve dvanaestorice braće, da je dotični brat idući putem pozdravljao muškarce i žene, a i one koji su se nalazili u polju, pozdravom: “Gospodin vam dao mir!” Budući da ljudi još dotada nisu čuli da bi koji redovnici tako pozdravljali, mnogo su se tome čudili. Neki su, štoviše, prema tom pozdravu bili i neraspoloženi te su pitali:

“Što se tim pozdravom hoće reći?” Zato se spomenuti brat počeo sramiti pa je rekao blaženome Franji: “Dopusti mi, brate, da pozdravljam drugačije.” Blaženi mu je Franjo na to rekao: “Pusti ih neka govore što hoće jer ne shvaćaju ono što je Božje. Ali, brate, nemoj se zbog toga sramiti jer će, kažem ti, odsada tebi i ostaloj braći mnogi plemići i knezovi zbog toga pozdrava iskazivati poštovanje.” Zatim je blaženi Franjo još nadodao: “Zar to nije nešto veliko što je Gospodin među svim ostalim redovnicima koji su već bili prije nas htio imati malen narod koji će biti zadovoljan samo time da ima njega Svevišnjega i Preslavnoga?” Ako bi koji brat zapitao zašto blaženi Franjo dok je živio nije zahtijevao da braća onako strogo opslužuju siromaštvo kao što je rekao bratu Riceriju i zašto nije naredio da se Pravilo strogo opslužuje, na to odgovaramo mi koji smo s njim boravili kao što smo čuli iz njegovih usta, jer je on sam to kazao braći kao i mnoge druge stvari. I u Pravilo je dao više toga unijeti što je ustrajnom molitvom i razmatranjem tražio od Gospodina na korist Reda. Tvrdio je da je sve to volja Gospodinova. No, kad je to saopćio braći, ona su to smatrala odviše teškim i nesavladivim. Tada još nisu znali što će snaći Red nakon njegove smrti. I jer se mnogo bojao da ne bi došlo do sablazni zbog njega i zbog braće, nije s njima htio raspravljati. Popuštao im je, protiv svoje volje i pred Gospodinom se opravdavao, a da se njegova riječ koju mu je on stavljao u usta na korist braće ne bi pred Gospodina vratila jalova, htio je da se ispuni u njemu da bi za to od Gospodina primio nagradu. I tako se napokon u toj stvari njegova duša smirila i utješila.

102 – Protivnik pretjerane želje za knjigama – ministri su iz Pravila dali ukloniti poglavlje o siromaštvu

Tako je jednom zgodom, kad se vratio iz prekomorskih krajeva, s njim razgovarao jedan ministar o poglavlju koje govori o siromaštvu. Taj je ministar htio saznati što je u tom pogledu njegova volja i misao, napose zato što je tada u Pravilo uneseno poglavlje o zabranama sv. Evandjelja, naime: “Ništa ne uzimajte na put” itd. I blaženi je Franjo odgovorio: “Hoću da se stvar shvati ovako: braća ne smiju ništa drugo imati nego samo odjeću s pojasom i gaćama, kako stoji u Pravilu, a koji su prisiljeni mogu nositi obuću.” Nato ga je ministar upitao: “A što da ja učinim, jer imam toliko knjiga koje su teške preko 50 libara?” 15 Ministar je tako rekao, jer je htio imati mirnu savjest, a inače ga je mučila grižnja savjesti, jer mu je bilo dobro poznato kako blaženi Franjo strogo shvaća poglavlje o siromaštvu. Blaženi mu je Franjo odgovorio: “Brate, niti mogu niti smijem raditi protiv svoje savjesti i protiv opsluživanja svetoga Evandjelja koje obećasmo.” Ministar se, čuvši to, ražalostio. Kad je blaženi Franjo vidio da se taj toliko ražalostio, govoreći njemu, s unutrašnjim žarom srca je rekao svojkolikoj braći: “Vi, manja braća, hoćete da vas ljudi smatraju i nazivlju opsluživateljima svetoga Evandjelja, a zapravo hoćete imati novčarke.” Premda su ministri znali da su braća prema Pravilu dužna opsluživati sveto Evandjelje, ipak su dali da se iz Pravila ukloni ono poglavlje gdje se kaže: “Ništa ne uzimajte na put” itd. Smatrali su da tako neće biti dužni opsluživati evanđeosko savršenstvo. Zato je blaženi Franjo, pošto je primio nadahnuće Duha Svetoga, pred

15

Libra = starorimska mjera za težinu; odgovara joj funta koja teži 12,5 kg.

nekolicinom braće rekao: “Braća ministri misle da će prevariti i Boga i mene.” I nastavio je: “Neka, štoviše, sva braća znadu i neka budu svjesna da su dužna opsluživati savršenstvo svetoga Evandjelja; hoću da i na početku i na svršetku Pravila bude napisano da su braća dužna opsluživati sveto Evandjelje Gospodina našega Isusa Krista. A da se braća ne bi nikada mogla ispričavati pred Bogom, sve ono što je Gospodin stavio u moja usta poradi spasa i koristi i moje i njihove duše, otkako sam to objavio i ponovno izjavljujem: to želim pokazati samim djelima i uz Gospodinovu pomoć kanim opsluživati dovijeka.” Zato je, otkako su se oko njega počela skupljati braća, od prvoga početka pa sve do svoje smrti sveto Evandjelje opsluživao doslovce.

103 – Jedan novak želi imati psaltir – kako izgledaju Franjina sveta braća

Jednom bijaše neki brat novak koji je znao čitati Psaltir, ali ne baš najbolje. Kako je rado čitao, od generalnog ministra je zatražio dopuštenje da može imati Psaltir. I ministar mu je odobrio. Nije ga, međutim, htio imati prije nego što za to dobije dopuštenje blaženoga Franje. Nije to napose htio zato što je čuo kako blaženi Franjo nije želio da braća budu pohlepna za znanjem i za knjigama. Htio je, a i braći je naglašavao neka nastoje imati i steći svetu prostodušnost, svetu molitvu i gospođu Siromaštinu u čemu su se izgrađivala prva sveta braća. To je smatrao sigurnijim putem spasenja. Nije tako postupao zbog toga što bi omalovažavao i prezirao svetu znanost. Štoviše, uvelike je štovao one koji su u Redu bili učeni kao i sve ostale učenjake. To i sam svjedoči u svojoj Oporuci kad kaže: “Sve bogoslovce i one koji poslužuju Božje riječi moramo častiti i štovati kao one koji nam pružaju duh i život.” On je, međutim, gledajući u budućnost, spoznao po Duhu Svetom, a i više je puta rekao braći, kako će mnoga braća, pod izlikom da izgrađuju druge, napustiti svoje zvanje, naime, čistu i svetu prostodušnost, svetu molitvu i gospođu Siromaštinu. I dogodit će im se da će kasnije vjerovati kako su već obuzeti pobožnošću i raspaljeni ljubavlju prema Bogu zbog razumijevanja Sv. pisma, ali će se iznutra ipak osjećati hladni i prazni. I tako se više neće moći povratiti k prvotnom zvanju napose zato što izgubiše osjećaj za život prema svom pozivu. I bojao se da će im biti oduzeto i ono što se činilo da imaju jer napustiše svoje zvanje. Rekao je: “Ima ih mnogo koji sve svoje nastojanje i mar danju i noću ulažu u stjecanje znanja, a napuštaju svoje sveto zvanje i molitvu. Kad narodu propovijedaju pa opaze ili saznaju kako su se neki duhovno izgradili ili su se obratili na pokoru, počnu se nadimati i uznositi tuđim djelima i zaslugom, jer je Gospodin one, za koje su mislili da su ih izgradile njihove riječi i obratile na pokoru, duhovno sazidao i obratio po molitvama svete braće, iako je to njima nepoznato. Tako, naime, Bog hoće da to ne opažaju kako se ne bi zbog toga uzoholili. Ta su moja braća vitezovi okrugloga stola. Žive skrovito na samotnim i povučanim mjestima da bi se s većim marom prepuštali molitvi i razmatranju, oplakuju grijehe svoje i tuđe. Njihova je svetost poznata samo Bogu, a ljudi je i braća gdjekada ne poznaju. Kad anđeli pred Gospodina predvedu njihove duše, tada će im Gospodin pokazati plod njihovih napora i nagradu, a to su duše koje su spašene po njihovim molitvama. Gospodin će im reći: 'Sinovi, evo, ove su duše spašene po vašim molitvama, a jer ste bili vjerni u malome, nad mnogim ću vas postaviti.'” Zbog toga je blaženi Franjo u vezi s riječima: “Nerotkinja rada sedam puta, majka brojne djece gubi svježinu”, rekao da je neplodan - “nerotkinja” - dobar redovnik koji svojim svetim molitvama i krepostima izgrađuje druge. Često je puta pred braćom ponavljao te riječi kad bi prigodom kapitula kod Svete Marije u Porcijunkuli govorio pred ministrima i pred

ostalom braćom. Zato je svojoj braći, kako ministrima tako propovjednicima, kad ih je upućivao na rad, govorio kako zbog poglavarске službe i zbog propovjedničke zauzetosti ne smiju propuštati svetu i pobožnu molitvu. Treba također da idu na prošnju milostinje i na ručni posao kao i ostala braća poradi dobra primjera i koristi duša kako njihovih tako i ostalih ljudi. Rekao je: “To mnogo izgrađuje braću podložnike kad vide kako se njihovi ministri i propovjednici rado prepuštaju molitvi, kako kleče i kako se ponizuju.” Zato je i sam kao vjoran revnitelj Kristov, dok je bio tjelesno zdrav, radio kao što je upućivao i braću. Kad je onaj malo prije spomenuti brat novak boravio u jednom samotištu, desilo se da je onamo došao i blaženi Franjo. Spomenuti mu je brat rekao: “Velika bi mi, oče, bila utjeha, kad bih imao Psaltir. Iako mi je generalni ministar spreman to odobriti, ipak želim imati i tvoje odobrenje.” Blaženi mu je Franjo na to odgovorio: “Car Karlo, Roland, Oliver i svi paladini kao i svi hrabri ljudi koji su se u boju junački borili s mnogo su napora i znoja progonili nevjernike sve do smrti i napokon su ih slavno pobijedili te i sami kao sveti svjedoci izginuše u borbi za Kristovu vjeru. Ima ih mnogo koji već za samo propovijedanje o njihovim djelima hoće da im se iskazuje čast i pohvala.” Zbog toga je blaženi Franjo u svojim Opomenama značenje tih riječi objasnio ovako: “Sveci su izvršili djela, a mi hoćemo za to što o njima govorimo i propovijedamo primiti čast i slavu.” To zvuči kao da je rekao: “Znanje nadima, a ljubav izgrađuje.”

104 - “Ja Brevijar, ja Brevijar!”

Kad je blaženi Franjo nekom drugom zgodom sjedio pokraj vatre da bi se ogrijao, taj novak je ponovno počeo govoriti o Psaltiru. Nato mu je blaženi Franjo rekao: “Kad budeš imao Psaltir, zaželjet ćeš i htjet ćeš imati i Brevijar; a kad budeš imao Brevijar, sjest ćeš na stolicu kao nekakav veliki prelat pa ćeš reći svome bratu: 'Donesi mi Brevijar!'" Rekavši to, s velikom je gorljivošću duše posegnuo šakom za pepelom i njime je sebi posuo glavu, kružeći rukom povrh glave naokolo onako kao onaj koji pere glavu te je rekao samome sebi: “Ja Brevijar! Ja Brevijar!” Govoreći tako, više je puta rukom zaorkužio po glavi. Onaj se brat zabezeknuo i posramio. Nakon toga mu je blaženi Franjo rekao: “Brate, i ja sam imao sličnu napast, želio sam imati knjiga, a da bih o tome saznao volju Gospodinovu, uzao sam knjigu gdje su bila napisana Gospodinova Evandjelja te sam se pomolio Gospodinu da se prigodom prvog otvaranja knjige udostoji očitovati mi svoju volju. Kad sam molitvu dovršio i kad sam knjigu prvi put otvorio, pogled mi se zaustavio na slijedećim evanđeoskim riječima: 'Vama je dano otajstvo kraljevstva Božjega, a onima vani sve biva u prisposodobama.'" Rekao je: “Ima ih toliko koji se rado upinju do znanja, a blažen će biti onaj koji se iz ljubavi prema Gospodinu Bogu toga odrekne.”

105 – Još o novaku koji je htio imati Psaltir

Kad je nakon nekoliko mjeseci blaženi Franjo ponovno boravio kod crkvice Svete Marije Anđeoske u Porcijunkuli, u ćeliji iza kuće pokraj puta onaj mu je brat ponovno govorio o Psaltiru. Blaženi mu je Franjo tada rekao: “Idi i učini kako ti rekne tvoj ministar.” Kad je onaj brat to čuo, vratio se putem kojim je došao.

Blaženi je Franjo ostao na putu i počeo razmišljati o onome što je rekao tome bratu. Odmah je zatim za njim viknuo i rekao: “Počekaš me, brate, počekaš!” Otišao je do njega i rekao mu: “Vrati se, brate, sa mnom i pokaži mi mjesto gdje sam ti rekao da učiniš s obzirom na Psaltir ono što ti rekne tvoj ministar.” Kad stigoše do onoga mjesta gdje mu je rekao one riječi, blaženi se Franjo pred bratom naklonio i njemu koji je klečao rekao: “Moj grijeh, brate, moj grijeh, jer nijedan koji želi biti manji brat, ne smije imati ništa drugo nego samo dvije tunike, kako dopušta Pravilo, pojas i gaće, a koji su prinuđeni očitom potrebom ili bolešću, mogu nositi obuću.” Zato, kad god bi mu koji od braće došao da se s njim posavjetuje, svakom bi dao takav odgovor. U vezi s tim je rekao: “Čovjek posjeduje onoliko znanja, koliko pokazuje djelom; i redovnik je samo utoliko dobar govornik, koliko i sam izvršuje ono o čemu govori.” A to je isto kao da je rekao: “Dobro se stablo po plodu poznaje.”

106 – Kako je Franjo odgovorio jednome bratu koji ga je pitao zašto ne ispravlja zlorabe u Redu

Kad je blaženi Franjo ponovno boravio u spomenutom dvoru, jednoga mu je dana neki od njegovih drugova rekao: “Oprosti mi, oče, jer su o ovome što ti želim reći već mnogi razmišljali.” I brat je nastavio: “Poznato ti je kako je nekoć po Božjoj milosti u cijelome Redu vladala čista savršenost, kako su, naime, sva braća sa žarom i zauzetošću opsluživala sveto siromaštvo u svemu: imali su, naime, malene i siromašne kuće, neugledan i siromašan namještaj, malo siromašnih knjiga, siromašnu odjeću. I kao što su u tome bili jednodušni, tako su bili jednodušni i u ostalim vanjskim stvarima. Brižljivo su opsluživali sve što se odnosi na naš stalež i zvanje te na dobar primjer. Bijasmo jednodušni u ljubavi prema Bogu i prema bližnjemu. Ova se čistoća i savršenstvo u posljednje vrijeme na različite načine počela mijenjati. Braća lijepo govore i ispričavaju se da se zbog povećanog broja braće ne može sve to opsluživati. Štoviše, među tima ima i mnogo braće koja su uvjereni da se narod tako duhovno saziđuje i čini im se da se sve to danas valjanije proživljava i provodi. Zato put jednostavnosti i onakva siromaštva, što bijaše početak i temelj našega Reda, smatraju bezvrijednim. Dok to promatramo, uvjereni smo da ti se to ne sviđa, ali se uvelike čudimo, ako ti se sve ne sviđa, zašto onda ipak sve to trpiš i ne popravljaš.” Blaženi je Franjo tom bratu odgovorio: “Neka ti, brate, Gospodin oprosti što mi se suprotstavljao i što bi me htio uplesti u te stvari koje ne spadaju na područje moje službe.” I nastavio je: “Dokle god sam bio u službi braće i dok su braća živjela prema svom staležu i pozivu, iako sam od početka svog obraćenja Kristu bio bolehljiv, s malo brige sam udovoljavao svojoj dužnosti svojim primjerom i poukom. Kad sam, međutim, vidio kako Gospodin danomice broj braće povećava i kako su braća zbog mlakosti i nedostatka duhovnoga siromaštva s pravoga puta počela zastranjivati i kako su krenula prostranijim putem – a to si i sam rekao – te više nisu gledala ni na svoj stalež, ni na poziv, ni na dobar primjer, a nisu napuštala ni put kojim krenuše potaknuti mojim propovijedanjem i primjerom, Red sam prepustio Gospodinu i ministrima. Premda sam se onom zgodom, kad sam se odrekao službe, pred braćom i generalnim kapitulom ispričao da se zbog svoje bolesti više ne mogu za njih brinuti i skrbiti, ipak sada, ako bi braća htjela živjeti po mojoj volji, njima na utjehu ne bih htio da im mjesto mene netko drugi bude ministrom do moje smrti.

Ako dobar i vjeran podložnik nastoji upoznati volju svoga poglavara i ako je izvršuje, taj mu ne zadaje mnogo brige. Štoviše, toliko bih se radovao dobroti braće i ona bi mi bila na veliku utjehu, pa makar bih u krevetu ležao bolestan, ne bi mi bilo teško brinuti se za njih.” I nastavio je: “Moja je služba duhovnoga značaja: moram, naime, obuzdavati i popravljati pogreške svoje braće. Zato, ako riječju ili svojim primjerom ne bih mogao obuzdavati i popravljati njihove pogreške, ne bih htio biti krvnik koji samo tuče i mlati kao što to čine svjetovni vlastodršci. Pouzdajem se u Gospodina da će nevidljivi neprijatelji, a to su Gospodinovi oružnici – koji su određeni za kažnjavanje i na ovom i na drugom svijetu – osvetiti im se i kazniti one koji prestupaju Božje zapovijedi. Kaznit će ih njima na sramotu i porugu da bi se tako povratili svom zvanju i opsluživanju onoga što su zavjetovali. Zato sve do dana svoje smrti neću ih prestati primjerom i djelom poučavati da idu putem što ga je Gospodin pokazao meni, a ja sam ga pokazao njima i uputio ih te se pred Gospodinom neće moći opravdati. Tako ja pred Bogom više neću morati polagati račun ni o njima ni o sebi.” Zato je tada u svoju Oporuku dao unijeti da sve kuće za braću treba graditi od blata i drva u znak svetoga siromaštva i poniznosti i da crkve koje se grade za braću budu malene. Štoviše, htio je da se s tim počne, kad se radi o kućama iz drva i blata, u Svetoj Mariji Porcijunkulskoj, jer je to bilo prvo mjesto gdje su se braća nastanila i gdje ih je Gospodin počeo množiti, kako bi to ostaloj braći, koja su u Redu sada i koja će s vremenom u nj stupiti, bilo uzorom. Neka su braća primijetila da im se to ne čini zgodnim da bi se, naime, kuće za braću morale graditi iz blata i drveta jer je drvo u mnogim mjestima i krajevima skuplje od kamena. Blaženi se Franjo nije s njima htio upuštati u raspravu jer bijaše vrlo bolestan i već na samrti. Nakon toga je još samo kratko vrijeme živio. Zato je u svojoj Oporuci naknadno dodao: “Neka se braća čuvaju da nipošto ne primaju crkava, siromašnih prebivališta niti išta drugo što se za njih gradi ako nije kako dolikuje svetom siromaštvu koje smo u Pravilu obećali, a u njima neka uvijek prebivaju kao pridošlice i putnici.” Mi koji smo s njim boravili kad je napisao Pravilo i gotovo sve ostale svoje spise svjedočimo kako je više toga dao unijeti u Pravilo i u svoje druge spise zbog čega su mu se neka braća, a napose poglavari, suprotstavljali. Dogodilo se, međutim, da je ono čemu su se braća suprotstavljala blaženome Franji sada nakon njegove smrti za cijeli Red bilo vrlo korisno. A jer se vrlo bojao sablazni, ipak je, iako nevoljko, popustio volji braće. Zato je često ponavljao ovu prijetnju: “Teško onoj braći koja mi se u ovoj stvari, kako saznajem, suprotstavljaju. Volja je Božja i na veću je korist Reda, premda nerado popuštam njihovoj volji.” Svojim je drugovima često ponavljao: “U tome je moja bol i moja muka što sam to od Boga po njegovu milosrđu primio uz cijenu dugotrajne molitve i razmatranja za sadašnju i buduću korist cijeloga Reda. Bog me je sam uvjerio da su mu te stvari po volji, a neka su mi se braća, pozivajući se na svoj ugled i znanje, suprotstavila govoreći: 'Ove stvari treba zadržati i opsluživati, a one ne treba.'” No, jer se, kako je već rečeno, Franjo bojao sablazni, u mnogim je stvarima koje mu nisu bile po volji popustio i podvrgao se njihovoj volji.

107 – Kako je kažnjavao isprazne riječi

Kad je naš blaženi otac Franjo jednom zgodom boravio kod crkvice Svete Marije Porcijunkulske, svakog je dana nakon blagovanja običavao, da bi suzbio porok besposličnja, prihvatiti se s braćom nekoga posla. Bojao se i za sebe i za svoju braću da nakon molitve ne bi ispraznim i beskorisnim razgovorima izgubili ono dobro što su ga uz Božju pomoć stekli u vrijeme molitve. Da bi se braća očuvala od pada zbog ispraznih i beskorisnih riječi, odredio je da postupaju ovako: “Ako koji od braće u vrijeme počinka ili u vrijeme rada rekne kakvu ispraznu ili beskorisnu riječ, dužan je izmoliti Očenaš i Pohvale Bogu 16 prije i nakon te molitve. Ako u takvom slučaju postane toga svjestan pa se sam optuži zbog počinjena prekršaja, nek Očenaš i Pohvale Bogu izmoli za svoju dušu. Ako li ga koji od braće zbog toga ukori, dužan je za dušu dotičnoga brata na već spomenuti način izmoliti Očenaš; a ako ukoreni to omalovažava pa Očenaša ne izmoli, na jednak je način dužan izmoliti dva Očenaša za dušu istoga brata koji ga je ukorio ili za onoga koji je posvjedočio da je izgovorio ispraznu ili beskorisnu riječ. Neka također Pohvale Bogu, kao što je rečeno, na početku i na kraju molitve izrekne tako razgovijetno i glasno da ga uzmognu čuti i razumjeti braća koja se ondje nalaze. Dok ovaj bude molio, neka nazočna braća šuteći slušaju. Ako tko od njih to prešuti, neka na isti način izmoli Očenaš s Božjim Pohvalama za prekršiteljevu dušu. I svaki brat kad uđe u ćeliju, u kuću ili u neko drugo mjesto pa ondje zatekne jednoga ili više braće, uvijek je neizostavno dužan hvaliti i blagoslivljati Boga.” Naš je blaženi Otac uvijek običavao moliti spomenute Pohvale. Odlučno je htio i žarko želio da ih i ostala braća sabrano i pobožno mole.

108 – Kad je braću poslao u misije, odredio je da putuju kroz Francusku

U vrijeme onoga generalnog kapitula koji je održan ondje gdje su braća prvi puta bila upućena u prekomorske zemlje čim je kapitul zaključen, blaženi je Franjo s nekolicinom braće ostao na spomenutom mjestu te im je rekao: “Predraga braćo, svekolikoj sam braći dužan biti ogledalom i uzorom. Ako sam, dakle, svoju braću poslao u daleke krajeve da naporno rade i doživljavaju različite neugodnosti, da trpe glad i mnoge druge nevolje, čini mi se pravednim i poštenim da na sličan način i sam pođem u neku daleku zemlju naročito zato da bi braća svoje nevolje i patnje mogla podnositi s većom strpljivošću kad čuju da to isto i ja podnosim.” Rekao im je: “Podite, dakle, i molite Gospodina da me nadahne, kako bih odabrao onu zemlju u kojoj ću moći učiniti što više za slavu Božju, na korist i spasenje duša i na dobar primjer našem Redu.” Sveti je Otac, naime – ne samo kad bi odlazio propovijedati u koju udaljeniju pokrajinu, nego i kad bi odlazio u susjedne krajeve – običavao moliti Gospodina, a i braću je poticao da mole, da bi mu Gospodin upravio srce, kako bi po Božjoj volji otišao onamo gdje će biti korisnije. Braća su se dala na molitvu, a kad se nakon molitve povratili, blaženi im je Franjo rekao: “U ime Gospodina našega Isusa Krista i njegove slavne djevičanske Majke i svijuju svetih odabirem Francusku koju nastava katolički narod. Taj narod među ostalim

Te je Pohvale sastavio sv. Franjo. Njihovu jezgru čini: pet nadahnutih poklika iz Otkrivenja sv. Ivana Apostola, a ponovljeni odgovori na njih uzeti su iz tzv. Azarjine molitve (Dn 3, 5-7).

16

katolicima svete Crkve uvelike časti i štuje Tijelo Kristovo, a to mi je napose vrlo drago. Zbog toga ću među njima radije boraviti.” Blaženi je Franjo, naime, prema Tijelu Kristovu gajio toliko štovanje i pobožnost te je htio da se u Pravilo unese da bi se braća u krajevima gdje borave brinula i skrbila i da bi upozoravala i poticala klerike i svećenike neka Kristovo Tijelo čuvaju na prikladnom i doličnome mjestu. Ne budu li oni to htjeli učiniti, neka učine braća. Štoviše, nekom je prilikom htio poslati nekolicinu braće s čestičnjacima po svim pokrajinama pa gdje god bi našli Kristovo Tijelo nedolično smješteno, neka ga dolično smjeste. Iz poštovanja prema presvetom Tijelu i Krvi Gospodina Isusa Krista jednako je tako htio da se unese u Pravilo kako “napisana imena Gospodinova i riječi kojima se ugotavlja presveti Sakrament treba da braća, gdje god ih nađu a da nisu kako treba spremljena illi bez dužna štovanja leže kojekuda razbacana na nekome mjestu, sakupe i spreme; tako će iskazati štovanje riječima što ih je izrekao Gospodin. Mnogo se toga posvećuje uz primjenu božanskih riječi, a snagom Kristovih riječi se ugotavlja Oltarski sakrament”. Pa makar te stvari i nije unio u Pravilo, napose zato što se braći ministrima nije činilo zgodnim, jer bi to navodno za braću predstavljalo novu zapovijed, ipak je sveti Otac htio u svojoj Oporuci i u drugim svojim spisima o tim stvarima očitovati svoju volju. Također je htio i neku drugu braću rasposlati po svim krajevima s prikladnim i lijepim željeznim spravama za pečenje hostija. Kad je blaženi Franjo između te braće izabrao one koje je naumio povesti sa sobom, rekao im je: “U ime Gospodinovo idite čedno putem dvojica po dvojica, a napose pazite na šutnju. Od jutra do Trećega časa molit ćete Gospodina u svojim srcima. Neka se među vama ne mogu čuti isprazne i beskorisne riječi. Iako putujete, neka vaše ponašanje ipak bude onako čedno kao da ste ostali u samotištu ili u ćeliji. Ta gdje god se nalazimo ili nekamo idemo imamo sa sobom i svoju ćeliju. Naše tijelo je naša ćelija, a duša koja se nalazi u ćeliji samotnik je u njemu. Ona boravi u ćeliji tijela da u njoj moli i razmatra. Zato, ne ostane li duša u miru i samoći u svojoj ćeliji, redovniku malo koristi ćelija sagrađena rukama.” Kad stigoše u Arezzo, u njemu se namjeriše na veliku sablazan. U cijelome je gradu danju i noću zbog sukoba dviju stranaka, koje su se već dugo vremena međusobno mrzile, vladalo ratno stanje. Kad je blaženi Franjo to vidio te danju i noću slušao strahovitu viku i galamu, jer se smjestio u nekom gostinju u predgrađu, razabrao je da demoni u tom sukobu podjaruju one ljude da bi požarom i drugim opasnim sredstvima uništili grad. Zato je Franjo, potaknut samilošću prema tome gradu, rekao bratu Silvestru, čovjeku Božjem, svećeniku velike vjere: “Otiđi pred gradska vrata i snažnim glasom naredi demonima da svi imaju napustiti taj grad!” Brat je Silvestar izišao i otišao pred gradska vrata te je snažnim glasom zaviknuo: “Bio hvaljen i blagoslovljen Gospodin Isus Krist! Od strane Boga svemogućega i snagom svete poslušnosti svetoga našeg oca Franje zapovijedam svim demonima da iz toga grada iziđu!” Dogodilo se po Božjem milosrđu i po molitvi blaženoga Franje da su se građani bez ikakve Svečeve propovijedi malo iza toga izmirili i obnovili međusobno jedinstvo. Budući da im blaženi Franjo nije tada mogao propovijedati, jednom im je drugom zgodom propovijedao. U prvoj im je propovijedi rekao: “Govorim vam kao negdašnjim zarobljenicima demona. Sami ste se, naime, svezali i sami sebe kao nijeme životinje prodali na sajmu. Sve ste to učinili zbog svoje lakoumnosti. Kad ste se, naime, prepustili vodstvu onih koji su upropastili i upropašćuju sami sebe te žele upropastiti i sebe i vas i cijeli grad, predali ste se u ruke demonima. Ma vi ste bijedni ljudi. Bogu ste nezahvalni

za dobročinstva, a on je, iako to neki od vas ne znaju, u jednome času taj grad po zaslugama svetoga brata Silvestra oslobodio od demona.” Kad je blaženi Franjo stigao u Firenzu, ondje je zatekao gospodina Hugolina, ostijskoga biskupa, koji je poslije postao papa, a tada ga je papa Honorije kao legata poslao u vojvodstvo Toskane, Lombardije i Tarvizinske Marke pa sve do Venecije. Gospodin se biskup njegovu dolasku silno obradovao. Kao što sam čuo od blaženoga Franje, koji je htio ići u Francusku, biskup ga je zaustavio neka ne ide i rekao mu: “Brate, ne želim da ideš preko Alpa, jer je mnogo prelata i drugih koji bi rado htjeli u Rimskoj kuriji spriječiti razvoj tvoga Reda. Ostaneš li negdje u blizini, ja ću s drugim kardinalima koji ljubimo tvoj Red radije ga štititi i pomagati.” Nato mu je blaženi Franjo rekao: “Gospodine, vrlo me je sram da bih ja, pošto sam svoju braću rasposlao u različite daleke krajeve, ostao sam u ovim stranama.” Gospodin mu je biskup odgovorio kao da ga je htio prekoriti: “Zašto si svoju braću razaslao tako daleko da pomru od gladi i da podnose tolike nevolje?” Blaženi mu je Franjo s velikim žarom duha proročanski odgovorio: “Mislite li, gospodine, i vjerujete li da je Gospodin poslao braću samo poradi ovih krajeva? Zaista vam kažem da je Gospodin izabrao i poslao braću poradi općega napretka i spasenja sviju ljudi cijeloga svijeta, i neće oni biti primljeni samo u vjerničkoj, nego i u nevjerničkoj zamlji. A dok budu opsluživali što su Gospodinu obećali, Gospodin će im pružati sve što je potrebno za život i u nevjerničkoj zemlji kao i u vjerničkoj.” Gospodin se biskup njegovim riječima zadivio i potvrdio da je rekao istinu. Tako ga gospodin biskup nije pustio da ode u Francusku. No, blaženi je Franjo onamo poslao brata Pacifika s drugom braćom, a sam se vratio u Spoletsku dolinu.

109 – Inačica o savršenom veselju

Jednom zgodom, kad se bližilo vrijeme generalnog kapitula braće koji se imao održati kod crkvice Svete Marije Porcijunkulske, blaženi je Franjo rekao svom pratiocu: “Čini mi se da ne bih bio manji brat, ako ne bih bio onakav kao što ću ti reći.” I Franjo nastavi: “Evo, braća mi dolaze s velikom smjernošću i poštovanjem i pozivaju me na kapitul. Ganut njihovom odanošću, polazim s njima na kapitul. Kad se sakupe, zamolit će me da im navijestim riječ Božju. Ustat ću i govorit ću kako me pouči Duh Sveti. Kad propovijed bude dovršena, uzmimo da će, pošto razmisle, protiv mene reći: 'Nećemo da nad nama vladaš! Nevješt si govornik i odviše jednostavan. Sram nas je da nam ti tako priprost i neugledan budeš starješinom. Zato da se ubuduće nisi usudio zvati našim starješinom!' I tako će me poniziti i odbaciti. Čini mi se da ne bih bio manji brat, ako se na jednak način ne bih radovao onda kad me omalovažavaju i kad me zbace, jer neće da im budem starješinom, kao i onda kad bi me uzvisivali i veličali zbog svoga sveopćeg napretka. Ako se, naime, radujem zbog njihova napretka i pobožnosti, zbog uzvisivanja i veličanja, u tom se može naći pogibao za dušu. Zato je bolje da se veselim i radujem zbog svoga napretka i spasa vlastite duše onda kad me pogrde i s porugom zbace, jer se u tome nalazi prava korist duše.”

110 – Slučaj sa cvrčkom

Kad je blaženi Franjo jednom zgodom u ljetno doba boravio u onome mjestu u posljednjoj ćeliji pokraj vrtne ograde, iza kuće u kojoj je nakon njegove smrti boravio vrtlar brat Rajnerije, jednoga se dana desio ovaj slučaj: Kad je Franjo izišao iz ćelijice, na grani se smokvina stabla koje se nalazilo pokraj te ćelije zaustavio cvrčak tako nisko da ga je mogao rukom doseći. Franjo mu je pružio ruku i rekao: “Dođi k meni, brate cvrčku.” I cvrčak se odmah spustio na prste njegove ruke, a drugom ga je pogladio i rekao mu: “Pjevaj, brate moj cvrčku!” Cvrčak je odmah poslušao i počeo pjevati. To je blaženome Franji bila velika utjeha te je za to hvalio Boga. Tako je cvrčka držao u ruci dobar sat vremena. Zatim ga je stavio na smokvinu granu odakle ga je uzeo. I tako je punih osam dana kad je silazio iz ćelije nalazio cvrčka na istome mjestu i svaki dan ga je uzimao u ruku te bi ga rukom pogladio i naredio mu da pjeva. I cvrčak je pjevao. Nakon osam dana rekao je svojim sudrugovima: “Podajmo slobodu bratu cvrčku da ode kamo hoće. Dosta nas je razveseljavao. Naše bi tijelo zbog toga moglo postati žrtvom isprazne slave.” Kad ga je Franjo proglašio slobodnim, odmah se udaljio i više se nije pojavljivao. Sudrugovi su se Franjini tome divili što ga je cvrčak slušao i bio tako pitom. Blaženi je, naime, Franjo toliko uživao u stvorovima i radovao im se zbog ljubavi Stvoriteljeve jer mu je Gospodin na radost duše i tijela pripitomljavao i divlje životinje.

111 – Uvijek je nastojao biti uzorom drugoj braći

Blaženi je Franjo neko vrijeme boravio u samotištu svetog Eleuterija nedaleko od Condigliana na području Rietija. Kako je na sebi imao samo tuniku, jednoga je dana, jer bijaše vrlo zahladilo, dao da se i njegova i subratova tunika podstavi nekom tkaninom te mu je tako tijelu bilo malo ugodnije. Malo nakon toga kad se jednoga dana vraćao od molitve, sav je radostan rekao svome pratiocu: “Ja moram biti uzor i primjer svoj braći jer, iako je zbog slabosti moga tijela bilo potrebno podstaviti tuniku, ipak moram misliti i na svoju braću kojoj je to isto potrebno, a ona možda toga nemaju i ne mogu imati. Zato je potrebno da im izidem u susret pa da podnosim iste teškoće koje i oni podnose da bi, kad to vide, i sami mogli strpljivije podnositi iste teškoće.” Kolikim i kakvim sve potrebama svoga tijela nije s obzirom na odijevanje i prehranu izlazio u susret samo zato da bi tako braći pružao dobar primjer pa da bi s većom strpljivošću podnosili svoje teškoće, ni mi koji smo s njima živjeli ne bismo to mogli kazati. Osobito kad su se braća počela množiti i kad je napustio poglavarsku službu, blaženom je Franji to uvijek bila najveća i posebna briga kako bi braću, više djelima negoli riječima, poučio što treba da rade i čega se moraju kloniti.

112 - “Kaži mi, tko je utemeljio Red manje braće?”

Kad je jednom prilikom opazio i doznao kako poneka braća u Redu daju loš primjer i kako se također udaljuju od najvećega savršenstva svoga poziva, srce mu se uznemirilo pa je jednom zgodom u svojoj molitvi rekao: “Gospodine, tebi preporučujem obitelj koju si mi dao!”

Nato mu je Gospodin odgovorio: “Kaži mi zašto se toliko žalostiš ako koji od braće napusti Red i ako braća ne idu onim putem koji sam ti pokazao? Osim toga mi kaži: Tko je ustanovio Red manje braće? Tko čovjeku daje milost da u njemu čini pokoru? Tko u njemu daje milost ustrajnosti? Zar nisam to ja?” I u dubini duše mu je rečeno: “Nisam te izabrao da budeš na čelu moje obitelji zbog učenosti i govorničke sposobnosti, nego sam te izabrao jer si bio jednostavan da bi mogao znati kako ti tako i drugi da ću ja bdjeti nad svojim stadom. Postavio sam te da im budeš znakom pa da djela, što ih ja izvodim u tebi, i oni na tebi vide i da ih izvršuju. Koji hode mojim putem, posjeduju me i obilnije će me posjedovati. Od onih, naprotiv, koji neće da idu mojim putem, bit će oduzeto i ono što se čini da imaju. Zato ti kažem: Nemoj se toliko žalostiti, nego radi što radiš, čini što činiš jer sam u svojoj vječnoj ljubavi ustanovio Red manje braće. Zato znaj da Red toliko ljubim i da će svaki brat koji se vrati svojoj bljuvotini umrijeti izvan Reda. Poslat ću drugoga u Red da namjesto njega primi vijenac. Uzmimo da se taj još nije rodio, učinit ću da se rodi! A da znaš koliko mi je drag život i Red manje braće: uzmimo da od cijeloga Reda ostanu samo trojica braće, nikada ih neću napustiti.” Blaženi se Franjo, čuvši u dubini duše te riječi, silno utješio jer je preko svake mjere bio ražalošćen kad je o braći slušao kako daju još primjer. I premda se u tome nije mogao posve suzdržati a da se ne žalosti kada dozna za neko zlo, ipak se, pošto ga je Gospodin tako ohrabrio, toga sjećao i svojim bi drugovima ponavljao navedene riječi. Zato je blaženi Franjo braći često govorio u kapitulima i nagovorima: “Zakletvom sam se obvezao i odlučio da ću opsluživati Pravilo, a na sličan način su se na to obvezala i sva ostala braća. Zato, otkako sam se odrekao uprave Reda, ubuduće zbog svojih bolesti i poradi veće koristi moje duše i svekolike braće, braći ništa drugo više ne dugujem osim davanja dobra primjera. I to sam, naime, doznao od Gospodina pa tako znam: kad me i ne bi ispričavala bolest, Redu manje braće pružam veću pomoć ako se za nj danomice molim Gospodinu da bi ga on upravljao, čuvao, zaštićivao i branio. Ta na to sam se obvezao Gospodinu i braći da sam spreman, propadne li koji od braće zbog moga lošeg primjera, Gospodinu položiti račun.” Kad mu je jedan od braće nekom zgodom rekao da bi se gdjekada morao zanimati za stanje Reda, Franjo mu je odgovorio: “Braća imaju svoje Pravilo na koje su se zavjetovala. A da se ne bi mogla ispričavati kad se Gospodinu svidjelo da me postavi za njihova poglavara, i ja sam se pred njima isto tako zavjetovao da ću ga do kraja svoga života opsluživati. Zato, otkako braća znaju što imaju činiti, a čega se moraju kloniti, ništa mi drugo ne preostaje nego samo da ih poučavam djelima jer sam im upravo zato i dan i za života i nakon svoje smrti.”

113 – Postidio se kad je sreo nekoga koji je od njega bio siromašniji

Kad je blaženi Franjo jednom zgodom prolazio jednim krajem i propovijedao, desilo se da je sreo nekoga siromašnog čovjeka. Vidjevši njegovo veliko siromaštvo, rekao je svome pratiocu: “Siromaštvo nas ovoga čovjeka vrlo postiduje i mnogo prekorava naše siromaštvo.” Pratilac ga je upitao: “Kako to, brate, misliš?” Nato će mu Franjo: “Uvelike se smatram postidenim kad se namjerim na nekoga tko je od mene siromašniji, jer sam svetu Siromaštinu odabrao da bude moja gospođa, da bude moje uživanje, moje duhovno i tjelesno bogatstvo. Taj se glas pronio po cijelome svijetu da sam, naime, pred

Bogom i pred ljudima zavjetovao siromaštvo. Zato se moram sramiti ako se namjerim na kojega čovjeka koji je od mene siromašniji.”

114 – Ukorio je brata koji je nepravедno osudio nekoga siromaha

Kad se blaženi Franjo jednom zgodom, dok je propovijedao u onome kraju, uputio prema samotištu braće nedaleko od Rocca di Brizia, dogodilo se da je onoga dana, kad je ondje imao propovijedati, k njemu došao neki čovjek koji je bio siromašan i bolestan. Ugledavši ga, počeo je promatrati njegovo siromaštvo i njegovu bolest. Kad ga je promotrio, bio je ganut samilošću pa je svom pratiocu počeo govoriti o njegovoj golotinji i bolesti, izražavajući svoju samilost. Nato mu je njegov pratilac rekao: “Istina je, brate, da je taj dosta siromašan, a možda nije nitko u cijelome ovom kraju od njega bogatiji željom.” Blaženi je Franjo brata zbog nepravedna suda ukorio i naredio mu da prizna svoju krivnju. Blaženi mu je Franjo rekao: “Jesi li spreman izvršiti pokoru koju ću ti naložiti?” Pratilac je odgovorio: “Vrlo rado!” Nato mu je blaženi Franjo rekao: “Idi, svuci svoju tuniku te otiđi i gol se baci ničice pred siromahom; reci mu kako si se o njega ogriješio da si ga, naime, oklevetao. Izrazi mu želju neka bi se za tebe molio da bi ti Bog oprostio.” Taj je brat otišao i učinio sve što mu je rekao blaženi Franjo. Kad je sve svršio, ustao je, obukao tuniku i vratio se blaženome Franji. Blaženi ga je Franjo tada upitao: “Hoćeš li da ti rekнем kako si se protiv njega ogriješio, štoviše, kako si se ogriješio o Krista?” Franjo je nastavio: “Kad vidiš siromaha, u njemu moraš gledati onoga u čije ime on dolazi; moraš, naime, u njemu gledati Krista koji je došao na svijet da na se uzme naše siromaštvo i našu slabost. Siromaštvo i bolest ovoga čovjeka su, naime, nama neke vrsti ogledalo u kojemu moramo gledati i promatrati siromaštvo i boli Gospodina našega Isusa Krista što ih je na svome tijelu podnio za spasenje ljudskog roda.”

115 – Kako je obratio razbojнике kod Borgo San Sepolcra

Neko su vrijeme u samotište braće iznad Borgo San Sepolcra gdje su dolazili razbojници da zamole kruha. U tom su se, naime, kraju skrivali po velikim šumama pa su izlazili na putove i ceste da pljačkaju ljude. Neka su tamošnja braća prigovarala: “Nije pravo da im se daje milostinja, napose zato što su razbojници pa ljudima nanose tolika zla.” Drugi su im opet, gledajući kako ponizno mole, gdje su u velikoj nevolji davali, ali su ih uvijek opominjali da promijene svoj način života. Međutim je onamo došao i blaženi Franjo. Braća su ga o tome upitala: da li bi im davali kruha ili ne. Blaženi im je Franjo odgovorio: “Učinite li onako kako ću vam reći, pouzdajem se u Gospodina da ćete osvojiti njihove duše.” I još je nadodao: “Uzmite sa sobom kruha i dobra vina. Odnosite im to u šumu gdje znate da se zadržavaju pa im vičite i kažite: Braćo razbojници, dođite k nama, jer mi smo braća. Donijeli smo vam dobra kruha i dobra vina. Oni će odmah doći k vama. Tada po zemlji prostrite stolnjak i na nj stavite kruh i vino. Ponizno i veselo ih poslužujte dok budu jeli, a kad se najedu, kazat ćete im nekoliko riječi o Gospodinu kao ono prvo: da nikoga ne tuku i da nikome osobno ne čine nikakva zla jer, budete li od njih zahtijevali sve najednom, neće vas poslušati. Zbog vaše poniznosti i ljubavi što ste im je pokazali, odmah će vam to obećati. Sutradan ustanite pa zbog dobra obećanja koje vam zadadoše, kruhu i vinu još pridometnite jaja i

sira pa im jednako onako odnesite i poslužujte ih dok ne pojedu. Nakon blagovanja im recite: Zašto tu stojite cijeli dan? Umirete od gladi, podnosite mnoge nevolje i hotimično činite tolika zla zbog kojih ćete izgubiti svoje duše ako se ne obratite. Bolje bi bilo da služite Gospodinu, pa će vam on u ovome životu dati sve što vam je potrebno za tijelo i napokon ćete spasiti svoje duše. I Gospodin će ih po svome milosrđu nadahnuti da se zbog vaše poniznosti i ljubavi koju ste im iskazali obrate.” Braća ustadoše i učiniše sve što im je rekao blaženi Franjo. Razbojnici su po Božjem milosrđu i po njegovoj milosti koja je sišla na njih od riječi do riječi uvažili sve molbe koje su im braća upravela i sve su izvršili. Štoviše, zbog bliskosti i ljubavi koju su im braća iskazala počeli su im u samotište na leđima donositi drva. Po Božjem milosrđu, potaknuti njihovom ljubavlju i srdačnošću što su im je braća iskazala, jedni od njih uđoše u Red, drugi prigriše pokoru i braći obećaše da ubuduće više neće činiti takva zla, nego da će živjeti od rada svojih ruku. Braća su se, kao i drugi koji su to čuli i zato doznali, mnogo tome divila. Gledali su u tome svetost blaženoga Franje, jer je prorekao da će se razbojnici, koji su inače bili tako pokvareni i opaki, obratiti. I oni su se doista Gospodinu potpuno obratili.

116 – Kako je raskrinkao licemjerna brata koji je smatran svetim

Bijaše jedan brat priprosta i sveta života koji je i danju i noću bio zauzet molitvom. Neprestanu je šutnju tako strogo obdržavao da ni onda kad bi se kod brata svećenika ispovijedao nije to činio riječima nego znakovima. Toliko je smatran pobožnim i gorljivim u Božjoj ljubavi da bi gdjekad dok bi sjedio s braćom i šutio, u svojoj unutrašnjosti i izvana bio toliko radostan, kad bi čuo kakve spasonosne riječi, da je svu braću i druge koji su ga promatrali poticao na ljubav prema Bogu. Zato su ga i braća i ostali smatrali svetim. Pošto je više godina na takav način provodio život, dogodilo se da je u to mjesto gdje se taj nalazio došao i blaženi Franjo. Kad je od braće čuo kako taj živi, rekao je braći: “Znajte pravu istinu: tu se radi o đavolskoj napasti i prijevari, jer neće da se ispovijeda.” Onamo je, međutim, došao i generalni ministar da pohodi blaženoga Franju. Ministar je pred blaženim Franjom počeo o njemu pohvalno govoriti. Blaženi mu je Franjo na to rekao: “Vjeruj mi, brate, da toga brata vodi zloduh i da je prevaren.” Generalni je ministar Franji odgovorio: “Čini mi se čudnim i nevjerojatnim, da bi u čovjeku, na kojem se pokazuju toliki znakovi i djela svetosti, moglo nešto takvo biti.” Blaženi mu je Franjo nato rekao: “Iskušaj ga. Kaži mu da se barem dvaput ili najmanje jednom u tjednu ispovjedi. Ne poslušaj li te, znaj da je istina što sam ti rekao.” Kad je generalni ministar jednoga dana razgovarao s tim bratom, rekao mu je: “Brate, odlučno hoću da se tjedno dvaput ili najmanje jedanput ispovjediš.” Taj je brat stavio prst na usta i okretanjem glave pokazao da to neće učiniti. Ministar se pobjojao da ga ne smuti pa ga je otpustio. Taj je nakon nekoliko dana svojevóljno napustio Red. Vratio se u svijet i obukao svjetovno odijelo. Dogodilo se, međutim, da su dvojica između drugova blaženoga Franje išla nekim putem i sreli su toga. Išao je sam poput najsiromašnijega hodočasnika. Sažalio im se, pa mu rekoše: “O bijedniče, ta gdje je tvoj sveti i časni život? Nekoć nisi htio ni da se pokazuješ svojoj braći i da se s njima porazgovoriš jer si toliko volio samotnički život. Sada obilaziš ovim svijetom kao čovjek koji ne zna ni za Boga i koji ne pozna ni njegove

sluge.” Taj najednom poče govoriti i često se preklinjao svojom vjerom poput svjetovnjaka. Braća mu na to rekoše: “Bijedniče, zašto se toliko preklinješ svojom vjerom poput svjetovnjaka? Dok si nekoć bio u Redu, nisi u razgovoru izbjegavao samo isprazne riječi, nego čak i korisne.” On im je odgovorio: “Drugačije ne može biti!” I tako su ga ostavili, nakon nekoliko dana je u istom stanju i umro. Zato su se braća i ostali, koji su promatrali svetost blaženoga Franje, divili jer je pretkazao pad ovoga nesretnika koga su i braća i drugi smatrali svetim.

117 – Dok je u Rimu boravio u kuli kardinala Leona od sv. Križa, zlostavljali su ga zlodusi. Jednom je prilikom blaženi Franjo išao u Rim da posjeti gospodina Hugolina, biskupa ostijskoga, koji je poslije postao papom, i s njim je proboravio nekoliko dana. Biskup je pristao da Franjo posjeti gospodina Leona, kardinala sv. Križa. Taj kardinal bijaše vrlo dobar i otmjen čovjek. Rado je susretao blaženoga Franju i vrlo ga je štovao. Sa svom smjernošću ga je molio da se nekoliko dana zadrži kod njega, napose zato što je bilo zimsko doba i vladala jaka studen, a osim toga su gotovo danomice puhali jaki vjetrovi i padale kiše kako to već u to doba godine biva. Kardinal mu je rekao: “Brate, nezgodno je vrijeme za putovanje. Htio bih, ako ti je po volji, da ostaneš kod mene dok ne nastupi podesnije vrijeme za putovanje. Budući da u svojoj kući dnevno hranim nekoliko siromaha, namjesto jednoga siromaha ćeš ti dobiti hranu.” Gospodin kardinal je to rekao jer je znao da blaženi Franjo zbog svoje poniznosti želi uvijek biti primljen kao siromašak gdje god se nađe kao gost. Kao čovjek velike svetosti je kod gospodina pape, kod kardinala i kod sviju velikana ovoga svijeta uživao velik ugled. Kardinal mu je osim toga rekao: “Dat ću ti prikladan stan u osami gdje ćeš, budeš li htio, moći moliti i jesti.” S gospodinom kardinalom je boravio brat Anđeo iz Tancreda, 17 jedan od dvanaestorice prve braće. On je rekao blaženome Franji: “Ovdje se u sklopu zidina nalazi lijepa kula koja je iznutra vrlo prostrana i udobna. Ima devet puškarnica u kojima ćeš moći odvojeno boraviti kao u kakvu samotiću.” Nato će mu blaženi Franjo: “Hajdemo to vidjeti.” Kad je kulu pregledao, svidjela mu se. Vrativši se gospodinu kardinalu, rekao mu je: “Gospodine, možda ću ostati kod vas nekoliko dana.” I gospodin kardinal se obradovao. Brat Anđeo je otišao i sve uredio da bi blaženi Franjo sa svojim pratiocem ondje mogao boraviti i danju i noću. Dok je blaženi Franjo boravio kod gospodina kardinala, nije odanle htio silaziti ni danju ni noću. Brat Anđeo je blaženome Franji i njegovu pratiocu predložio da će im izvana donositi hranu i neće ni sam niti netko drugi morati k njemu ulaziti. Tako je blaženi Franjo sa svojim pratiocem otišao da ondje boravi. No, kad je prve noći ondje htio spavati, dođoše demoni koji su ga strahovito zlostavljali. Franjo je odmah pozvao svoga pratioca koji je podalje boravio od njega te mu je rekao: “Dođi k meni!” Brat je odmah ustao i pošao k njemu. I Franjo mu reče: “Brate, demoni me strahovito zlostavljaju. Zato želim da ostaneš pokraj mene jer me je strah da ovdje budem sam.” I pratilac je ostao s njime cijelu noć. Blaženi se Franjo sav tresao kao čovjek koji trpi od groznice; obojica su tu noć probdijeli zajedno.

Prije nego što je postao manjim bratom bio je vitez. Njega i brata Leona Franjo je dao pozvati da mu prije smrti otpjevaju “Pjesmu brata Sunca”.

17

Blaženi je Franjo, međutim, upitao svoga pratioca: “Zašto su me demoni šibali i zašto im je Gospodin dao moć da me zlostavljaju?” I nastavio je: “Demoni su oružnici našega Gospodina. Kao što građanska vlast, kad netko načini nekakav prijestup, pošalje svoga oružnika da toga kazni, tako i Gospodin šalje svoje oružnike, naime, demone koji su u toj stvari njegovi službenici, da popravljaju i kažnjavaju one koje on ljubi. Mnogo puta, naime, i savršen redovnik ne znajući pogriješi.” I nastavio je: “Zato što ne spoznaje svoj grijeh, davao ga kažnjava da bi uvidio i spoznao i izvana i iznutra ono u čemu je pogriješio jer Gospodin na onima koje u sadašnjem životu nježno ljubi ništa ne ostavlja nekažnjeno. Ja, međutim, po Božjem milosrđu i milosti nisam svjestan da sam ga u nečem uvrijedio što po ispovijedi i zadovoljštini nisam popravio. Štoviše, po svom milosrđu mi je dao ovaj dar: da u molitvi spoznam ono što treba da mi se sviđa, a što opet da mi se ne sviđa. No, kako mi se čini, moglo se dogoditi da me je Gospodin po svojim oružnicima zato kaznio što mi je gospodin kardinal iskazao samilosnu pažnju, a jer je mojem tijelu bilo potrebno da je primi, to sam od njega mogao mirne duše primiti. Ipak bi to mojoj braći koja obilaze svijetom i trpe glad i mnoge druge nevolje kao i drugoj braći koja borave u siromašnim kućama i samotištima, kad čuju kako sam boravio kod gospodina kardinala, mogla biti prigoda da protiv mene mrmljaju pa bi mogli reći: 'Mi podnosimo tolike nevolje, a on sebi ugađa!' Zato im uvijek moram pružati dobar primjer, a napose zbog toga što me je Gospodin za to braći dao. Braća se većma duhovno saziđuju kad među njima boravim u siromašnim prebivalištima, nego kad sam u nekim drugim mjestima. Zato s većom strpljivošću podnose svoje nevolje kad čuju i znaju da i ja isto podnosim.” Blaženi je Franjo uvijek pobolijevao, a i dok je još bio u svijetu, bio je krhka zdravlja i po naravi slabunjav. Ipak je danomice sve do svoje smrti, zato što je bivao sve bolesniji, uvijek gledao kako bi braći davao dobar primjer i neprestano je od sebe otklanjao razlog mrmljanja da, naime, braća ne bi kazala: “On ima svoje potrebe, a mi ih nemamo.” I dok bijaše zdrav, a i kad je obolio, sve do dana svoje smrti htio je podnositi tolika trpljenja da bi sva braća, koja bi znala, kao što znamo mi koji smo neko vrijeme sve do njegove smrti bili s njim zajedno, kad bi se htjela toga sjetiti, ne bi se mogla suzdržati od suza. A kad su trpjela različite nevolje, podnosila su ih s većom strpljivošću. Blaženi je Franjo u rano jutro sišao s kule i otišao gospodinu kardinalu te mu je sve ispričovijedao što mu se dogodilo kao i sve ono što je razgovarao sa svojim pratiocem. Štoviše, još je nadodao: “Ljudi do mene mnogo drže i smatraju me svetim čovjekom a, eto, demoni me protjeraše iz zatvora.” Htio je, naime, ondje boraviti samotnički kao u nekom zatvoru i da ni s kim ne razgovara osim sa svojim pratiocem. Gospodin kardinal mu se mnogo radovao. Budući da ga je upoznao i štovao kao sveta čovjeka, bio je sporazuman s njegovom odlukom da ondje više ne želi boraviti. Blaženi se Franjo s kardinalovim odobrenjem vratio u samotište Fontecolombo pokraj Rietija.

118 – U vrijeme četrdesetnice sv. Mihaela na La Verni je imao viđenje krilatoga Serafa Jednom je zgodom blaženi Franjo otišao u samotište na La Vernu. Budući da je to mjesto vrlo osamljeno, toliko mu se svidjelo da je odlučio ondje propositi četrdesetnicu na čast sv. Mihaela. Onamo je otišao nekako prije svetkovine Uznesenja slavne Djevice Marije pa je brojio dane počevši od svekovine svete Marije pa do

svetkovine svetoga Mihaela da bi tako bilo četrdeset dana. Rekao je: “Na čast Božju i na čast blažene Djevice Marije, njegove Majke, te na čast blaženoga Mihaela, kneza anđela i duša, želim ovdje provesti četrdesetnicu.” Kad je unišao u ćeliju da bi u njoj neprestano boravio, prve je noći molio Gospodina da bi mu na neki način očitovao pa da bi mogao spoznati da li je Božja volja da ondje boravi. Blaženi je Franjo, naime, uvijek kad bi se na kojemu mjestu neprekidno prepuštao molitvi ili kad bi, obilazeći svijetom, propovijedao, vodio brigu o tome kako bi saznao volju Gospodinovu i kako bi mu mogao još više omiljeti. Gdjekada se pribijavao da mu tijelo možda želi počivati pod izlikom da bi se mogao duže prepuštati molitvi umjesto da po svijetu prihvati napor propovijedanja, a Krist je upravo zato sišao s neba na ovaj svijet. Štoviše, zatražio je da se mole Gospodinu oni za koje mu se činilo da su Bogu dragi ne bi li mu Bog po njima očitovao svoju volju: da li mora ići svijetom propovijedati ili bi se gdjekada na kojemu samotnome mjestu mogao prepuštati molitvi. Kad se u praskozorje prepustio molitvi, raznovrsne se ptice spustiše na ćeliju u kojoj je boravio. Nisu doletjele sve zajedno, nego je najprije doletjela jedna pa je umiljato otpjevala svoju pjesmu i zatim je odletjela; i tako učiniše sve redom. To je blaženoga Franju silno zadivilo i uvelike utješilo. Počeo je, međutim, razmišljati što bi to moglo značiti. U duhu mu je Gospodin rekao: “To je znak da će ti Gospodin u toj ćeliji iskazati veliko dobročinstvo i da će te mnogo utješiti!” I to se obistinilo. Među mnogim drugim sakrivenim i očitovanim utjehama što mu ih je Gospodin udijelio, u viđenju mu je pokazao Serafa. To je viđenje bilo velika utjeha njegovoj duši tijekom cijeloga njegova života. Kad mu je njegov pratilac toga dana donio hranu, sve mu je ispropovijedao što mu se dogodilo. Iako je u toj ćeliji primio mnogo utjeha, ipak su mu demoni noću nanosili mnogo trpljenja kao što je to povjerio svom pratiocu. Tako mu je jednom zgodom rekao: “Kad bi braća znala kolike mi nevolje nanose demoni, među njima se ne bi našao nijedan koji ne bi sa mnom suosjećao i koji me ne bi sažalijevao.” Zbog toga, kao što je mnogo puta priznao svojim drugovima, nije mogao posve zadovoljiti braću, a gdjekada im nije mogao pokazati onako srdačnu pažnju kao što su to braća željela.

119 – Zgoda s jastukom od perja u Grecciu

Neko je vrijeme blaženi Franjo boravio u samotištu Greccio. Kad se u posljednjoj ćeliji, koja se nalazila iza velike ćelije, danju i noću prepuštao molitvi, jedne je noći za prvoga sna pozvao svoga pratioca koji je spavao blizu njega u većoj, staroj ćeliji. Taj je odmah ustao i došao k njemu. Ušao je u trijem ćelijice i stao pokraj vrata gdje je ležao blaženi Franjo. Blaženi mu je Franjo rekao: “Nisam, brate, noćas mogao ni zaspati niti sam za vrijeme molitve mogao uspravno stajati. I glava i noge mi dršću te mi se čini kao da sam se najeo kruha od ljulja.” Njegov ga je pratilac pokušao utješiti izražavajući mu suosjećanje. Blaženi mu je Franjo nato rekao: “Uvjeren sam da se đavao nalazio u ovome jastuku što sam ga imao pod glavom.” Taj mu je jastuk koji bijaše ispunjen perjem sutradan po njegovu dolasku pribavio gospodin Ivan iz Greccia koga je Svetac mnogo ljubio i cijeloga mu života iskazivao najprisniju odanost. Blaženi Franjo, naime, otkako je napustio svijet, nije više htio ležati na perini niti je u vrijeme bolesti, a ni inače, htio pod glavom imati jastuk od perja, nego ga na to protiv njegove volje prisiliše braća napose poradi bolesti očiju.

Bacio ga je svom pratiocu. Pratilac je ustao, uzeo jastuk desnom rukom te ga je htio baciti preko svoga desnog ramena i izišao je iz trijema. Odmah je nakon toga izgubio dar govora i s onoga se mjesta nije mogao ni maknuti; nije mogao ni kretati rukama niti je mogao ispustiti jastuk, nego je samo stajao kao ukočen. Činilo mu se da je izvan sebe, kao da je odsutan i sebi i drugima. Dok je tako stajao dobar sat vremena, napokon ga je po Božjoj milosti pozvao blaženi Franjo. I brat je odmah došao k sebi i jastuk pustio iza sebe. Odmah se vratio blaženome Franji i sve mu ispričovijedao što mu se dogodilo. Blaženi mu je Franjo rekao: “Dok sam sinoć molio Povečerje, osjetio sam kad je đavao ušao u ćeliju.” Pošto je spoznao da mu je đavao poremetio san te nije mogao ni spavati niti je za vrijeme molitve mogao uspravno stajati, rekao je svom pratiocu: “Đavao je silno domišljat i lukav. Otkako mi po Božjoj milosti i milosrđu ne može škoditi, nastoji me spriječiti u tjelesnoj potrebi, te ne mogu ni spavati niti mogu uspravno stajati u vrijeme molitve da bi mi tako narušio pobožnost, pomutio radost srca i da bih u bolesti mrmljao.” Iako je, naime, Franjo godinama trpio od želuca, slezene, jetre i bolesti očiju, ipak mu je pobožnost bila tolika pa je s velikim strahopoštovanjem molio, a da se nije naslanjao ni na zid ni na nešto drugo, nego je uvijek stajao bez kapuce na glavi i često klečao. To je bilo napose onda kad je veći dio dana i noći provodio u molitvi. Kad bi pješice putovao svijetom, uvijek bi se zaustavio da izmoli časoslov. A ako bi jahao, jer je uvijek pobolijevao, sjahao bi da ga izmoli stojeći.

120 – Kako je molio božanski časoslov i kako je nastojao sačuvati radost srca

Tako je jednom zgodom na povratku iz Rima – a bilo je to onda kad je nekoliko dana proveo kod gospodina kardinala Leona – kad je napustio Grad, cijeli taj dan neprestano padala kiša. Kako je tada bio vrlo bolestan, jahao je na konju. No, kad je htio moliti časoslov, sjahao je te je stojeći kraj puta molio iako je kiša neprestano padala, a on već posve prokisao. Tom je zgodom rekao: “Ako tijelo u posvemašnjem miru želi jesti svoju hranu koja će zajedno s tijelom postati hranom crvi, s kolikim onda mirom i spokojem mora duša uzimati svoju hranu, a to je sam Bog!” Osim toga je još rekao: “Đavao onda kliče kad mu pođe za rukom da posve ugasi ili spriječi pobožnost i radost srca sluge Božjega koja izvire iz čiste molitve i ostalih dobrih djela. Mogne li đavao pridobiti nešto za se što inače pripada sluzi Božjem, ne bude li sluga Božji mudar i ne bude li to nastojao što prije osujeti i uništiti skrušenim kajanjem, ispovijedu i zadovoljštinom, đavao će ubrzo od jedne vlasi načiniti gredu i neprestano će teretu nadodavati novi teret.” Još je rekao i ovo: “Kad sluga Božji spava ili kad udovoljava potrebama svoga tijela, treba da to čini razborito da brat tijelo ne bi moralo prigovarati i reći: 'Ne mogu ni uspravno stajati ni ustrajati u molitvi, a ne mogu se radovati ni svojim patnjama niti mogu izvršavati druga dobra djela jer se za mene ne brineš.' Ako sluga Božji na prikladan način razborito i, koliko može, dolično udovoljava potrebama svoga tijela, pa ako bi se brat tijelo ipak prepuštao lijenosti, nemaru i pospanosti, mora ga kazniti kao nevaljalu i lijenu životinju jer želi samo jesti, a neće da privređuje i da podnosi napore. Ako brat tijelo zbog bijede i siromaštva, dok je zdravo i kad oboli, ne može imati svega što mu je potrebno, ukoliko je od svoga brata ili

poglavara uljudno i ponizno za ljubav Božju molilo, a nije mu dano, neka iz ljubavi prema Gospodinu to podnese strpljivo, a Gospodin će mu to uračunati u mučeništvo. Budući da je učinilo što je bilo dužno, jer je, naime, molilo ono što mu je trebalo, ispričano je od grijeha, štoviše i onda kada tijelo zbog toga još više oboli.” Blaženi je Franjo o tome vodio vrlo veliku i posebnu brigu. Premda je već tamo od svoga obraćenja pa sve do smrti svoje tijelo mnogo trapio, ipak se uvijek brinuo kako bi iznutra i izvana posjedovao i sačuvao veselje koje proistječe iz čistoće srca. Demoni mu ne mogu ništa nauditi pa zato kažu: “Otkako sluga Božji i u nevolji i u sreći posjeduje unutrašnje veselje, ne možemo k njemu ni pristupiti niti mu možemo naškoditi!” Nekom je zgodom ukorio jednoga od svojih drugova za kojega mu se činilo da u sebi krije žalost i da mu je lice turobno. Upitao ga je: “Zašto si, brate, žalostan i tmuran zbog svojih grijeha? To je tvoja i Božja stvar. Moli ga da ti po svome milosrđu vrati radost svoga spasenja. Preda mnom se i pred drugima uvijek nastoj pokazati veselim, jer ne dolikuje da sluga Božji pred svojim bratom ili pred nekim drugim pokazuje svoje potišteno i turobno lice. Budući da mi je poznato kako mi demoni zavide na dobročinstvima koja mi je Gospodin udijelio po svome milosrđu te mi ne mogu škoditi po meni, zato mi prave zasjede i nastoje mi naškoditi po mojim drugovima. Ne mogu li mi, međutim, ni po meni ni po mojim drugovima naškoditi, udaljuju se uvelike zbunjeni. Štoviše, ako bi gdjekada bio napastovan i bio turoban, kad bih promatrao radost svoga druga, po njoj bih nadvladao napast i turobnost i vratila bi mi se unutrašnja radost.”

SADRŽAJ

1– 2– 3– 4– 5– 6– 8– 9– 10 – 11 – 12 – 13 – 14 – 15 – 16 – 17 – 18 – 19 – 20 – 21 – 22 – 23 – 27 – 28 – 31 – 32 – 33 – 34 – 35 – 37 – 38 – 39 – 40 – Neka se “zapovijed pod poslušnost” lakoumno ne primjenjuje Franjo pretkazuje budućnost Reda Objavljeno mu je kada je “sluga Božji” Tijelo će mu nakon smrti biti čašćeno Kad je prenošen u Sv. Mariju Porcijunkulsku, blagoslovio je Asiz Pretkazuje svoj skorašnji svršetak, želi da mu se pjeva Pjesma brata Sunca Gospođa Jakoba dolazi iz Rima s potrepštinama za Svečevu sahranu 1 1 1 2 2 3 Franjo hoće da braća dvore gubavce i tako posvjedoče svoju poniznost i siromaštvo 4 Ponizuje se pred biskupom Ternija 4 Franjo daje ostavku na upravi Reda – uvijek želi biti ovisan o “svom gvardijanu” 5 Umirući blagoslivlje brata Bernarda i pretkazuje mu svetu smrt 6 Pred smrt upravlja pismo sv. Klari i uvjerava je da će ga ponovno vidjeti 7 Dok je Franjo umirao, jato je ševa pjevalo povrh zvonika 7 Primanje milostinje preko potrebe smatra krađom 8 Ništa posjedovati – ni zajednički ni pojedinačno 8 Kako je odgovorio bratu Iliji i drugima koji se ne htjedoše obvezati na Pravilo napisano u Fontecolombu 9 Kako je odgovorio kardinalu Hugolinu i braći koja su predlagala da preuzme jedno od monaških Pravila 9 Objašnjava kako treba da se braća odnose prema svjetovnom kleru 10 Ne prihvaća da se u Rimskoj kuriji traže povlastice 10 S bratom Leonom se žali Kristu zbog nezahvalnosti braće 10 Uvjeren da će doskora umrijeti blagoslivlje braću i dijeli im blagoslovljeni kruh 11 Kakva je prebivališta i kakav namještaj htio za svoju braću 11 Odvratan mu je bio novac; hoće da i braći bude odvratan 11 Kako se treba čuvati mekušna odijevanja i podnositi nestašicu 12 Lišava se ogrtača i daje ga jednoj siroti 12 Na povratku iz Siene siromahu poklanja ogrtač 13 Nedaleko od Cella di Cortona moraju braća otkupiti njegov ogrtač 13 Siromahu poklanja ogrtač da bi se taj izmirio sa svojim gospodarom 13 Jednom bratu dominikancu objašnjava odlomak iz proroka Ezekijela 14 Usporedba s obzirom na nečedne poglede 14 Pjeva francuske popijevke – pada u zanos 14 Franjo moli za svoj Red 15 Odriče se braće poslužitelja 15

41 – 42 – 44 – 45 – 46 – 47 – 48 – 49 – 50 – 51 – 52 – 53 – 54 – 55 – 56 – 57 – 58 – 59 – 60 – 61 –
62 – 63 – 64 – 65 – 66 – 67 – 68 – 69 – 70 – 71 – 72 – 73 – 74 –

15 16 17 17 18 18 18 19 20 21 21 Asiški biskup radoznalo ulazi u Svečevu ćeliju – zaustavlja ga tajanstvena sila 21 Jednoga brata oslobađa od đavolske napasti 22 Kako je dobio crkvicu u Porcijunkuli 22 Svetac ne prihvaća stanovanje u poljepšanoj ćeliji 25 Svečevi zahtjevi s obzirom na prebivališta koja su podizana za braću 26 Prvu je oporuku načinio u Sieni 27 Briga za crkve – preporučuje urednost 28 Poziv brata Ivana Jednostavnoga 28 Ne prima postulanta koji nema prave nakane 29 Kako je sveti Franjo nadvladao dugotrajnu napast 30 Kažnjava samoga sebe – jede s gubavcem iz iste zdjele 30 Brat Pacifik ima viđenje u crkvi u Bovari 31 U kući Tebalda Saracena sluša kako anđeo svira u citaru 32 Čudo s vinogradom u Sv. Fabijanu kod Rietija 33 U Fontecolombu liječnik ostaje s braćom na ručku, a Gospodin se pobrinuo za hranu 33 Jednoj je ženi iz Limisiana pretkazao obraćenje njezina muža 34 U Red nije primljen mladić koji je došao iz naravnih pobuda 35 Kako mu je u bolesti ispunjena želja da se okrijepi ribom 35 Poznavao je tajne srdaca svoje braće 35 U Grecciu je iz svoje ćelije blagoslovio jednoga brata čiju je želju saznao u duhu 36 Prekorava braću u Grecciu zbog otmjeno prostrta stola – posjet kardinala Hugolina u Porcijunkuli – pohvala stanovnicima Greccia 36 75 – Dok je na trgu u Perugi propovijedao, smetali su mu vojnici 38 76 – Susret s pobožnim opatom 39

Kako su braća sebe kažnjavala zbog povrede ljubavi Ocrtava lik generalnoga ministra Svetac odgovara jednome bratu zašto se odrekao uprave Reda Nije se ustručavao prositi milostinju za bolesnu braću Pohvala Pravilu Kako je htio da se braća bave studijem Besposlica mu je odvratna; hoće da sva braća rade Sv. Franjo i sv. Dominik – gosti kardinala Hugolina Svečeva strogost prema samome sebi – razboritost s obzirom na druge Kako je braću poticao da prose milostinju Nije želio da braća misle na sutrašnji dan Svečeva nježnost prema bolesnome bratu

77 – Iz ljubavi prema Gospodinovoj mucu nije mario za svoje nevolje 78 – Vidjelo ga se kako oplakuje Kristovu muku 79 – Kako je odgovorio bratu koji ga je poticao neka bi dao da mu se za ohrabrenje čita Sv. pismo 80 – Strogost prema samome sebi i u bolesti 81 – Oduravao je licemjerje kako u odijevanju tako i u prehrani 82 – Optužuje se zbog slavičnosti, jer je jednoj siroti darovao ogrtač 83 – Kardinal Hugolin potiče Franju da se liječi – kod Svetoga Damjana sastavlja Pjesmu brata Sunca 84 – Uspostavlja mir između asiškoga biskupa i gradskog načelnika 85 – Sestri Klari i njezinim sestrama upravlja riječi ohrabrenja 86 – Franjo je prenesen u Fontecolombo da se podvrgne operaciji oka 87 – Na La Verni neće da se služi krznom koje je spašeno od vatre 88 – Izvanredna ljubav prema stvorovima 89 – U Rietiju priskače u pomoć siromašnoj ženi koja je imala bolesne oči 90 – Da pomogne siromasima, ustupao im je i tuniku koju je imao na sebi 91 – Pokušao pomoći siromahu komadom svoje tunike 92 – U Rivortortu je zamolio brata Egidija da svoj ogrtač ustupi jednome siromahu 93 – Kod Svete Marije u Porcijunkuli je majci dvojice braće u ime milostinje poklonio Bibliju 94 – Vodom kojom su oprane Svečeve rane suzbijena je govedska pošast, kad su životinje njome poškropljene 95 – Ozdravljenje kanonika Gedeona iz Rietija i njegov bijedni svršetak 96 – Asiški vitezovi odvedoše Franju iz Nocere 97 – Kao gost kod kardinala Hugolina prije ručka je išao prositi 98 – Franjo je izišao u susret jednome bratu koji se vraćao s prošnje i poljubio mu rame na kojemu je nosio torbu 99 – S velikom je radošću duha očekivao smrt 100 – “Dobro mi došla, sestro smrti!” 101 – Bratu Riceriju je saopćio svoju posljednju volju 102 – Protivnik pretjerane želje za knjigama – ministri su iz Pravila dali ukloniti poglavlje o siromaštvu 103 – Jedan novak želi imati psaltir – kako izgledaju Franjina sveta braća 104 – “Ja Brevijar, ja Brevijar!” 105 – Još o novaku koji je htio imati Psaltir 106 – Kako je Franjo odgovorio jednome bratu koji ga je pitao zašto ne ispravlja zlorabe u Redu 107 – Kako je kažnjavao isprazne riječi

39 40 40 40 41 42 42 44 45 45 47 47 47 48 49 49 50 50 51 51 52 53 54 54 55 56 57 58 58 59 61 75

108 – 109 – 110 – 111 – 112 113 – 114 – 115 – 116 – 117 –

68 118 – U vrijeme četrdesetnice sv. Mihaela na La Verni je imao videnje krilatoga Serafa 69
119 – Zgoda s jastukom od perja u Grecciu 70 120 – Kako je molio božanski časoslov i kako je
nastojao sačuvati radost srca 71 Sadržaj 73

Kad je braću poslao u misije, odredio je da putuju kroz Francusku Inačica o savršenom
veselju Slučaj sa cvrčkom Uvijek je nastojao biti uzorom drugoj braći “Kaži mi, tko je
utemeljio Red manje braće?” Postidio se kad je sreo nekoga koji je od njega bio siromašniji
Ukorio je brata koji je nepravедno osudio nekoga siromaha Kako je obratio razbojнике kod
Borgo San Sepolcra Kako je raskrinkao licemjerna brata koji je smatran svetim Dok je u
Rimu boravio u kuli kardinala Leona od sv. Križa, zlostavljali su ga zlodusi

61 63 64 64 64 65 66 66 67

76

